

XX. ÉVFOLYAM
23. SZÁM

BUDAPEST, 1930
AUGUSZTUS 10.

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21 SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Önképzés.

Az utóbbi évek alatt erősen megszaporodott a csendőrök száma, akik csendőrségi szolgálati idejük alatt a középiskola négy, sőt több osztályát is magánúton elvégezték. Természetes, hogy ebben a számban úlnyomórészt a fiatalok vannak képviselve, de találkoztunk már olyan bajtárssal is, aki deresedő fejjel ment neki a középiskola első osztálya számára megszabott tudományoknak s mire igazán belejött volna a tanulásba, már a kezében is volt a négy osztály elvégzéséről tanuskodó bizonyítvány.

Ha azt kérdezné valaki, hogy okvetlenül szükség van-e négy középiskolára ahhoz, hogy valakiből jó csendőr lehessen, határozott nemmel felelnék. Ötven év óta százezernyi csendőr bebizonyította, hogy amint vannak egyetemet végzett haszontalanok, úgy lehetnek négy elemi vagy esetleg annyit sem járt, egyszerű gondolkodású emberek, akik a maguk helyén, egyéni értékük jogán, bizonyítvány nélkül is teljes értéket képviselnek. A csendőrrel szemben támasztott tudásbeli követelmények terjedelmesek ugyan, de nem annyira, hogy azokat elegendő szorgalommal a meglévő előképzettség mellett is elsajátítani ne lehetne. Senki sem követel a csendőrtől többet, mint amennyit a maga természetes, Istenadta eszével felfogni és feldolgozni tud s akinél a követelmények mégis túlhaladják a képességet, annál a hiba a képességben, nem pedig a követelményben van.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk az állandó szellemi fejlődést sem, amelyet a szakadatlan önképzés nyújt a csendőr számára. A próbacsendőr szerény tudása, persze hogy nem lenne elegendő az őrsparancsnok számára, de arra való a közöttük lévő tíz-tizenötévtényi szolgálati idő, hogy kifejlessze a különbséget. Az eredmény igazolja, hogy mennyire ki is fejleszti. Legkiválóbb, legderekabb, legszebb eredményeket felmutató csendőreink között sem sokan vannak, akiknek általános iskolai végzettsége több lenne annál, amivel a testülethez jöttek, még sincs okuk szégyenkezni senki előtt, sőt: büszkék lehetnek rá, hogy amit megtanultak, a maguk szorgalmának gyümölcse.

Ha azonban úgy tenné fel valaki a kérdést, hogy hasznára van-e a csendőrnek, ha nemcsak a szak-képzettségét, de az általános iskolai végzettségét is növeli: igennel felelünk.

Minden, amit az ember megtanul, — legyen az

bármilyen irányú ismeret, — határozott és kézzelfogható nyereséget jelent. A szakképzettség mindig egyoldalú s nem teljes értékű, ha nem párosul az általános intelligencia arányos mértékével. A szorosan csak hivatásunk körébe vágó ismeretek lehetővé teszik ugyan, hogy a mindennapi munkánkat jól, vagy akár igen jól is elvégezzük, de nem adhatják meg azt a látókört, a hivatásunkon kívüleső életnek azt a világos szemléletét, felfogását és megítélését, amelyet csak a sokoldalú tudásnak tágabb ismeretköre biztosíthat.

Nincs olyan tudomány, amelynek éppen a csendőr a maga szolgálatában, ha közvetlenül nem, közvetve hasznát ne vehetné. Az agy élénkebb, többoldalú gimnasztikája révén a szolgálatunkkal adódó szellemi munka is könnyedebbé, természetesebbé válik, egyéniségünk pedig jobban hozzáidomul, vagyis az, amit az általános ismeretek köréből megszerzünk, teljesebbé, tökéletesebbé, tudatosabbá fejleszti és egészíti ki a szorosan vett csendőrségi tudásunkat is. És ebből a szempontból főként a polgári iskolát ajánlhatjuk bajtársainknak, mert annak tanterve nyújtja az életben és a mi szolgálatunkban is legjobban értékesíthető gyakorlati ismeretek komplexumát.

Nem állítjuk, hogy minden csendőrnek megvan az alkalmá arra, hogy magánúton iskolát végezzen. Vannak örsök, amelyeken nincs meg az ehhez szükséges nyugodt szabadidő. De vannak viszont olyanok is, ahol a szabadidő kérdése nem probléma. Nem kétséges, hogy azt hasznosabban, mint tanulással eltölteni nem lehet, mert minden vizsga jó és soha el nem vesző befektetés is egyúttal: tőkét jelent a csendőr számára akkor is, ha eltávozik a testületből. Gondoljunk csak az igényjogosultsági bizonyítványra: mennyivel jobb és kedvezőbb lehetőségeket nyújt a polgári életben négy középiskolai végzettség mellett, mint anélkül.

A kezdet nehézségeitől nem szabad visszariadni. Hányan vannak, akik minden nehézség nélkül átaláltak az előrehaladottabb korban való tanulás feladatán, miért éppen csak a csendőr ne lenne képes erre, akinek pedig a tanulás amúgyis kenyere? Az akarat csak nehézséget ismer, lehetetlenséget nem.

Akik azonban már megszerezték a bizonyítványt, fordítsák azt hivatásuk és a szolgálat javára, de ne várjanak egyedül a bizonyítványukra támaszkodva semmiféle kivételes elbánást. Mindenki csak annyit ér, amennyi hasznót jelent a köz számára. A négy középiskolás csendőr nem mind elsőrangú, a többi pedig nem mind másodrangú tagja a testületnek. Hasznavehetetlen, megbízhatatlan, gyenge erkölcsű ember kezében a legjobb bizonyítvány sem ér semmit, azért: az embert lássuk először s csak azután vagyunk kíváncsiak rá, hogy mit tudott a vizsgán!

A madárvédelem és a csendőrség.

írta: **BENEDEK MIHALY** százados.

A csendőr sokfelé ágazó szolgálata felöleli a madárvédelmet is. A vadásztörvény 30. §-a, a mezőrendőri törvény 57. §-a, a 24.655—VII.—1. 1901. F. M. rendelet (a Törvényes Rendelkezések Kivonatós Gyűjteményében feltalálhatók) és a vadászati tilalmi idők módosításáról szóló 85.000—1925. F. M. rendelet (módosítva a 18.000—1929. F. M. rendelettel) 1. §-ának o) pontja a hasznos madarak elszaporodását célozva, szigorúan bünteti azok pusztítóit s az utóbbi rendelet már azt is, aki az ilyen madarak fészkeit elrombolás nélkül, csak szándékosan érinti is.

A belügyminiszter úr 155.357—VI. b. 1925. sz. rendeletében (L. az 1925. évi 7. sz. Csendőrségi Közlönyben) különös kötelességévé teszi a csendőrségnek — a mezőgazdaság nehéz helyzetére való figyelemmel —, hogy a hasznos madarak pusztítását, fészkeiknek és tojásaiknak elszedését a legnagyobb buzgalommal törekedjék megakadályozni. Hasznos útbaigazítást is ad a rendelet, mely szerint különösen az április—júniusi költési időszakban kell minden alkalommal figyelni az erdőkön, mezőkön és a tavak körül ólálkodó és onnan visszatérő gyermekeket és felnőtteket, mert általában ezek közül kerülnek ki a fészkekrablók. Ki kell nyomozni, hogy az esetleg gyűjtött tojásokat hol értékesítik s a feljelentést hivatalból a főszigabírónak azonnal meg kell tenni.

Az ember csak olyan dolognak tud szívvel-

lélekkel szolgálatába állani, amit megért s aminek fontosságáról meg van győződve. Igazi eredményt is csak az így végzett munkával lehet elérni. (Szenteljünk hát néhány percet arra, hogy a madárvédelem fordított munkánk jelentőségével tisztába jöjjünk.

Közel jár a valósághoz az a megállapítás, hogy madár nélkül az emberiség éhenveszne. Nem azért, mintha maga a madár lenne fontos tényező a táplálkozásunkban — mert hiszen az énekes, tehát a leghasznosabb madarak tömegesen úgy-szólván csak az olaszoknál esnek a telhetetlen emberi gyomor áldozatául —, hanem azért, mert a madár hihetetlenül sok olyan rovarfélélt pusztít el, melyek pusztítás nélkül hatalmas arányokban elszaporodva, elennék az ember elől a gazdasági terményeket. Ezt a munkát az ember nem tudja a madár helyett elvégezni, mert az örökké éhes és eledeléért örökös kutatásban lévő madár az ember számára hozzáférhetetlen helyeken is elvégzi a tisztogatást. E munkához viszonyítva a legszorgalmasabb ember is csak elenyésző munkát végez.

Ki hinné el, ha a madárral foglalkozó tudomány (ornithologia) nem bizonyítaná, hogy egyetlen kis királykamadár egy év alatt 3—4 millió, egyetlen kékcinge pedig 6—7 millió rovarfélélt, petét, bábót pusztít el! A szenvedélyes sáskapusztító pásztormadár, másnéven 'sáskamadár' vagy rózsasznú seregély (melynek védelmére a 81.300—1925. F. M. rendelet, megjelent az 1925. évi 18. sz. Csendőrségi Közlönyben, külön is felhívja a figyelmet) egyetlen nap alatt nyolcszorannyi sáskát fal fel, mint amennyi a saját súlya.

Kaland.

írta: **ZÁMOR IMRE.**

A vihar feje a magasba vészett. A tokaji hegyre, mint valami zsámolyra, ránehezedett a dús felhőgomolyag és félénk várakozással elébelapult a szabolcsi sík. A nehézkes dörgésekre nagysietve tört előre a Bodrog. A szegii kanyarnál, a homokbánya porhanyós szikláin, heves igyekezetében, föl is bukott. Aztán nagyot fordult, rendbeszedte magát és most már akadálytalanul loholt el a leégett malom mellett. Fölborzolt háttal nézte a megduzzadt patakokat és szűk medréről ki-kiloccsanva nyaldosta a partszél füzeit.

Késő nyári délután volt. A fürdés után minden tagomban szerteáradó jóérzéssel lendültem neki a longi országútnak. Jó ötnegyedórára volt szükségem, hogy elérjek Bényére. Hegyalja föltüremlett, lávás tömkelegébe bújtt ez a falu, talán hogy a szőlősgazdák hegyektől körülfárva, annál nyugodtabban szopogathassák a nehéz aszú fűrgébb, de sápadtabb öccsét, a szamorodnit és édes kis hugát, a muskotályt.

A szél Sárospatak felől fújtt. Ha nem fordul meg,

szárazon hazaérek. Szaporán, nyújtott lábakkal hagytam magam mögött a kilométerköveket. Elzötyögtek mellett az utolsó lizskai fuvarosok, akik a letarolt erdőtisztásról szállították az állomásra a télivágású tölgy- és bükkhasábokat. Aztán végleg csend lett. Újhely felől lassan szürkülni kezdett.

Amint a Bényére forduló útkeresztezéshez értem, a köhíd mellől három legény tápázkodott föl az árokból. Egyikük élém toppant:

— Maga Bényére megy?

— Igen.

— Akkor magával megyek. Várjon kicsinyt.

Hátára billentette a tarisznyáját, fölvetett egy jófogású baltát, majd kissé elvonulva, beszélgetni kezdett társaival

— Ha akar, jöjjön egy-kettőre, nem szeretnék megázni.

Tempósan parolázott a többivel és elmenőben utánuk szólt:

— Aztán csak gyertek utánam.

Megindultunk. Szegényes zeke, foltos parasztnadrág, elnyűtt csizma, rojtos ing volt a ruházata, meg a hetykén fölvirágzott kalap, ami alól homlokára kúszott néhány sötétbarna fürt. Mélyenülő fekete szeméi csaknem világitottak. Értelmes tekintete volt, de talán a jobbkezében lóbált balta tette, hogy mégsem vártam sok jót tőle. Sajnálni kezdtem, hogy nem siettem jobban, akkor talán értem volna a fürdőtelep kocsiját. Most már a keresztnél lehetnék, onnan pedig csak pár száz méter a falu. Hailgattam, de ő hamar megtörte a csendet:

— Mag bényei?

— Nem.

— Hát akkor miért megy oda?

— Most ott lakom.

De a többi hasznos madarak végtelen sora: a cinegefélék, poszáták, légykapók, pintyek, fecskék, harkályok stb. ugyancsak mind lelkes munkásai a rovarvilág ellen folytatott küzdelemnek.

Micsoda hasznot, micsoda nélkülözhetetlen munkát jelent ez a gazdálkodás minden ágában!

A m. kir. ornithologiai központ igazgatója, Csörgey Titusz, európai hírű madártudósunk írja, hogy Berlepsch bárónak seebachi (Németország) madárvédelmi mintatelepén olyan tömegekben sikerült a rovarevő madarakat elszaporítani, hogy gyümölcsöseit — melyeket éppen kísérlet céljából sohasem hernyóztat — nem éri hernyórágás, jöllehet, a szomszédos birtokok sokat szenvednek ettől.

„S midőn 1905-ben az egész környék tölgyeseit csupaszra rágta a tölgy-ilonca hernyója, egyedül a madártól hemzsegő seebachi tölgyesek maradtak érintetlenül!”

Tudja-e a portyázó csendőr, aki a kékeinegét csúzlizó gyermekeket rendreutasítja, hogy a 12—16 fiókát felnevelő kis madár családostul együtt 24 millió rovar pusztított volna el már a költés évében?! (Néhai Herman Ottó nagy hírű magyar ornithologusunk adata.) A 12—16 kékeinege a következő évben már egyenként 6—7 millió rovar kártételétől óvta volna meg a gyümölcsösök és erdők fáit. De mindenik családot is alapított volna s így családonként ismét 24—24 millióra rúgott volna az elpusztított rovarok száma. Ebből mindenki megállapíthatja, hogy milyen kárt jelent a madarat csúzlizó és fészket fosztogató gyermekek szórakozása. Szabad-e csak egy ilyen

— egyébként is hivatalból üldözendő — kihágás felett is rendreutasítással napirendre térni?

Hadd idézzem itt újból Herman Ottót: „A rovarok világa egyáltalában óriási hatalom és ott, ahol a tudatlanság, nem számolva, irtja vagy csökkenti a rovarokat pusztító egyéb állatokat, a rovarkár évente, pénzben kifejezve, nem száz ezrekre, hanem százmilliókra rúg!”

Gondoljunk ezeknél a számoknál megnyomított hazánkra s be kell látnunk, hogy a madár az ország felépítésében valóban nem ágacska, hanem igen jelentős pillér.

Az oktalan madárpusztítás szomorú következményei — ha nem is éppen leghasznosabb madarainknál — erősen mutatkoznak. Kiveszöben van az Árpád-házi királyaink nemes vadászsolyma, pusztul a nádasok büszke kócsaga, a sasfajok ma-holnap már csak a mesék madarai s a hollóból is csak néhány pár él már hazánkban. A természet figyelmeztetése ez, hogy nemcsak kímélni kell a madarat, de az életéhez és elszaporodásához szükséges feltételeket is meg kell adni. (Fészkelési helyek biztosítása, téli etetés, madárvédelmi területek, úgynevezett madár-rezervátumok létesítése.) Ez többi annál inkább szükséges, mert az intenzívebb földkultúra mindinkább megfosztja a madarat természetes fészkelési helyeitől a mocsarak lecsapolásával, cserjés területek irtásával, a lakott helyek terjeszkedésével stb.

A csendőr a madárvédelem követelményeinek könnyen, figyelembe jöhető fáradság nélkül eleget tehet, sőt éppen a csendőr az, aki e tén a legtöbbet tehet. Szolgálati területének legnagyobb része a szabad természet: a madár világa.

— Régen?

— Három hónapja.

— Tud nekem munkát szerezni?

— Milyen munkát?

— Hát nekemvalót. Szőlőben, erdőben, ház körül.

— Úgy tudom, hogy a bényeiek is eljárnak Horvátiba dolgozni. Nincs munka.

— Jó magának! — és a szeme keményen rámvetődött. Mintha az arca is sötétebbre vált volna.

— Miért?

— Mért? Hát mert urizálhat. Sétál. Finom bot van a kezében, biztosan jót evett, aztán könnyen beszél. Hát engem akkor becsaptak...

Önkéntelenül nagyobb lépésközzel mentem tovább. Iparkodtam másra terelni a nehezen és kellemetlenül kezdődő beszélgetést.

— Maga hová való?

— Szerencs mellé. Szekeresektől azt hallottam, hogy itt van munka, hát eljöttem. Reggel óta úton vagyok.

— Nem ismer senkit a faluban?

— Nem én.

— Hol fog megszálni?

— Hát a földön.

Megint csak belémütődött valami élességgel a nézése. Közelebb lépett hozzám.

— Nem mindenki takaródzhatik selyemmel, mint az úrfi! Látja, az én kezem alatt elmállna a selyem. Én csak ehhez értek — és magasraemelt kézzel megrázta a baltát — meg a földhöz.

Már szorosan mellettem ment és lassan szorongó, furcsa sejtelmek vettek körül.

— Miért nem megy Miskolcra vagy Pestre dolgozni?

— Hát a költség az inaskodásra, meg a kvartély? Honnan? Húsz éves vagyok már. Nem kezdhetek újat.

Legalább huszonötnek néztem. Termete, karja, melle, arca fejlett embert mutattak. Ő meg valami fojtott, keserű hangon csak tovább beszélt:

— Sokan vagyunk dolgosok otthon, hát nem pénz a napszám. Nekem meg pénz kell, mert szeretöm van s télire el akarom venni. Van egy kis földje, de árva, mint én. Hát ezért jöttem. Egy rendes gunyám sincs, csak ez a korc. Pedig tudok dolgozni. Jó magának!

Az út mentén hamvasodtak az érni kezdő szilvák, a püspöki földek tövigégetet tarlói messze nyújtózkodtak, az útkaparó árokszélről gyűjtött szénája felől nehéz illat ömlött. Már közeledtünk a kaptatóhoz. Azután a Sötét-hegy következik. Alatta hosszú erdei út. Balról erdő, jobbról mély árok. Nem jól éreztem magam.

— Beajánlanám valahová, de tudom, hogy senkinek sincs ilyenkor napszámokra szüksége. Ha kapna is munkát valahol, abból bizony nem tudna félretenni.

— Dehogynem! Kenyér meg víz. Megszoktam. Nekem sohse volt jobb. Nincs senki családom és engem vár valaki. Télire el akarom venni. Nekem pénz kell. Mutassa a botját, hadd lám, milyen fogása van.

Odaadtam. Nagyokat csapott vele a levegőbe, csak úgy suhogott.

— Sietnem kell, különben elviszik előlem. Jó lány, dolgos lány, kis földje is van. Árva. Nem lehet várni. Ezt a virágot még ő adta.

Jódarabot mentünk. Sőhajtott egyet és rávágott a bottal egy útra hajló ágra, hogy menten letört.

A kaptatón voltunk. Visszanéztem. A két ismeretlen jó pár száz méterrel hátrább jött utánunk. A hosszú úton

Ha az elől említett törvényekben és rendeletekben a madárvédelem ellenőrzése körül megszabott köteletségének a legszigorúbban megfelel, akkor működési területén rövidesen javulni fognak az állapotok. Sajnos, az ilyen feljelentések kis számához arányítva nagyon is sok az előfordult esetek száma, ami amellett bizonyít, hogy a madárpusztítók és fészekrablók leleplezése nehéz s legtöbbször csak a véletlenül múlik. E körülménynek arra kell sarkalnia a csendőrt, hogy fokozottabb figyelemmel és körültekintéssel végezze az ellenőrzést. Bizza meg a mező-, hegy- és erdőőröket — akiknek az ellenőrzés amúgy is kötelességük —, a szükséghez képest más megfelelő egyéneket is, hogy a madarak pusztítását akadályozzák meg, a tetteiket pedig jelentsék az őrsnek vagy a járőrnek. Különösen szükséges ez az erdők és vizek mellett levő községekben.

Az őrsparancsnok győződjék meg arról is, hogy őrskörlete községeiben a madarak pusztításának tilalmát kihirdetik-e időnként dobszó útján, amint azt az elől már említett 155.357—VI. 1925. sz. B. M. rendelet elrendeli s ha nem, szerezzen érvényt a rendeletnek.

Egyes községekben a m. kir. madártani intézetnek, másnéven az ornithologiai központnak (Budapest, II. ker., Hermann Ottó-u. 15) megfigyelői, levelezői és tiszteletbeli tagjai vannak, akik madárvédelmi ügyekben helyi szakértőknek tekintendők. Ezekkel fel kell venni a személyes érintkezést.

Ezzel, de csakis ezzel, eleget is tesz a csendőr a madárvédelem ellenőrzése tekintetében reárótt köteletségnek. A madárvédelem azonban nemcsak

a madarak kíméléséből áll, hanem, amint már említettem, meg kell adni a madár életéhez és elszaporodásához szükséges feltételeket is. Ez a téli etetésből és abból áll, hogy kertjeink fáira vagy ha még gyengék a fák, ezek mellé szilárdan bevert $\frac{1}{2}$ —4 méter magas, erős karókra mesterséges odvakat szegezzünk, még pedig akként, hogy az odu nyílása lehetőleg délkelet vagy kelet felé nézzen. Egy mesterséges B-mintájú fészekodu ára 1 P 50 f (megrendelhető az Első Magyar Fészekodugyár, Baranya-Kárász cím alatt), tehát olyan csekély összeg, melyet a madárvédelem nemes és hasznos ügyének mindenki szentelhet. A legszívesebben a B-mintájú fészekodukban megtelepülő cinegefajok, továbbá a csuszka, fakusz, rozsdafarkú fülemile és egyéb odulakó kismadaraink hálás munkatársai lesznek a gyümölcsfát ültető és terményes kertet művelő őrsnek. Olyan rendet teremtenek ezek — különösen a cinegék — a rovarvilágban, hogy az őrs gyümölcstermelése úgyszólván féregmentes lesz. Miért ne tenné hát meg ezt a csendőr?

Az odukezelés is nagyon kis fáradsággal jár. Főként arra kell vigyázni, hogy veréb bele ne fészkeljen vagy a már befészkelte hasznos madarat ki ne verje s ezenkívül szükséges, hogy minden költés befejezése után — de feltétlenül évente legalább egyszer — az elhasznált, temérdek madárbolható és tolltetűt tartalmazó fészekanyagot az oduból sodronykampóval vagy pálcára erősített bádogkanállal eltávolítsuk s azonnal elégezzük.

A férgektől ekként megtisztított oduban évente két, nagyritkán három családot is (egy család 8—13 fióka) felnevel a kékecnege.

sehol egy ember. Megfordult a szél és Mád feiől is nehéz, szürke felhők rakodtak egymásra. A síkon, a nyiri laposban nagymessze meg-megcsillant a Bodrog, hátrább a Tisza. Szeginél már esett. A tokaji hegyet már nem is láttam. Az alkonyat a nyakunkon volt. Sűrűn villámlott és rá mindjárt döngött. Közel a vihar. A felhőkaréj már a Sötétes fölött volt. Mire leértünk az erdei útra, valami ideges feszültség vett erőt rajtam. Kiáltani szerettem volna.

— Azért jó, hogy találkoztunk. Nem szeretek egyedül menni — kezdte el újra a beszélgetést. — Jobb beszélgetni. Maga nem tudja, mi az, egymásnak panaszkodni. Jólesik... Meg aztán nálunk éppen a múlt héten ütött le a szőlőben a kerülő egy embert. Összevesztek, hát leütötte... Csendőrkézre került. Nem jó egyedül lenni. De maga azt nem érti... Aranyláncá van, tán az órája is arany. Biztosan sokat ér.

Félénken pillantottam az övtartómon fityegő láncszemekre.

— Csak ezüst.

— Nekem még nem volt semilyen sem. Talán nem is lesz.

Nagyon rosszul éreztem magamat. Futni szerettem volna. — Legalább a botomat adná vissza. Talán egy csapást ki tudnék vele védeni, ha felém lendíti a baltát.

Már mélyen bentjártunk az erdőben. Csepegni kezdett az eső. Egyszer csak megállt és elémlépett. Össze-reztem.

— Messze van még a falu?

— Félóra.

— Hát akkor gyerünk!

Csaknem elállt a szívem. Egészen az út szélére men-

tem, ahol kevesebb volt a por. A fászekerek erősen feltörték az utat. A túlsó oldalon az árok. Ő is az út szélére jött és közvetlen utánam lépegetett. Tehát hátulról akar leütni... Nem bírtam tovább.

— Tudja mit — fordultam meg hirtelen —, ami pénz nálam van, magának adom. Adja vissza a botomat, aztán menjen Isten hírével.

— Hát miért? Mi ütött magába? — Végignézett rajtam. — Nem vagyok én rabló — és amikor ijedt arcba nézett, elnevette magát. — Csak beszélgettem, panaszkodtam. Mondtam, hogy ezt az úr nem érti!

— Azért csak fogadja el. Jószívvel adom. Megsajnálta magát.

— Azért nem kell engem sajnálni.

— Csak vegye el s ha tud vele magán valamit segíteni, gondoljom reám.

— Itt a botja. Úgyis visszaadtam volna, csak azért kértem el, mert még ilyen nem volt a kezemben. Nem sokat ér! Apámnak volt egy cseresznyebotja, szöges véggel. Azzal legalább kapaszkodni lehetett.

— Itt a pénz, csak tegye el. — Odaadtam a néhány pengőt, ami nálam volt.

Láthatóan küzdött magával:

— Hát a jó Isten fizesse meg. Ha lehet, egyszer majd megszolgálom.

Észrevehette, hogy félek tőle. Átment a túlsó oldalra és valami sértett szomorúsággal bandukolt tovább. Csak hogy kibékítsem, megkérdeztem:

— Az a kettő ifalujabeli?

— Nem, csak úgy találkoztunk az országúton. Fáradtak, azért maradtak vissza. Mátranovákról jönnek.

Megkönnyebbültem. Már nagy cseppekben esett az

Átlag 8—10 fára számítva kell egy odut elhelyezni, de amelyik kertben csak néhány fa van, egy odu oda is elhelyezhető, különösen akkor, ha a közelben erdő, gyümölcsös vagy kisebb facsoport van. Az odukat, melyeket ősszel vagy tavasszal — legkésőbb április 15-ig — kell elhelyezni, télen éjjeli menedékhelyül használják áttelelő odulak madaraink. Megeshetik, hogy az első évben nem akad lakója a kihelyezett odunak, de ez ne kedvetlenítsen el.

Nem jelent megterhelést a madarak téli etetése sem. A táplálékul legjobban megfelelő fagygyú, napraforgó-, tők- és kendermag, szükség esetén a konyhából kikerülő háj- és húsdarabkák, esetleg főtt rizs, könnyen előteremthetők. De ne adjunk vízbe vagy tejbe áztatott kenyéret, mert ettől elpusztulhat a madár. A madáretetőasztalka vagy eresz ugyancsak könnyen felállítható.

Úgy a hasznos madarak megtelepítésére, mint a téli etetésre és egyéb madárvédelmi intézkedésekre teljesen részletes útmutatást tartalmazó füzeteskét a m. kir. madártani intézettől lehet beszerezni.

Bizonyos, hogy nagy lelki gyönyörűséget szerezne a csendőrnek úgy télen, mint nyáron a madárral való foglalkozás; lelkének nemesítését és felüdülését találná meg ebben. A lakosságnak mutatott jó példával pedig igazi előharcosa lehetne — ismétlem, hogy minden figyelembejöheto kiadás és fáradság vagy időpazarlás nélkül — a gyakorlati madárvédelemnek.

Nem állanánk ebben egyedül. A közelmúltban megalakult a Magyar Ornithologusok Szövetsége (MOSz), melynek célja a m. kir. ornithologiai köz-

ponttal egyetemben a gyakorlati madárvédelem országos megszervezése. A MOSz védnökei a Kormányzó Úr Ó Főméltósága és József királyi herceg Ófensége. Tagjai között a tudományos világ és a társadalom kiváló egyénei foglalnak helyet.

A hivatásánál fogva minden szépet, jót és hasznosat szolgáló csendőr méltóképen egészítené ki a MOSz munkáját.

Befejezésül hangoztatni kívánom még, hogy a madárvédelemnek fentebb ismertetett ellenőrzése kötelessége a csendőrnek, a gyakorlati madárvédelem azonban (madár megtelepítése, téli etetés) tetszésére van bízva. De a kötelesség és a tetszésre bízott dolgok szembeállításánál általában jegyezzük meg, hogy a hivatásbeli tökéletességhez is csak az önként vállalt több és jobb munkán, minden hasznothajtó dolognak teljes odaadással való teljesítésén keresztül vezet az út.

A tiszazugi tömegmérgezés.

írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(2. közlemény.)

A tiszazugi tömegmérgezések főszereplője, szellemi irányítója özv. Fazekas Gyuláné, szül. Oláh Zsuzsanna volt. Az 1890-es években kezdte meg Nagyréven szülésznői működését. Eleinte egyedül űzte ezt a mesterséget, amely neki az 1700 lakossal bíró Nagyrév községben szép jövedelmet hozott. Két-három évvel később konkurrensé támadt egy másik bábaasszony, Rác Zsuzsanna személyében, kit kezdettől fogva nemcsak kenyéririgységből gyűlölt, hanem azért is, mert félt Rác Zsuzsannától, hogy megzavarja azt a működését is, amely nemcsak szülésznői

eső. Ezer hang élt az erdőben. Már vidáman botoztam. Nemsokára kocsizörgést hallottam. A doktor jött Liszkáról. Fölinvitált. Elbúcsúztam az emberemtől. Megrázta a kezemet, hogy belerándult a vállam. Még egyszer megköszönte a pénzt, aztán lassan még csak annyit mondott:

— Ne tessék máskor félni a szegény embertől. Nem vagyunk rablók.

A doktorral a fürdővendégekről kezdtünk beszélgetni. Amire a faluba értünk, zuhogott a zápor.

Másnap jókor reggel a segédjegyző vert ki az ágyból. — Tegnap este meggyilkoltak és kiraboltak egy embert a Sötétes alatt. Az erdész most ment a kerülőkkel megkeresni a holttestet. Még tagadnak, de az öreg majd kivieszi belőlük. A csendőrségen vagyunk. Siess!

— Ejha! — gondoltam magamban. — Szép kis csávából keveredtem ki. — De titkon rémlett bennem, hogy valami szerep nekem is lesz ebben az ügyben.

A föllármázott falu ott tolongott a csendőrlaktanya előtt. A foghíjas nénikék szörnyüködve sápitoztak. Egy-két harcias menyecske megtalálta a szentenciát: Föl kell húzni őket! Bármennyire komoly képet vágtam is, belül nevetethnék csiklandozott, amikor megláttam a hivatalosra rámozott arcokat, saját jelentőségük fontoskodó keretével. A bíró, a jegyző, a gyógyszerész meg a tanítók mind ott fontoskodtak az asztal körül, ahol a csendőrtiszthelyettes az én legényemet vallatta, akit azért fogtak el, mert tegnap megölt és kirabolt valakit. Keze már bilincsben volt. A segédjegyző valami távirati blankettán szorgoskodott. Megkeresést fogalmazott Újhelybe vizsgálóbíróért.

Nevetni kezdtem.

— Ne viccelj! — szolt reám a segédjegyző —, mert kidoblak. Mit nevensz?

Amikor elkezdtem beszélni, hamar kiderült minden. Miután megvárta társait, az eső elől bementek Iczuhoz. Megittak hárman egy liter bort, közben megegyeztek Iczuval, hogy a szénapadláson töltsék az éjszakát. A fizetésnél a többi meglátta, hogy pénz van nála. Gyanut fogtak és részt követeltek a pénzből, abban a hiszemben, hogy engem eltett láb alól. Az Iczu egyik kocsisa figyelmes lett a padlásról lesűrődő hangokra és lélekszakadva loholt csendőrökért. A motozásnál megtalálták nála a pénzt. A meséjéből semmit sem hittek. Vallatóra fogták. Különösen a civilek buzgólkodtak, hogy „keresztkérdéseket” eszeljenek ki.

Előadásom végén megnyúltak az arcok. A várakozókhoz is eljutott a „lesujtó” igazság híre és amikorra kijutottunk az utcára, az előbb még mindenkitől kérdésektől ostromolt Iczu, hamar népszerűtlenné válván, már egyedül jött elénk bővebb magyarázatért.

Estére deréig lucskosan, semmit sem tudva az újabb fejleményekről, megérkezett az erdész és hivatalos komolysággal, szomorúan tett jelentést az eredménytelen nyomozásról — a holttest után. Dörgő kacaj futott végig az asztal mellett, ahova a bíró meginvitált egy pohár borra. Amikor a megnyugtató után rámnézett, még mindig dühösen az egésznap hajszától, rámmordult:

— Te vagy az oka mindennek!

Ebben a pillanatban egész bizonyosan jobban szeretne volna, ha csakugyan holtan talál meg a Sötétes alján. De a segédjegyző megállapította önmagáról, hogy mégis csak ő a nap hőse, mert ha nem jön értem, ki tudja, hová fejlődnek a dolgok. Aztán kárpótlásul a „gyanusítottat” is ellátták borral, vacsorával, a végén pedig lassan nékem is megbocsátották, hogy élek...

volt, de amelyet már az akkori időben is inkább az angyalcsinálás jellemzett. Rácz Zsuzsanna ugyanis nem volt hajlandó magzatelhajtásokkal foglalkozni és mint hivatásos szülésznő, tudásánál és a lakossággal fenntartott sűrű érintkezésénél fogva leginkább árthatott Fazekasné bűnös üzelmeinek.

Fazekasné „hivatása” gyakorlása közben két hatalmas támaszra talált. Egyik volt a lakosságnak az Egykére való hajlandósága, a másik pedig az akkori főjegyzővel folytatott viszonya. Feljelentés nem történt, akik tudomással bírtak Fazekasné üzelmeiről, maguk is bűntársak voltak, egyedül Rácz Zsuzsanna volt az, akitől tartania kellett.

Elhatározta tehát, hogy Rácz Zsuzsannát elteszi láb alól. Szándékának végrehajtására pokoli tervet eszelt ki. Behízelegte magát Rácz Zsuzsanna testvére, Rácz Lajos bizalmába, — akkor még mint szemrevaló fiatal asszony, — elcsavarta annak fejét, szeretőjévé tette s rövid időn belül Rácz Lajos teljesen a hatalmába került. Vakon teljesített mindent, amit tőle Fazekasné kívánt. Azt is, hogy segítségére legyen leánytestvéreinek, Rácz Zsuzsannának meggyilkolásában.

Rácz Lajos egy későesti órában megjelent testvére, Zsuzsanna lakásán és azon ürüggyel csalta ki őt a temetőbe, hogy megmutatja azokat a helyeket, ahová Fazekasné az elhajtott méhmagzatokat eltemette.

Három nap múlva Rácz Zsuzsanna hulláját Tiszainokánál fogták ki a Tiszából. Ez 1898-ban történt.

A gyilkosság ügyében bevezették ugyan a nyomozást, de eredményt nem értek el, dacára annak, hogy a boncolás bebizonyította, hogy Rácz Zsuzsanna, fején tompa tárgyól eredő ütési nyomokkal, élettelenül került a Tiszába. A fejkendőjét megtalálták egy csónakban. A gyilkosok tették oda, hogy a gyilkosságot öngyilkosságnak tüntessék fel. Mindenki meg volt győződve a községben arról, hogy gyilkosságot követtek el s hogy a csónakba helyezett fejkendő csak félrevezetés akar lenni, egyedül a főjegyző volt azon a nézeten — s ez a nézet meglehetősen nagy hatóerővel bírt —, hogy Rácz Zsuzsanna minden bizonnyal öngyilkosságot követett el.

Mit csinált ebben az ügyben a csendőrség?

Erre a kérdésre nem tudunk határozott feleletet adni, mert erről az ügyről s ennek nyomozásáról sem az örs, sem az ügyészség irattárában semmi nyom nem található.*

Ez a gyilkossági eset a községet és környékét nagy izgalomban tartotta s amint az esetre visszaemlékezők elbeszéléséből következtetni lehet, a csendőrség mindent megtett, hogy a bűncselekményt kinyomozza, de a pusztá gyanun kívül sem tárgyi bizonyítékot, sem terhelő tanukat szerezni nem sikerült. Az akkor kikérdezettek feltűnően féltek Fazekasné ellen vallani, mely magatartás főként abban leli magyarázatát, hogy mindenki tudott arról a kapcsolatról, amely Fazekasné és a főjegyző között fennállott.

Voltak azonban olyanok is a községben, akik nem tértek napirendre az eset felett; legelsősorban a meggyilkolt Rácz Zsuzsanna, férjezett Székely Sándorné, Sándor nevű 16 éves fia, úgyszintén a közelebbi rokonság. Ezek meg voltak győződve, hogy a gyilkosságot csak Fazekas Gyuláné hajtotta vagy hajtatta végre, bosszút esküdtek és az

volt a törekvésük, hogy Fazekasné az igazságszolgáltatás kezére juttassák.

A meggyilkolt fia és rokonsága állandóan gyűjtötte a lakosság körében a terhelő adatokat Fazekasné ellen, úgy az elkövetett gyilkosságra, mint egyéb bűnös üzelmeire (magzatelhajtások) vonatkozóan is. Fazekasné az idő folyamán azt kezdte érezni, hogy Nagyrév lakossága lassanként ellene fordul. Csalhatatlan ösztönével megérezte, hogy hatalmát mindjobban elveszti a falu lakosai felett. Valamit tenni kellett!

S tett is. Rácz Lajoson kívül volt még néhány embere, kik szívesen állottak szolgálatára. Kezdődtek a tervszerű és sorozatos gyujtogatások, amelyeknek célja az volt, hogy a lakosságot megfélemlítsék. Ezeket a gyujtogatásokat úgy hajtották végre, hogy mindazon személyeket, akik hajlandóknak mutatkoztak Fazekasné ellen terhelő adatokat szolgáltatni, avagy már szolgáltatottak ilyen adatokat, előre értesítették, hogy fel fogják gyujtani házukat, csűrjüket vagy egyéb belsőségüket. A beígért cselekmény a vörös kakas jelképében mindig pontosan bekövetkezett. A gyujtogatások tetteseit a nyomozás nem tudta kideríteni, Fazekasné terrorja pedig elérte célját: az emberek nem mertek ellene vallani.

Székely Sándor, amikor látta, hogy a törvény keretén belül nem képes élni, hogy anyjának gyilkosa megbűnhődjék, az önbíráskodás eszközéhez folyamodott. Egy találkozás alkalmával revolverből rálőtt Fazekasnéra. A golyó nem talált, de Fazekasné annyira megijedt, hogy ájultan esett össze, csak később tért magához a lakásán. Székely Sándor ezen cselekményért másfélévi börtönt kapott.

Jellemző az akkori időkre, hogy Rácz Lajos, mivel tudta, hogy Fazekasné a főjegyzővel is viszonyt folytat, egy alkalommal úgy bosszulta meg magát vetélytársán, hogy a főjegyző elhalt gyermekeinek sírkeresztjét a temetőből kiszedte és egy éjszaka a főjegyző udvarába dobta. Rácz Lajos ezen tettének közvetlen oka az volt, hogy amikor Fazekasné szülésznőtársától a már leírt módon megszabadult és az esemény hullámai kezdtek lecsendesedni, Rácz Lajosra tehát többé szüksége nem volt, felmondta neki a barátságot.

Fazekasné a gyilkosságot követő 4—5 esztendőben magzatelhajtásokkal nagyon elővigyázatosan foglalkozott, de azután megint csak folytatta üzelmeit. Ezen üzelmek miatt az illetékes cibakházi csendőrség — részint feljelentésre, részint saját kezdeményezéséből — nyomozott ellene, tett is feljelentést, de a bűnvádi eljárás vagy nem indult meg, vagy beletett szüntette. Az ügyészségnek ugyanis minden egyes esetben az volt az álláspontja, hogy magzatelhajtási ügyekben a törvényszék feltétlenül megköveteli a bizonyítékot: az elhajtott magzatot, ezenfelül a beismerő vallomást, vagy olyan tanukat, akiknek vallomását perdőntő bizonyítékként lehetett elfogadni. Ellenkező esetben az ügyészség hiábavalónak tartotta a vádemelést.

Ezeknek a magzatelhajtásoknak ügyét egyébként homály fedi. Voltak olyan esetek is, amikor a cibakházi örs névtelen levelek alapján több ízben nyomozott magzatelhajtási ügyben. Egyes levelekben pontosan meg is jelölték a helyeket, ahol meg lehet találni a bűnjelt, a bűnös úton világra hozott magzatot. A cibakházi örs minden egyes esetben be is vezette a nyomozást, amelynek folyamán a névtelen levelek egyes adatai valóknak és pontosaknak bizonyultak. Trágyadombokról, félreeső helyekről, a kertek aljáról kerültek elő a bűnjelek. Teljes eréllyel folyt a nyomozás. Nehezen ment a dolog, mert a gyanuba fogott asszonyok nem tettek beismerő vallomást, a gyanúsítottak orvosi vizsgálata sem hozott megfelelő eredményt,

* Minden olyan adat, amely az 1920 előtti időkre vonatkozik, többé-kevésbé szavahihető emberek elbeszéléséből származik. A háború utáni tanácsköztársaság, majd román megszállás idején veszendőbe ment csaknem teljesen a szolnoki kir. ügyészség irattára és sok helyütt, főleg Szolnok környékén, megsemmisült sok csendőrség irattára is.

mert az esetek többhetesek, sőt hónaposak voltak. Elég az hozzá, hogy az ezekben a magzatelhajtási ügyekben folytatott csendőrségi nyomozások nem vezettek eredményre, mert ott, ahol alapos volt a gyanu és volt terhelő tanu is, hiányzott a bűnjel: a méhmagzat, ahol pedig ez megkezdett, hiányzott a beismerő vallomás és nem bírt döntő bizonyító erővel az orvosi vizsgálat.

Fazekasné tehát minden alkalommal büntetlenül menekült.

Nagyrev községet szorgalmas, munkás nép lakja, a kunok ivadéka. Főfoglalkozásuk a búza-, szőlő-, dinnye-, általában a gyümölcsstermesztés. Kihaszználják minden termelési lehetőséget, gazdaságuként 5—6 holdon folyik a munka és a legtöbb gazdaságban kimutatható egy megtakarított jövedelemtöbblet is. Ebből a jövedelemtöbbletből a gazdák persze legszívesebben földet vásárolnának, ha lehetne.

Ez a sajnálatos helyzet is Fazekasné malmára hajtotta a vizet. Kiadta a jelszót: „Ne neveljete koldust!” És Fazekasné működése óta Nagyreven eleinte csökkent, majd zuhanni kezdett a születések száma.

A régi főjegyző 1909-ben meghalt.

A községbe új főjegyző került és a község lakossága az új főjegyző befolyásától és erős kezétől remélte a bűnös állapotok megszűnését. A helyzet azonban nem változott meg, sőt rosszabbodott, mert az új főjegyző ugyanúgy Fazekasné befolyása alá került, mint elődje.

Fazekasnét az a körülmény, hogy sikerült mindig az igazságszolgáltatás keze alól kicsúsznia, nemkülönben a mindkét főjegyzővel fenntartott barátsága, elbizakodottá és vakmerővé tette. Megnövekedett a kapzsisága is, mindenáron meg akart gazdagodni. Az anygalcsinálás egymagában nem jövedelmezett eleget s ezért foglalkozni kezdett a gyilkosságok tervével.

Ezen tervének keresztülvitelében segítőtársa akadt ama tényezők összességében, amelyekről cikkemben fentebb mint általános okokról említést tettem. Egykeszereget, földéhség, vallástalanság, kulturátlanság, stb. Templomba nem jártak az emberek. Hogy miért nem és hogy milyen fokban terheli e tekintetben felelősség a papjukat, vagy az egyházi hatóságokat, az nem tartozik cikkem tárgyához. Csak mint hiteles forrásokból merített tényt említem meg, hogy a templomokban 4—5 vénaszonyon kívül soha senki nem jelent meg. Ami pedig az iskolai tanítást és nevelést illeti, elég legyen annyit tudnunk, hogy a községben a háború ideje alatt s az azt követő forradalmi időkben csaknem teljesen szünetelt a gyermekek nevelése. A pap és annak kiskorú, tanítói oklevél nélküli leánya és fia végezték az iskolában a népnevelést.

Fazekasné terveinek melegágyául szolgáltak ezek az állapotok.

A csendőrségi nyomozás adatai szerint a háború előtti években, 1910—14 között, feltűnő nagy mennyiségben szállították az egyik szolnoki nagykereskedésből az arzéntartalmú légykövet és légyapírt. Fazekasné végzett kísérleteket két asszony, Csordás Bálintné és Takács Lajosné bevonásával, hogy a légykövből mi módon állíthatnának elő akkora méregmennyiséget, amennyi egy emberi életnek kioltására elegendő. A kísérletek úgy történtek, hogy a légykövet bevonó arzéntrioxidot meleg vízben feloldották és feloldott állapotban macskát vagy aprójószágot etettek meg vele. A kísérletek sikerültek. Az állatok, amelyek ittak a mérgezett vízből, sorra döglettek.

*

Az előzményeknek ezen, általam szükségesnek tartott, ismertetése után, rátérek az első arzénmérgezési

esetre, ennek kapcsán pedig arra, hogy melyik esemény volt az, amely kipattantotta a tömegbűnözést.

A légyapírról vagy légykőről lezártatott arzen hatását — amint már fentebb említettem — először állatokon próbálták ki. Amikor a kísérletek sikerrel jártak, sorra került az első ember, a kísérletező Takács Lajosné férje, akinek megmérgezésével a mérgezések hosszú sorozata kezdődött meg.

Takács Lajos, a negyvenesztendő asszony férje, hátgerincsorvadásban szenvedett. A magatehetetlen, súlyos beteg férfi nehéz terhet jelentett az asszonyra. Fazekas Gyulánéval megtanácskozták a dolgot: mit lehetne vele csinálni? A tanácskozás első eredménye az volt, hogy Takács Lajosné a községben mindenütt azt kezdte híresztelni, hogy az orvos már lemondott férjéről, ahogy ő mondta: „már nem viszi soká”.

S igaza lett. Takács Lajost, nemsokára a tanácskozás után, egy éjjelen erős hányás, majd görcsök lepték meg, másnap délre meghalt. A halottkém konstataulta, hogy Takács Lajos meghalt, az orvos megállapította a természetes halált s a halottat elföldelték.

Tizenkilenc év múlva felbontották a sírját s megtalálták az orvosságos üveget is, amelyet felesége a koporsójába tett.

Arzén volt benne.

*

Takács Lajos után a gyilkosságok egész sorozata indult meg és folyt zavartalanul egészen 1924-ig. Ekkor történt valami.

Holyba Károly nagyrevi lakos 1924 október 24-én hirtelen meghalt. A nyolcgyermekes, egyik lábára nyomorék gazdaember először Cibakházán lakott és a helyi viszonyokhoz mérten tekintélyes vagyonnal rendelkezett. A háború után valamelyik évben házasságra lépett egy özvegy-asszonnyal, kinek első férje, Kalóz Gábor, ismeretlen okok miatt felakasztotta magát. A házasság megkötése után Holybáék átköltöztek Nagyrevre. Holybáné kívánságára a férfi eladta házáat, földjét, egész ingatlan vagyonát, a pénzen különböző üzletekbe bocsátkozott, egy részét pedig feleségére költötte, mígnem azután a vagyona teljesen elűszott.

Holyba Károly 1924 őszén megbetegedett. Felesége elhívatta hozzá egy ízben dr. Szegedy Kálmán cibakházi körorvost, aki hörghurutot állapított meg nála. Egy héttel az orvosi látogatás után beállított dr. Szegedyhez Holybáné és siránkozó hangon közölte az orvossal, hogy a férje meghalt, kérte a halotti bizonyítvány kiállítását, hogy a halottat eltemethessék.

Az orvos csodálkozással fogadta a bejelentést. Hörghurutban az emberek nem szoktak hirtelen meghalni. Nem állította ki az orvosi bizonyítványt, hanem elment Nagyrevre és megvizsgálta a halottat. A halotton kül-erőszak nyomait nem találta, mérgezésre gyanakodott, de a külső jelekből a mérgezést nem állapíthatta meg, kérte tehát az ügyészséget, hogy az exhumálást rendelje el. Az ügyészség — mert az orvosi jelentés konkrétum nélkül csak a gyanura támaszkodott — az exhumálást nem rendelte el. Indokolásában kimondotta, hogy nem áll annyi pénz az ügyészség rendelkezésére, hogy a bizottság egy kétséges ügyben egy távollevő községbe kiszállhasson. Egyidejűleg azonban utasította az ügyészség az illetékes cibakházi örsöt, hogy nyomozzon Holyba Károly halála ügyében.

A cibakházi örs bevezette a nyomozást, de az — mint az ilyen esetben másként alig is képzelhető el — nem vezetett eredményre. Miért? Miért nem vezetett, jobban mondva, miért nem vezethetett ebben az ügyben a nyomozás eredményre? Vagy tegyük fel inkább így a kérdést:

Mit kellett volna a csendőrségi nyomozásnak produkálnia, hogy az ügyészség az orvos által már előterjesztett gyanút alaposnak elfogadva, az exhumálást elrendelje és a bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható egyén vagy egyének ellen vádat emeljen?

A nyomozó csendőröknek elő kellett volna keríteniök az egyedüli nyomós bizonyítékot, magát a mérget. De vajjon nem világos-e már első pillanatra, hogy egy szalmakazalban a varrótűt megtalálni talán kevésbé nehéz feladat, mint felkutatni valamilyen szilárd vagy cseppfolyós állapotban lévő kis adag mérget, illetve annak maradványát, amelynek eltüntetésére napok, sőt hetek állottak a tettes rendelkezésére.

Terhelő tanuk!? Igen. A nyomozó járőr keresett terhelő tanukat, de nem talált. Az olvasó emlékezetébe idézem, amit fentebb a Fazekasné terrorjáról írtam, de eltekintve ettől, még van két másik olyan ok is, amelyeknek szem előtt tartása mellett nem lehet csodálkozni, ha terhelő tanuk nem akadtak. Az egyik az — s ez speciálisan nagyrévi ok —, hogy a község asszonyainak tekintélyes százaléka már bele volt keverve ebbe a tömegbűnbe s természetes, hogy nem igyekeztek önmaguk ellen terhelő adatokat szolgáltatni. A másik ok pedig — az általános —, hogy minden terhelő vallomásttevő feje felett Damokles kardjaként lóg a feljelentés és elítélés rágalmazás vétsége miatt. Erre konkrét és érdekes példát fog szolgáltatni az éppen ebben a bűnperben 1929-ben lefolytatott első nyomozás.

A járőr tehát hiába kereste a mérget és hiába keresett terhelő tanukat. A mérget idejében eltüntették; terhelő tanuk nem akadtak.

„A bűncselekmény bizonyítékait szolgáltatják a helyszín, a bűnjelek, sértett, tanuk, szakértők, gyanúsított előadásai és egyéb körülmények” — mondja a tankönyv.

Helyszín. — Lehet-e beszélni „helyszín”-ről egy mérgezési esetben, amikor az áldozat már el van földelve? Mi itt a „helyszín”? A szoba, amelyben a megmérgezett ágya állott? Vajjon mit fedezhet fel itt a nyomozó egy héttel vagy 12 évvel a mérgezés elkövetése után?

A bűnjelek. — Lehet-e itt más bűnjelről szó, mint magáról a méregről vagy az edényről, amelyben a mérget tartották, vagy az áldozatnak beadták? El lehet-e képzelni, hogy napok, hetek vagy pláne évek múltán ilyen bűnjelek — ha csak nem valami egészen különös és csodálatos véletlen folytán — a járőr kezébe kerülnek?

Sértett. — Tanuk. — Nem voltak.

Szakértők. — Csak akkor lehettek volna, ha az exhumálás megtörtént volna.

Egyéb körülmények. — Melyek?

Mérgezés gyanúja esetén mindig őrizetbe kell venni a hányadékot és bélsárt, úgyszintén a vizeletet is, mert egyes mérgek a vizelettel is távozhatnak a szervezetből. Erre sem volt meg a módja, lehetősége a nyomozó járőrnek sem ebben a Holyba-féle, sem pedig a többi, később kipattant esetben.

A mérgező legtöbbszor étellel vagy itallal kerül a szervezetbe, biztosítani kell tehát a megmaradt étel vagy ital egész mennyiségét és a tartályt, amiben az volt. Ebben az esetben erről sem lehetett szó. Hol volt már a nyomozás időpontjában a kacsahúslevesnek az a maradványa, amelyben — mint 4 évvel később kiderült — Holyba Károlyné férjének a mérget beadta?

Anélkül, hogy a teóriának és az általános érvényű szabályoknak értékét a legcsekélyebb mértékben is lecsökkenteni akarnám, megállapíthatjuk ebben az esetben, hogy ezek kevés praktikus segítséget nyújtottak. Az ebben az ügyben így lefolytatott csendőrségi nyomozás — néze-

tem szerint — nélkülözött minden olyan reális kelléket, amelyek a nyomozás eredményességére legalább reményiséget nyújtottak volna. A csendőri nyomozás csak függvénye, kiegészítő része lehetett volna az exhumálásnak, amely pozitív esetben szilárd kiindulópontot nyújt a nyomozóknak, negatív esetben pedig megakadályozza, hogy egy minden támpont nélküli, kilátástalannak látszó, ugyancsak tetemes kiadással járó és nem minden erkölcsi hátrány nélküli nyomozást lefolytassanak. Félreértések elkerülése végett hangsúlyozni szeretném azonban, hogy itt egy nagyrévi esetről, sőt a nagyrévi eseteknek is egy speciális esetéről van szó és hozzá olyan időpontban, amikor azt, hogy mi lett volna a teendő, már ismert tényekre támaszkodva utólag állapíthatjuk meg s nem akkor, amikor még a tetteseken kívül senkinek sejtelve sem lehetett erről az egész községeket behálózó tömeges bűnről. Tehát csak arról van szó, hogy utólag és ennek a nagyrévi esetnek előzményeit, mellékkörülményeit ismerve, kizártnak volt tekinthető, hogy a nyomozó csendőrök ebben a Holyba-ügyben oly adatokat fognak tudni az ügyésznek szolgáltatni, amely adatok elegendő alapot szolgáltatnak az exhumálásra.

Az exhumálást tehát nem rendelték el, a Holyba-ügyet 1924 decemberében lezárták.

Ezt a Holyba-ügyet rögtön követte egy másik.

(Folytatjuk.)

Ékszertolvajok és csalók.

írta: Dr. SCHREIBER DANIEL rendőrkapitány.

Az ékszer majdnem olyan értékes a gonosztevő szempontjából, mint a pénz. Csaknem egy az árfolyamuk a bűntettesek világában. Kis súllyal és kiterjedéssel nagy értéket képviselnek, könnyen elvihetők, könnyen átalakíthatók, nehezen ismerhetők fel, mert sok köztük a tucatmunka, könnyen értékesíthető s végül könnyen megszerezhetők. Ott ragyog, fénylik, csillog a kirakat a körutakon, éjjel reflektorok vetítik a gyöngyök millió szívirványosságát a mögöttük, alattuk, mellettük és felettük levő gyémánt-tükrök lapjaira.

Rablás, betörés ma már ritkán történik az ékszerüzletekben. Leginkább csalással s trükkel elkövetett lopással szerzik meg a „kiválasztott” tárgyakat a bűntettesek. A tolvajok, a csalók a legtöbbször vásárlás ürügye alatt mennek be az üzletbe, esetleg kisebb értékű dolgot vesznek is s közben valamilyen értékesebb ékszert elrejtnek vagy a tulajdonossal magával vagy annak segédjével azt lakásukra vitetik, ahol azután az ékszert átvéve különböző trükkkel megszökönek.

Az ékszerlopások legprimitívabb formája az, hogy a tolvajok ékszerválogatás közben ernyőjükbe, bő, fodros ruhájukba, zsebükkbe vagy a férfitolvajok — amint a pult előtt ülve nézegetik az ékszereket — a nadrágfelhajtásba ejtik bele a gyűrűt vagy más kisebb ékszert. A nőtolvajok a cipőjük talpára, a tulajdonképpeni talp és a sarok közötti mélyedésbe gittet ragasztanak s amikor a tulajdonos egy pillanatra félrenéz, a gyűrűt észrevétlenül elejtik s várnak addig, míg az ékszerész ismét valami miatt elfordul. Ekkor a gittes cipővel rálép a gyűrűre, ami a gittbe bepréselődik. Amikor ez megtörtént, akkor a tolvaj vagy megvesz egy kisebb értékű ékszert, vagy eltávozik azzal, hogy nem talál megfelelő gyűrűt a maga számára. Vakmerőbb női tolvajok a térdük alatt külön gumi harisnyakötőt hordanak, amelyen csiptetők, akasztók vannak s ezekre akasztják fel a kisebb láncokat, gyűrűket, amiket egy-egy őrizetlen pillanatban sikerült lehajolva a szoknyájuk alá rejtteni. Ter-

Amit vissza kell szereznünk: Kassa.

mészerteszen úgy tűnik fel ez az egész mozdulat, mintha a nő a harisnyáját igazította volna meg. A legtöbbször ketten mennek együtt ezek a tolvajok. Ilyenkor kiválasztják azt az ékszerüzletet, amelyben a tulajdonos egyedül szolgál ki, nyakláncot kérnek s azt egyikük mindjárt fel is próbálja a tükör előtt. A másik ott marad a pultnál s tovább nézegeti az ékszereket s mikor a tulajdonos a társnőjéhez fordul, hogy dicsérje a nyakára vett láncot, ezt a pillanatot használja fel arra, hogy egy kisebb ékszert ellopjon.

Raffináltabban dolgoznak azok a tolvajok, akik mint menyasszony és vőlegény jegygyűrűt kérnek az ékszerésztől. Meg is mondják, hogy milyen súlyút, milyen formájút szeretnének s sorba válogatnak a kívánt formájú gyűrűk között. Egyik gyűrűt a másik után húzzák fel és le, végül is eltávoznak — egymásba karolva gyengéden — azzal, hogy egyik sem olyan, mint amilyent szerettek volna vásárolni. A tolvajok gyűrűsujjukra pontosan illő két rézgyűrűt tartanak maguknál a zsebükben, egy női és egy férfi jegygyűrűt s amikor bemennek egy ékszerüzletbe, ugyanilyen két gyűrűt kérnek. Közben szerelmesen simulnak egymáshoz, ami teljesen meghiúsítja a tulajdonost. Olyan szépek a „fiatalok”, hogy minden gyűrűt eléjük rak, csak hogy találjanak maguknak megfelelőt. A „jegyespár” pedig, amikor talált két megfelelő gyűrűt, vagyis olyant, ami *külsőleg* teljesen megegyezik a zsebükben levő rézgyűrűvel, akkor egy észrevétlen pillanatban kicserélik a rézgyűrűket az ékszerész két gyűrűjével s a következő pillanatban már ott gurul, fénylik a két rézgyűrű a pulton a kirakott sok aranygyűrű között. Ja, nem mind arany, ami fénylik!

A másik trükk az, hogy a tolvaj friss gittet szorít a pult felső lapjának előre álló széle alá s abba nyomja bele azt az ékszert, amit el akar lopni. Azonban a gyűrűt ő maga nem viszi el, hanem egyik társa jön be órák mulva az üzletbe, a pult elé áll, válogat az ékszerek között, talán vesz is valami csekélységet, végül is diszkréten a pult alsó

széléről leveszi a gittbe tapadt gyűrűt s eltávozik. A cinkostársak azután a gyűrű árán megosztóznak. Ezt a trükköt csak ott csinálhatják meg a tolvajok, ahol a pult felső lapja nem átlátszó üveglapból van s ahol van egy kis előugró rész. Ha a tulajdonos még a tolvaj jelenlétében észrevenné a gyűrű hiányát, mindenütt keresné, csak a saját pultja alatt nem. Az utána jövő tolvaj pedig „minden gyanum felül áll”, tehát egész simán megy, illetőleg ment ez a trükk, mert ma már ezeket a trükköket minden ékszerész ismeri s éles szemével azonnal felismeri a vásárlók közül a tolvajt. Ma már a vásárlóval együtt levő kutyára is vigyáznak az ékszerészek, mert volt olyan nőtolvaj is, akinek a kis kutyuskája arra volt betanítva, hogy az üzletben a gazdája által leejtett gyűrűket diszkréten, minden feltűnés nélkül lenyelte. A kutya még a tolvaj szolgálatában is hűséges, szolgálatkész marad.

Nehezebb a védekezés a szélhámosokkal szemben. A legtöbb szélhámos a lakására viteti az ékszert, ahol — a legtöbb esetben — egy fedezetnélküli csekket nyom a segéd markába. A lakás azonban leginkább valamelyik szállodában van, ami eleve gyanússá kell, hogy tegyen minden óvatossabb kereskedőt.

Az egyik szélhámos beállít egy nagyobb ékszerüzletbe, amelynek a kirakatába a tulajdonos neve is ki van írva s a szélhámos tudja azt, hogy a tulajdonos maga szolgál ki. A szélhámos autóval jön, livrés soffőrrel, aki „urához” méltó előkelőséggel sétál az autó előtt. A szélhámos nagyon jó megjelenésű, igazi úr benyomását teszi, talán gróf is lehet vagy valami dúsgazdag földbirtokos!? Mit lehet tudni? Jobb karja fel van kötve, állandóan fájdítja. Bemutatkozik: — Gróf B... Károly, földbirtokos! — Elmondja, hogy a fél várost már bejárta, hogy valami ritkább ékszert, egy drágább gyöngyöt vásároljon, reméli, hogy ebben az üzletben meg fogja találni azt, amit keres. Az ékszerész nagy előzékenységgel rak ki minden értékesebb ékszert, hogy az

előkelő vevő részére tudjon megfelelő ékszer nyújtani, végül is az egyik gyöngy nagyon megtetszik a „gróf úrnak”. Meg is kérdezi az árát, amit azonban a „vevő” sokal. Végül is megállapodnak egy árban, amit a „gróf úr” azonnal ki is akar fizetni. Zsebébe nyúl, kivészi a pénztárcáját, azonban bosszankodva állapítja meg, hogy nem hozott magával annyi pénzt, amennyibe az ékszer kerül. Pillanatnyi gondolkodás után elhatározza, hogy hazaküld pénztért a feleségéhez s ezért — súlyosan sérült jobbkarjára hivatkozva — arra kéri az ékszerészt, hogy írna egy pár sort helyette, amit a soffőrrel azonnal elküld s a pénz tíz percen belül itt is lesz. A kereskedő — miután a „gróf úr” hiába keresett névjegyet — üzleti cégjelzéses papírost vett elő s készségesen várta, hogy mit „parancsol iratni a gróf úr”. Ő pedig diktált: „Drágám! Kérek azonnal 1000 pengőt a soffőrrel elküldeni, délben megtudod, hogy mire kértem. Nincs nálam elég pénz. Csókol Károly”. A csaló behivatja a soffőrt, átadja neki a levelet s az egy negyedórán belül már vissza is jött a pénzzel. A csaló az ékszer kifizette s előkelő leereszkedéssel köszönt el a mélyen hajlongó kereskedő előtt. Mikor az ékszerész délben hazament, a felesége mindjárt azzal fogadta, hogy mire kellett neki oly sürgősen az 1000 pengő, kezében tartva a cégjelzéses papírost, amelyet a kereskedő sajátkezűleg írt. A csaló ugyanis olyan keresztnevet használt, amilyen keresztnevű az ékszerész, az pedig — nagy adag naivsággal — aláírta még a „gróf” keresztnevét is.

Sokkal nagyobb fantáziával követte el szenzációs eszlását egy női szélhámos. Beállított a város legelőkelőbb ékszerészhöz s az egyik közismert orvosprofesszor feleségként mutatkozott be. Hintóján a kocsis mellett inas is ült. Előadta, hogy a lánya a napokban megy férjhez s a szülők nagyértékű ajándékkal akarnak kedveskedni a leányuknak. Sajnos, a férje nem tud elmozdulni a szanatóriumból s azért neki egyedül kell ezt az ékszervásárlást elintézni. Az ékszerész hírből ismerte az orvosprofesszort, sőt a készülő esküvőről is olvasott a lapokban, tehát különös készséggel állt a hölgy szolgálatára. Minden nagyobb értékű ékszerét megmutatta, ami között volt is két olyan értékes gyöngy, ami nagyon megtetszett a „vevőnek”. Azonban — mondta — kettőt nem akar venni, viszont mind a kettő egyformán tetszik neki, lehetetlenség, hogy kettő közül választani tudjon, a legjobb lenne ezért, ha a két gyöngyöt megmutathatná a férjének, akivel azután kiválaszthatnák együtt a nászajándékot. A kereskedő rövid haborás után átadta a két ékszer egyik segédjének, akivel azután a hölgy beült a kocsiba s az orvosprofesszor ismert szanatóriumába hajtattak. A szanatóriumban elmebetegeket kezeltek s a várószoba tele volt mindenféle zaklatott lelkiállapotú beteggel. Itt a váróteremben a hölgy átvéve a gyöngyöket, bement „férje” rendelójébe. A türelmetlen segéd egy kis idő múlva gyanut fogott, benyitott a rendelőhelyiségbe, ahonnan a professzor kiteszkolta azzal, hogy legyen csak türelemmel, mindjárt sorra kerül. A segéd ekkor teljesen elvesztette önuralmát s éktelen lármát csapva, követelte az ékszereket, mire a professzor kényszerzubbonyba bujtatta ápolóival s az őrző elmebetegek zárkájába csukatta. A tulajdonosnak egy óra elteltével már gyanússá vált a segéd távolmaradása s ezért a szanatóriumba szaladt, ahol a segédjét „kissé lecsillapodva”, de még mindig kényszerzubbonyban találta. Csak nehezen tudta elérni — az előzmények ismertetése után — azt, hogy a professzor a kényszerzubbonyt a segédről levétette. A professzor elmondotta, hogy járt nála egy hölgy, aki mélyesség fájdalommal adta elő egyetlen fiának elmebetegségét, akinek a legújabb mániája az, hogy drága ékszereket kutat. Kérte szerencsétlen fiának szanatóriumi elhelyezését és kezelését s erre a célra le is fizetett két heti ellátási

és ápolási díjat. Az után egy másik ajtón eltávozott azzal, hogy nem bírná ki a búcsúzás fájdalmait s újból kérte a professzort fiának gondos gyógyítására.

A harmadik trükknél a szélhámos egy nagyértékű gyöngygyakéket vett meg egy előkelő ékszerüzletben, amit azonnal ki is fizetett. Azonban jelezte, hogy annak a párját is szeretné megvenni, illetőleg azt szeretné, ha abból a nyakékból még egy példány lenne. Napok és hetek múlva többször érdeklődött is, hogy be tudta-e szerezni a kereskedő a párját s kijelentette a szélhámos, — aki mint idegen állambeli herceg szerepelt — hogy hajlandó minden árat megadni a másodpéldányért, mert nagyon nagy súlyt helyez arra, hogy valakit ezzel a két egyforma ékszerrel megajándékozzon. Egyik nap azután azzal állított be az ékszerészhez, hogy ő most Londonba utazik, a címét hátrahagyja s ha talál egy hasonló ékszer, hajlandó megvenni bármily nagy összegért is. Egy napon azután beállított egy kereskedő s több nyakéket kínált eladásra. Az ékszerész nagy örömmel fedezte fel a gyöngyök között annak a nyakéknek a mását, amit az előkelő vendég keresett. Meg akarta azonnal venni, de az eladó csak az egészet együtt akarta eladni s nagyon nagy árat kért értük, amiből nem akart engedni semmit sem. A kereskedő végül is abban a reményben, hogy a hercegen ügyis behajtja az egy értékes példányért valamennyi ékszer árát, kifizette a szokatlanul magas árat s azonnal feladott egy sürgönyt a londoni címre, hogy sikerült a másodpéldányt beszerezni. A válasz azonban csak annyi volt: Köszönöm a fáradságát, közben az ékszer sikerült beszereznem!

A szélhámos egyik cinkosával azt a példányt adatta el a kereskedőnek, amit ő vett meg tőle, de csaknem még egyszer olyan drágán, mint ahogy ő vette.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL! Egy nagyszabású kémkedési eset.

írta: RUSSEL őrnagy,
az amerikai titkos szolgálat főnöke Franciaországban.

(4. közlemény.)

A kapitány az amerikaiak számára tartózkodási helyül egy csöpp kis helyiséget jelölt ki és megtiltotta, hogy azt az ő kísérete nélkül elhagyják. Ha a hajón szabadon mozognának, az a veszély fenyegetheti őket, egy matróz titokban kést szúr a bordáik közé.

Ebben a kicsiny helyiségben, amelyben nem mertek tapasztalataikról és terveikről beszélni, teljesen magukra és a gondolataikra voltak hagyatva. Sohasem tudták, hogy nappal van-e, vagy éjjel és az idomtalan német matróz, aki az ételt hordta a számukra, sohasem tudta megmondani, hogy mekkora útat tettek meg. Időnként meglátogatta őket a herceg, hogy velük néhány udvarias szót váltson, de ez volt is aztán az egyedüli figyelem, amit velük szemben tanúsítottak.

Mikor a tengeraltjáró végre befutott a kieli kikötőbe, az őrnagy jobban örült neki, mint valaha életében, hogy újra szárazföldet lát és megesküdött, hogy inkább Németországban tölti a háború hátralevő részét, semhogy az életét mégegyszer egy tengeraltjáróra bízza.

A kihajózásnál a herceg magához hívott egy katonát és megparancsolta, hogy vezesse őket a parancsnok irodájába. Amint a kőparton végiglépkedtek, a két amerikai tiszt már megkapta az első betekintést a kieli nagy tengeraltjáró kikötőbe.

— Ezek a hajók, barátaim — mondotta a herceg és rámutatott az ott horgonyzó számos tengeraltjáróra —, Angliát nemsokára térdre fogják kényszeríteni; megtanítják majd, hogyan kell térdenállva kegyelmet kérni és arra, hogy mit jelent az: Németország haragját magára vonni. Angliának sohasem fogjuk megengedni többé, hogy szabad nemzet gyanánt éljen; mint a császári Németország egy tartománya fog majd tovább létezni.

Amint a katonai barakokhoz értek, a bejáratnál átadták mindhármukat a napos tisztnek, aki a tábornok elé vezette őket. A herceg megkérte a két amerikaiat, hogy várakozzanak az előszobában, ő pedig bement, hogy a tábornokot a helyzetről tájékoztassa. Alig hagyta el a herceg a szobát, bejött néhány német tiszt s az egyik azt kérdezte tőlük angolul, hogy hadifoglyok-e?

Az őrnagy azt válaszolta, hogy nem hadifoglyok, hanem a spanyolországi német titkos szolgálat tagjai. Azelőtt az amerikai hadseregben szolgáltak ugyan, de mert mindig, kezdettől fogva a németekkel rokonszenveztek, s mindjárt hátat fordítva nekik, odaszólt németül a többi

— Aha, értem már, önök árulók! — felelte a német s mindjárt hátat fordított nekik, odaszólt németül a többi bajtársaihoz:

— Ez a két amerikai disznó pénzért elárulta a testvéreit. Úgy van ez, ahogy én azt mindig mondtam: az amerikai mindig és mindenre kapható egy pár aranyért. Olyanok, mint az iskárióti Júdás: előttük nincs becsület, nincs vitézség, mindig csak a dollárt hajszolják. Az amerikaiaktól igazán nincs mit tartanunk, azok nem harcolnak.

Az őrnagy minden szót értett és megesküdött magában, hogy ha valaha alkalom kínálkozik reá, ezt a sértést egy német tiszt drágán meg fogja neki fizetni.

Joachim herceg rövid idő múlva visszajött és miután a két amerikai tisztet bevezette és a tábornoknak bemutatatta, azt mondotta, Anderson őrnagyra mutatva:

— Csak ennek az úrnak a bátorsága és a leleményessége mentett meg attól, hogy most nem francia földben rothadok!

— Németország nagy hálával tartozik önnek, amelyet minden becsületes német igyekezni fog önnek leróni — mondotta a tábornok, miközben megrázta a kezeit. — Addig, amíg önöket továbbküldhetem a főhadiszállásra, sajnos, itt kell maradniok. Hogy pedig minden méltánytalanságtól megóvjam, törzsemnek egy angolul beszélő tisztjét fogom az urak mellé rendelni. Megnyomott egy gombot és a bejövő küldöncnek megparancsolta, hogy Schmidt századost kérje be hozzá. Azután a herceghez fordult és elkezdett vele németül beszélgetni.

Mire Schmidt százados jött, a herceg visszavonult és a két tisztet a tábornokkal magukra hagyta. Schmidt százados pedig senki más nem volt, mint az a tiszt, aki az amerikaiakat az imént az előszobában olyan súlyosan megsértette.

Az őrnagy megörült, hogy a véletlen ennyire kedvezett neki, mert tudta, hogy csak nyugodtan várnia kell, most már egészen bizonyosan alkalmá lesz arra, hogy a sértést megbosszulja.

A tábornok megparancsolta a századosnak, hogy vegye gondjaiba az amerikaiakat és szerezzen számukra jó szállást, majd barátságos hangon hozzátette németül:

— Ezek árulók, százados, és ha majd jól megfejtük, odaadjuk őket a patkányoknak!

A százados elvezette őket a szállásaikra és figyelmeztette őket, hogy nélküle az utcán ne mutatkozzanak. A lakosság annyira gyűlöli minden külföldit, hogy egészen bizonyosan megölné őket. Szállásuk ablaka egy csupasz falra nézett. Minthogy semmit sem láthattak és semmi dolguk nem volt, a kihallgatás veszélye miatt pedig nagyon óvatosoknak kellett lenniök, közömbös beszélgetés közben nagyon lassan telt az idejük.

Három nap múlva a tábornok távirati parancsot kapott, hogy a két amerikaiat kellő fedezettel azonnal küldje a főhadiszállásra. Értesítette tehát őket, hogy még aznap estére legyenek útrakészen.

Mikor az útra elkészülve eléje mentek, a következőket mondotta nekik:

— Uraim, most a főhadiszállásra fognak menni. Schmidt százados elkíséri önöket. Koblenzig vonaton mennek, onnan tovább automobillal. Tudom, hogy önök a mi javunkra dolgoznak, mégis nyomatékosan figyelmeztetem önöket, hogy útközben ne tanúsítsanak érdeklődést katonai dolgok iránt, mert ezt könnyen félreérthetik. A herceg kéri önöket, hogy elindulás előtt még búcsúzzanak el tőle. Több mondanivalóm nincs.

Búcsú és kézfogás nélkül elbocsátotta őket. Két áruló, akiket megtértek, mert azt hitték róluk, hogy értékes adatok birtokában vannak. Ha azt, amit tudtak, kiszolgáltatják, majd csendben elintézik őket, annak dacára, hogy a császári ház egy tagjának az életét megmentették. Csoda volt-e hát, ha voltak pillanataik, amikor azon tanakodtak, hogy vajjon lehet-e egyáltalában olyan eredményt elérniök, amely felérne azzal, amit kockáztatnak? Az életük volt a legkevesebb, amit féltettek. De ha leleplezik és agyonlövik őket, Németországban is, otthon is mindenki árulóknak tartotta volna őket, sőt, valószínűleg még a saját főnökük is kénytelen lett volna az amerikai hadsereg magasabb érdekeire való tekintettel jóváhagyni, hogy becsúszva meghaltak.

Mindketten nagyon sokszor gondoltak rá, néha emlegették is, hogy csak az az egyetlen kívánságuk, hogy a családjuk semmit meg ne tudjon az ő sorsukról s hogy a feleségüknek és gyermekeiknek ne kelljen majd rájuk mint árulókra visszagondolni.

Joachim herceg őszintén örült, hogy még egyszer viszontláthatja őket és közölte, hogy nemsokára ő is utánuk megy a főhadiszállásra. Sok szerencsét és kellemes utazást kívánt, aztán Schmidt századoshoz fordult komoly hangon:

— Schmidt százados, önt személyesen felelőssé teszem a két amerikai tiszt biztonságáért. Addig, amíg őket kíséri, sem ön nem fogja őket megsérteni, sem másoknak nem fogja megengedni, hogy ezt megtegyék!

Ez a beszélgetés volt az utolsó, amit az amerikaiak Joachim hercegtől hallottak s ekkor is látták őt utoljára. A háború után az újságokból olvasták, hogy öngyilkos lett. Azoknak is, akik őt elfogták és azoknak is, akik kiszabadították, el kell ismerniök, hogy a herceg nem volt gyáva. Nagyon sokszor látták és tapasztalták, hogy bátorsága és férfiasága minden próbát kiállott. A modern hercegek között Joachim herceg egészen különleges hős volt; szívének jósága és jellemének tisztasága minden német fölé emelte.

Az amerikaiak visszatértek a szobáikba, gyorsan összecsomagolták a holmijuk maradékait és mire Schmidt utánuk jött, már készen voltak az állomáshoz való elindu-

lásra. Remélték, hogy ez az utazás már veszélyes vállalkozásuk legutolsó utazása lesz.

A vonaton külön fülkét kaptak és Schmidt azonnal megtiltotta nekik, először, hogy azt nélküle elhagyják, másodszor pedig, hogy oda bárkit is beengedjenek.

Alsóhogy a koblenzi vonat Kielt elhagyta, máris a hadsergekörletbe érkezett. A vonatot — amely pedig az igen jók közé számított — gyakran tölték mellékvágányokra, hogy a csapatszállító- és élelmiszervonatok, amelyek a harcvonal felé igyekeztek, megelőzhessék. Most nyílt először alkalmuk az amerikaiaknak, hogy a német arcvonal mögötti állapotokat saját szemekkel szemlélhessék és megállapíthassák. Könnyű volt felismerni, hogy annak a hadigépezetnek az erkölcsi ereje, amelyet a császár és a főparancsnokság a világ meghódítására annyi fáradsággal forrasztott össze, a hallatlan nyomás alatt összeroppant. A harctérre szállított csapatok már nem énekeltek; a szövetségesek propagandája nagyszerűen működött és lassanként aláásta a német hadsereg élet-erejét. Ezek az emberek már nem érezték magukat győzteseknek; rájöttek, hogy elvesztett ügyért küzdenek.

Az utazás vége felé is többször megállították és holtvágányra tolták a vonatjukat, mialatt sebesültekkel telt vöröskeresztes vonatok robotgaltak el mellettük. Ez a körülmény is a német legfelsőbb vezetés hibáját bizonyította, mert hiszen minden katonai taktikában jólismert szabály, hogy sebesülteknek vagy megvert csapatoknak sohasem szabad a harctérre menő friss csapatokkal találkozniok.

Anderson őrnagy és Elwood százados egész nap figyelték fülkájukból a német hadsereg dagályát és apályát. Arról, amit a lelkükben rejtegettek, nem mertek beszélni s így csak pillantások útján értekeztek. Egyetlen kérdésük az volt: Mikor fog már ez az összeomlás nyíltan is kitörni?

Az utazás véget ért, a német százados bejött a fülkájukbe és közölte, hogy nemsokára Koblenzbe érnek. A szívük dobogni kezdett, mert azt remélték, hogy ott, majd a főhadiszálláson megszerezhetnek minden szükséges információt s aztán Svájcban vagy Hollandiában keresztül visszaszökhetnek.

Rövid „Kövessenek!” felszólítás után Schmidt százados keresztülvezette őket az állomás előtt várakozó tömegben az autójukhoz, Koblenz teljes sötétségben feküdt. A szövetségesek repülői akkor már az összes rajnamenti városokat állandóan bombázták, ezért nem volt szabad sehol világot gyújtani. Az autó lassan egy szálloda elé gördült. Schmidt bevezette őket a szobájukba:

— Itt maradnak, amíg a tábornagy úr látni akarja önöket. Holnap elhozom az igazolványaikat, amellyel a városban szabadon mozoghatnak. Az egyetlen, amit meg kell tenniük, az, hogy minden délelőtt és délután a szállodában jelentkeznek, éjjel pedig nem szabad az utcára lépniök. Én a városparancsnokság irodájában leszek elfoglalva. Ha kellemetlenségük lenne, ott mindig megtalálhatnak. Ha a tábornagy úrnak ideje lesz az önök számára, idejekorán értesítem és utánuk jövök.

Az éj folyamán kétszer is légiriadó volt, de a két tiszt túlságosan fáradt és álmos volt ahhoz, hogy a pincébe meneküljön.

Másnap reggel Schmidt százados elhozta az igazolványaikat és miután az előző napi parancsát megismételte, magukra hagyta őket.

A két amerikai elhatározta, hogy most már nem fognak több időt vesztegetni. Rögtön elhagyták a szállodát, hogy a városban megtudjanak egyet-mást mindabból, amiért ilyen messzire utaztak. Mindenféle feltűnést a legfőbb kerületben és így a legnagyobb csendben sok

mindent megtudtak, amit a szövetségesek szempontjából fontos volt megtudniok.

Amint a városban jöttek-mentek, Anderson őrnagy az az érzése támadt, hogy megfigyelik őket. Hogy ezt biztosan megállapíthassák, beléptek egy kávéházba és leültek az ajtó közelébe. Amíg a sőreiket itták, belépett a kávéházba két fiatal nő és leült a szomszédos asztalhoz. Kisvártatva átszóltak az őrnagyhoz németül, az őrnagy azonban spanyolul felelt:

— Mi nem tudunk németül, csak spanyolul. Spanyolok vagyunk.

A nők azonnal spanyolul folytatták a beszélgetést. Az egész olyan leplezetlenül és olyan feltűnően történt, hogy az őrnagy meg volt győződve róla, hogy az egész dolog nem egyéb csapdánál s hogy a két nő az, akik őket az imént követették.

Elhatározta, hogy addig, amíg elárulják magukat, szóbaáll velük. Ennek a tervnek a valóráváltása azzal végződött, hogy a két nővel barátságot kötöttek. Mind a kettő bájos, fiatal és jólöltözött volt; látszott rajtuk, hogy mindenre készek lennének ugyan, hogy megbiztatásuknak megfelelhessenek, de azért mégsem tartoztak Koblenz félvilágához.

Az a nő, aki legelőször Anderson őrnagyra mosolygott, azt kérdezte, hogy idegenek-e a városban és hogy hol éltek azelőtt Spanyolországban. Az őrnagy azt felelte, hogy San Sebastianból jönnek és most még idegenek ugyan Koblenzben, de ezután itt akarnak élni. A nő elbeszélte nekik, hogy ők mindig Koblenzben laktak s ezért nagyon szívesen vezetik majd őket a városban, segítségükre lesznek a szálloda megválasztásában és megmutatják majd nekik a város nevezetességeit is. Azt természetesen elvárják, hogy a szolgálataikat megfizessék nekik, de majd arra fognak törekedni, hogy ismeretségük minél kellemesebbé váljék. „Melyik szállodában laknak most?” kérdezte hirtelen és amikor az őrnagy megnevezte a szállodájukat, felkiáltott: „Nahát, ez nagyszerű, mi is éppen ott lakunk!”

A társalgás mind élénkebb és barátságosabb lett és mire elérkezett az ideje, hogy az amerikaiak a Schmidt százados utasítása szerint a szállodában jelentkezzenek, az őrnagy kifizette az egész számlát és együttesen távoztak a kávéházból. A tiszték a szálloda halljában elbúcsúztak kísérőnőiktől és azonnal felmentek a szobájukba. Az őrnagy lassan elreteszelte az ajtót, az újját az ajkára tette, ceruzát vett elő és egy darab papírra felírta:

„Ezeket a leányokat azért küldték utánunk, hogy kikémleljenek. Arra fognak törekedni, hogy beléjüsközzenek s hogy így bizalmasakká téve minket, megtudják, kik vagyunk.”

A papír és a ceruza volt az egyetlen érintkezési lehetőség Anderson őrnagy és Elwood százados számára, ha olyasmit akartak egymással közölni, amit harmadiknak nem volt szabad hallania. Állandóan és nagyon vigyázniok kellett, mert egyáltalában nem volt nehéz a szobájukba egy diktográfot betenni; egyetlen megdondolatlan szó is könnyen bajba sodorhatta volna őket.

Az ügyet alaposan átgondolták s ekkor az őrnagy merész sakkhúzásra határozta el magát. Ezt írta fel a papírra:

„Ha ellenben nekünk sikerül elérnünk, hogy a leányok beléjüsközzenek, hamarosan megtudjuk, hogy a sejtésünk alapos-e, vagy sem. De azért vigyázzunk, nehogy nagyon mélyen menjünk bele a játékba.”

Mint az elővigyázatos sakkozók, úgy játszottak, lassan és lépésről-lépésre. Végre mégis az övék lett a győzelem. Egy este egy parkban ültek. Senki sem hallgathatta

Nyár. (Azbej Imre festőművész tusrájza).

ki őket s ekkor a leányok végre elárulták nekik az ismeretségük történetét:

„Kezdetől fogva tudtuk, hogy maguk nem spanyolok, hanem amerikai tisztok. Maga — mutattak Andersonra — őrnagy, a bajtársa pedig százados. A főnökünk már mindent elmondott nekünk magukról. A főparancsnokság még mindig nem tudja, hogy mit gondoljon magukról, azért nem küldötték még el magukat a főhadiszállásra. Addig kell ittmaradniok, amíg ki nem vesszük magukból, hogy tényleg azok-e, akiknek mondják magukat. Természetesen azt is tudjuk, hogy az őrnagy a herceget megszóktette, a százados pedig a Liberty-motorok tervét hozta magával. Ez azonban még mindig nem volt

elég ahhoz, hogy a főparancsnokság érzelmeik megbízhatóságáról meggyőződjenek. Minket azért rendeltek ide, hogy magunkba bolondítsuk magukat és ezen az úton idővel bizalmukba férközzünk. Nem tudjuk, hogy valóban úgy gondolkodnak-e, amint mondják és mutatják, de nem is törődünk vele. Mostantól kezdve azonban meg fogjuk magukat oltalmazni, amennyire csak lehetséges. Ha kémeink, segítségükre leszünk, hogy Svájcban keresztül elmeneküljenek. De ha valóban azok is, akiknek mondják magukat, akkor is nagyon óvatosaknak kell lenniök s feltétlenül igyekezzenek minél előbb menekülni. Mert amilyen igaz, hogy a nap az égen van, olyan igaz az is, hogy magukat a legnagyobb esendben elteszik láb alól, ha min-

dent kivettek magukból, amit tudnak. A mi érdekünkben is könyörgünk, legyenek nagyon óvatosak, mert most már tudják, hogy a maguk végzete mit jelentene a mi számunkra is!”

Az őrnagynak nem volt ugyan oka arra, hogy a leányok szavaiban kételkedjék, mégis óvatos maradt. Megőrizte a titkát továbbra is és csak annyit mondott, hogy köszöni a szavait, mert tudja, hogy jóakarattal vannak irányukban. De ők valóban azok, akiknek magukat mindig mondták. Ő — az őrnagy — megszökött sikkasztó, akinek ezenkívül nagy díj van a fejére kitűzve, mert mindig azon volt, hogy Németországnak segítségére legyen. Ő már sohasem mehet vissza sem a volt bajtársaihoz, sem pedig haza Amerikába. Ha Németország elveszti a háborút, az amerikaiak feltétlenül követelni fogják a kiadatását. De ő is azt hiszi, hogy a németeknél sincsenek biztonságban és mihelyt mindent megtudnak tőlük, azonnal elteszik őket láb alól. Így most valósággal két malomkö közé kerültek, de ha ők — a leányok — segítségükre lennének, úgy talán mégis tudnának valamilyen megoldást találni.

— Legyen, ami lesz — felelte a leány —, mostantól kezdve gondunk lesz a maguk biztonságára. Holnap bejelentem a főnökömmnek, hogy maguk valóban azok, akiknek mondják magukat és hogy a németek iránt való hűségük felől semmi kétség nem lehet.

Az ígéretét be is váltotta. Másnap kedvező jelentést tett az amerikaiakról a főnökének és kérte, hogy a megfigyelésüket hagyják meg továbbra is az ő kezükben. Ezt meg is engedték nekik és így aztán már nem volt nehéz az őrnagyot mindenről állandóan tájékoztatnia.

A leány kedvező jelentésére még aznap délután felkereste őket Schmidt százados és megszokott rideg, parancsoló hangján közölte velük:

— Holnap a főhadiszállásra utaznak. Ott az őrnagynak tolmácsolni fogják őfelsége köszönetét, hogy őfelsége életét megmentette s ön pedig majd jelentést tesz az ellenséges hadsereg mozdulatairól. Ezalatt a százados a légierők főparancsnoka őnagyméltóságának tesz jelentést a motorról. Hajnalban önk után jövök.

Az elválás az amerikaiak számára éppen olyan kellemetlen volt, mint váratlan. Sohasem gondoltak arra, hogy a főhadiszálláson nem együtt fogják őket kikérdezni s ezért erre az eshetőségre elő sem készültek. Azt azonban már régen elhatározták, hogy a német hadvezetőségnek az amerikai hadseregről az igazat fogják mondani. Először is ez a legjobban fogja őket a leplezéstől megvédeni, másodsor pedig az igazság az ellenséget akár milyen túlzásnál is jobban el fogja csüggeszteni.

Nem tehettek tehát egyebet, minthogy ezt a tervüket keresztülviszik, egyebekben pedig továbbra is a szerencsére bízzák magukat, amely eddig még sohasem hagyta el őket. Mindenesetre mindketten felírtak egy-egy üzenetet otthonhagyott szeretteik számára és miután az egy-más írását elolvasták, szétrágták a papírt és lenyelték. Hetek óta ezt kellett tenniük minden papírdarabbal, amelyre egymásnak közléseket írtak, mert másként nem tudták azokat nyomtalanul megsemmisíteni. Sokszor gyomorfájást kaptak a sok papírtól, amit lenyeltek, jól lehet ez az eljárás nem nagyon volt alkalmas a közlékenység fokozására. Éppen az utolsó papírfalatot nyelték le, amikor kopogtak az ajtón s mindjárt utána valaki egy cédulát tolt be az ajtó alatt. Az őrnagy felemelte és elolvasta:

„Hűsz pere múlva a parkban találkozunk.”

A tiszték mindjárt gondolták, hogy valami fontos dolgról lesz szó, ezért rögtön elmentek a találkára, ahol a leányok már várták őket.

— Magukat holnap a tábornagy elé viszik — mondotta Gretchen izgatottan. — Ne mondjanak meg mindjárt az első kihallgatásnál mindent, tartsanak meg valamit abból, amit tudnak. Ne féljenek, nem maradnak sokáig elválv egymástól, holnap estére megint visszahozzák ide magukat. Nekünk addig gondunk lesz magukra és reméljük, hogy mire visszajönnek, már meg is lesz a tervünk, amely lehetővé fogja tenni, hogy veszély nélkül elmeneküljenek. Ne veszítsük el a reménységet, hogy minden jóra fog fordulni.

Anderson és Elwood visszasiettek a szállodába, hogy ott bevárják Schmidt századost, aki a főhadiszállásra viszi őket. Másnap reggel, napfelkeltekor megjelent Schmidt. Végre, hetekig tartó hosszú, veszélyekkel teljes várakozás után útbaindultak a nagy cél felé: a német főhadiszállásra.

A főhadiszállás egy nagy kastélyban volt, körülbelül 15 mérföldnyire a várostól. Nagy sebességgel haladtak és így hamarosan odaértek. Elwood az autóban maradt, Anderson és Schmidt pedig az őrségen át felmentek Hindenburg tábornagy előszobájába. Schmidt százados megkérte a szolgálattelévő tisztet, hogy azonnal jelentse be őket. A tiszt csakhamar visszajött és közölte, hogy őnagyméltósága várja őket. A német százados és az amerikai őrnagy beléptek a tábornagy szobájába.

(Folytatjuk.)

A betyárfogta betyár.

írta: SZÖNYI JÁNOS.

Ki ne hallotta volna Sisa Pista hírét?

Ő volt a Felvidék Rózsa Sándora. Nevét a mult század derekán éppen úgy rettegték Rimaszombattól Rozsnyóig, mint haramiátársát az Alföldön.

Rózsa Sándor furfangos és leleményes volt gaztettei elkövetésénél. Sisa Pista vakmerőségére és félelmetes erejére alapította kétes jövőjét.

Hosszú hónapokig garázdálkodott már, amikor egy szép tavaszi nap délelőttjén egy Hadaró Mihály nevű pandúr tisztelgett a szombati csendbiztosnál. Katonásan kérte felettesétől, hogy készíttessen elő egy biztonságos cellát, mert rövidesen nevezetes foglyot szállít abba. Később azt is kibökte, hogy Sisa Pista lesz az illető.

Nagy szó volt ez! A csendbiztos rá is nézett az öregedő pandúrra. Azt sem tudta hirtelen, örüljön, vagy kacagjon-e. Meg is kérdezte Hadarótól:

— Hogyan gondolja kend?

— Csendbiztos úr alásan, az már legyen az én paten-
tom, — engedje meg. Csak a cellát tesszen elkészíttetni.

A csendbiztos bizalmas, kedveskedő vállveregetés kíséretében bocsátotta útjára az öreget. Hogy mit gondolt eközben, nem lehet tudni.

A pandúr hozzáfogott munkájához.

Még aznap levelet írt a gömöri haramiának. Öreges betűkkel vetette papírra, hogy a szombatii vásárkor nagyon szeretne vele találkozni a Csurrantó-csárdában, amikor is kettesben összemérhetnék a pandúrész a betyárerővel.

A kihívó levelet másnap, egy szabadult lóköttel küldte el Sisa Pista részére az osgyáni rengetegbe, ahol történetesen a haramia „székelt” volt.

Az írás, hogy, hogy nem, kezébe került a betyárnak. Sisa Pista felolvastatta egyik írástudó bandatársával, mivel ő nem volt beavatva a betűk világába. Nagy haragra lobbant, amint értésére adták, hogy mi áll a levélben. Acé-

los karjaiban megfeszültek az erek. Keze ökölbe szorult és a levegőbe fenyegetett.

— Ott leszek! — dörögte a körötte állóknak.

A vásár hajnalán útra is kelt, hogy leszámoljon a pandúrral. Éppen delect a nap, amikor elérte a Csurrantó-csárdát. Ebédet parancsolt, majd maga elé állított egy nyakas üveg tokajit, mert bizony ökelme silányabb borral nem érte be. (Tellett a sok „ötön” szerzett pénzből!)

Eközben utasok fordultak meg az ivóban. Sisa Pista alaposan végigmustrálta a jövevényeket, majd tovább iszogatótt. Nem az ő embere volt egyik sem. Pandúrt várt ő, nem holmi békésszándékú kalmárembert, mint akik megfordultak a csapszékben.

Három óra tájban már kezdte unni a várakozást. Öblös selmeci pipáját sárga zápfogára illesztette és füstölő szerszámjának sárgaréz kupakjával szemébe húzott kalapjának karimáját kezdte ütögetni. Akik jobban ismerték, azt mondták, hogy ez haragot jelentett nála, ide nagyot. Felállt. Nyújtózott egyet, majd újra körültekintett.

A szomszédasztal végén idősebbnek látszó kereskedő-külsejű ember ült. Batyujából motringba csavart kötélcsomókat rakogatótt az asztallapra. Sisa Pistában felébredt a betyárvirtus. Odalépett a kereskedőhöz. Minden szó nélkül felvett egy vékonyabb kötélcsomagot. Nézegette.

— Erős-e — kérdezte utána a kötél gazdáját.

Amaz felpillantott s arcán olyan vonásokkal, mintha egy jó üzletet sejtene, a kérdés mögött adta meg a választ:

— Erős bizony! Valódi lenfonál!

— No, majd meglátjuk.

Ezzel Sisa Pista szétbontotta a köteget. Két markára tekerte és egy erős rántással, mint a pókhálót széttepte azt. Gúnyos mosollyal dobta oda a kereskedő elé:

— Ezzel csak legyeket lehet kipányvázni!

A kereskedő sem hagyta magát. Csak úgy foghegyről vetette oda:

— Kipányvázom én kelmedet is úgy vele, hogy sohasem keveredik ki belőle!

Szó szót követett és Sisa Pista legénykedve nyujtotta keresztbetett kezét a kalmár elé.

A kereskedő egy vastagabb kötélcsomagot nyitott szét.

— Ha ezzel is szégyenbe tud hozni, — mondotta a betyárnak — tízpintes tokaji aszúbort tétetek az asztalára.

Erre már a csapszékes is közelebb lépett a kármentő árnyékából. A kalmár pedig nagy szakértelemmel bo-goza össze az erős kötéllel Sisa Pista kezeit és lábait.

A bikaerejű haramia nem akart szégyent vallani. Összeszedte minden erejét. Ám úglátszik hiába. A hüvelyknyi vastag kötél nem engedett. Mély csíkokat vágott a csuklóján, úgy, hogy a vér is kiserkent a feszítés nyomán.

Negyedórája kínlódott már a haramia, amikor szégyenszemre így szólt:

— Elvesztettem a fogadást. Én fizetek húszpintessel, csak szabadítson ki ebből az átkozott kötélből.

A kereskedő örömmel kacagott fel:

— Ha bolond lennék: kieresztenélek. Mert tudd meg kutya, hogy én vagyok Hadaró Mihály, a pandúr, aki emígyen mértem össze a pandúrész a, betyárerővel.

Sisa a hallottakra észbekapott, hogy rászédtek. Dúlt, fúlt dühében. Arcát a szivárványnak mind hét színe át-cikázta. Kékült, zöldült mérgében. De nem tehetett semmit. Nem engedte a kötél.

A pandúr kocsit rendelt elő. Az önmaga fogta betyárt hátradobta a saroglyába és nagybüszkén hajtatótt be a szombatii megyeházára.

Frincsán János tiszthelyettes.

Önként jelentkezés folytán 1914 november hó 5-én vonult be a gyulai 2. honvéd-gyalogezredparancsnoksághoz. Tábori csendőrszolgálatra volt kiszemelve, de közben a Kárpátokba betört oroszokkal küzdő csapatokhoz pótlásként egy menetzászlóalj indult el Gyuláról s Frincsán tiszthelyettest (akkor őrmestert) saját kérelmére e zászlóaljhoz osztották be, a negyedik századhoz.

A zászlóaljt Őrmezőnek irányították s ott ezredde egészítették ki s mint ilyen a 303. honvéd-gyalogezred nevet nyerte. Az eredeti zászlóaljat azonban továbbra is csak „gyulai” zászlóaljnak nevezték. Ez volt a magva az ezrednek. A különböző ezredektől elvont kötelékek a hegyvidék harcaiban egymással összekeveredtek és sokszor azt sem tudták, hogy ki hová tartozik. Az egymásnak idegen alakulatok között lassacskán az a hír is elterjedt, hogy az oroszok a Kárpátokban magyarul beszélő honvédruhába öltöztetett osztagokkal is operálnak, ami a zürzavart még jobban növelte s a tűzkeresztségen még keresztül nem ment csapatoknál nagy bizonytalanságot szült.

Frincsán szakaszában is sokat beszéltek erről a képzelenségről. Hiába mondta Frincsán tiszthelyettes, hogy a magyarorosz-osztagok a mesék birodalmába tartoznak, a rémhírt nem lehetett a csapatokból kiirtani.

November 17-én aztán bekövetkezett, amire senki sem számított. A zászlóalj támadásra rendelték. Három század mint küzdő előrement, a negyedik század, amelyben Frincsán őrmester is volt, a balszárnyon tartalékban maradt. Az előretörő honvédek közül többen visszamaradtak s ahogy a tartalék a főcsapatot követte, Frincsán őrmester — jó csendőrhöz illően — a maradozókat összegyűjtötte. Közben az előlévő századok rajvonalba fejlődtek s erős tűzharc kezdődött az oroszokkal. Frincsán erre az összegyűjtött maradozókat az erdőszélen lévő rajvonalba vezette s átadta a századparancsnoknak. Ezalatt a tartalék is tovább nyomult előre. Amint Frincsán vissza akart térni századához, egyszerre nem messze tőle éles vezényszó haongzott fel: „Tüzelni félbalra! Az ellenség honvédruhában van s magyarul beszél!”

Még magához se tért a meglepetéstől, amikor irtózatos tűz zúdult arrafelé, ahol a századát hagyta. Frincsán tiszthelyettes magából kikelve rohant a záporként tüzelő század felé, folytonosan „Tüzet szüntess” vezényszót kiabálva és sikerült is a tüzelést megállítania. Századából, — mert az ő századát nézték magyarul beszélő oroszoknak, — csupán két ember sebesült meg s ez csak annak volt köszönhető, hogy Frincsán őrmester a helyzetet felismerve, haláltmegvető bátorsággal rohant a tüzelő század felé s a tüzelést idejében beszüntette.

Kitüntetési javaslata a többek közt ezeket tartalmazta: „In den Kämpfen bei Galgóc 27/XI. 1914 hat er, als eine Komp. des Baons 413 durch eigene Truppen unter Feuer genommen, wurde, durch seine Geistesgegenwart im grössten Feuer, das sofortige Einstellen des Feuers bewirkte, und hiedurch ein grösseres Unglück

verhűtet." (1914 november 27-én a galgóci harcokban, mikor a 413. zászlóalj egyik századát saját csapatok tűz alá vették, lélekjelenlétével a tüzelés azonnali beszüntetését a legnagyobb tűzben keresztülvitte s ezáltal a nagyobb szerencsétlenséget elhárította.)

Hősi tettéért az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk a csendőrség tényleges és nyugdíjas állományú legénységi tagjai számára, akik csendőrségi szolgálati idejük alatt szolgálatban vagy szolgálaton kívül kimagasló tettet vittek véghez, vagy valamely előfordult esetben kiváló magatartást tanúsítottak s azzal a csendőrség hírnevét emelték, maguknak és a testületnek a lakosság körében különös megbecsülést szereztek, bajtársaiknak pedig követendő példát mutattak.

Ilyen cselekmény vagy magatartás például: ellenszegülőkkel szemben vagy más alkalommal tanúsított bátor viselkedés, életmentés, közveszély idején önfeláldozó segítségnyújtás, előljárókhöz ragaszkodásról, a bajtársak iránti szeretetről tanuskodó, vagy törhetetlen hazafiasságra valló cselekedet, parancs nélkül, saját kezdeményezésből tett nagy kihatású helyes intézkedés, a csendőr személye ellen irányult megvesztegetési kísérlet leleplezése, nemes érzelem sugallta emberbaráti cselekmény, stb., stb., egy szóval a pályázó csendőrségi életében előfordult s esetleg itt fel nem sorolt minden kimagasló esemény, cselekvés vagy történet, amely az illető csendőrnek bármilyen irányú egyéni és csendőri kiválóságát bizonyítja.

Mindegy, hogy a pályázat tárgyát képező esemény vagy cselekmény mikor történt s hogy a pályázó ezért részesült-e már kitüntetésben, dícséretben, jutalmazásban, vagy sem s az sem befolyásolja a pályázatot, ha annak leírása valahol már megjelent.

Nem esnek a pályázat körébe a harctéri vitézi tettek, továbbá a bűnügyi nyomozások során elért eredmények, mert ezekre külön pályázatot szoktunk hirdetni. Táborig-csendőri vagy a megszállott területeken teljesített közbiztonsági szolgálatban történetekkel azonban pályázni lehet.

A pályázatot beküldheti maga az érdekelt csendőr, de bármelyik jelenlegi vagy volt előljárója is. A leírásnak olyan részletesnek kell lennie, hogy abból az eseményt minden oldalról tökéletesen el lehessen bírálni. Természetes, hogy a leírásnak a valóságot mindenben pontosan fednie kell és a történeteket teljes tárgyilagossággal kell előtárnia. Ennek bizonyosságául a pályázatot két olyan előljáróval vagy bajtársal is alá kell iratni, akik az esetnél jelen voltak, illetve, akiknek arról szolgálati tudomásuk van vagy volt. Ha az esetről annak idején valamelyik parancsnokság szolgálati jelentést tett, célszerű annak a fogalmazványát is csatolni, ennek hiánya azonban a pályázaton részvételt nem gátolja.

Ha a pályázó pályázatát volt előljáróival vagy bajtár-saival azért nem tudná aláírni, mert a tartózkodási helyüket nem ismeri, forduljon hozzánk s mi szerkesztői üzenetben közöljük a tartózkodási helyüket, illetve, ha azt nem tudnók megállapítani, a címeik után a puhatolást közzé-tesszük. Levélben nem adunk felvilágosítást.

A pályázatot írógéppel vagy jól olvasható kézirással, félhasábosan és a papírnak csak az egyik oldalára kell írni és a következő címünkre kell belküldeni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. ker., Böszörményi-út 21. szám.” A pályázatok terjedelme nincs korlátozva.

A pályázatok végére fel kell írni, hogy:

a) részesült-e a pályázó a leírt cselekményért kitüntete-

tésben, dícséretben vagy jutalmazásban, ha igen, ki részéről, mikor, hol és minőben? Hol lett az közzétéve?

b) megjelent-e már a cselekmény leírása valahol, ha igen, mikor és hol?

A pályázatot négytagú bizottság fogja elbírálni. A bírálóbizottság elnökségét a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottságának elnöke, tagságát pedig a tanulmányi bizottság két tagja volt szíves vállalni, negyedik tagja a Csendőrségi Lapok főszerkesztője lesz.

Pályázati határidő: 1930 november 1. Később beérkező pályázatokat nem veszünk figyelembe.

Pályadíjak:

I. díj: Egy „Cortébert Watch Co.” aranyóra.

II. díj: Egy értékes ezüst cigarettatárcsa.

III. díj: Egy „Cortébert Watch Co.” ezüstóra.

Az eredményt a folyó évi karácsonyi számunkban fogjuk közzétenni.

A díjat nyert pályázatokat a Csendőrségi Lapokban teljes terjedelmükben közölni fogjuk s azokért a szokásos írói tiszteletdíjat is külön kiutaljuk, de a díjat nem nyert pályázatokra is fenntartjuk a jogunkat, hogy azokat a szokásos tiszteletdíj mellett közöljük.

Az érdeemesnek talált pályamunkákat ezenkívül fel fogjuk venni a „Híven, becsülettel, vitézül” című könyvünkbe is, amelyet előreláthatóan rövid időn belül kiadunk.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Még egy „mondatszörny”.

Úgy vettem észre, hogy legutóbbi közleményemben a „mondatszörny”-ön végzett „műtét” sikerrel járt. Ezért hát megismétlem. Nem is kerül nagy fáradságomba, hiszen anyagot könnyen találhatok bármilyen hivatalos írásműben. Lássuk tehát az új mondatszörnyet eredeti alakjában:

„Ezen ügyben bentírt járőr folyó hó 20-án a nyomozást megejtette, melynek során megállapította, hogy X. Y. boltkezelő a fogyasztási szövetkezetnek állandó és fizetési alkalmazottja volt s mint ilyen a szövetkezet érdekeit előmozdítani volt köteles, ahelyett azonban, hogy ezen kötelezettségének megfelelt volna, a reá bízott árut vagyoni haszonszerzés végett hűtlenül kezelte, miáltal a szövetkezet által kiküldött ellenőr által eszközölt leltározás és felszámolás tanúsága szerint folytatólago-san 0000 pengő kárt okozott azáltal, hogy részben árucikkeket saját céljaira felhasználta és az eladott árukért befolyt pénzüsszezből magának naponként visszatartott, illetve a napi bevételt a szövetkezeti pénztáruoknak nem pontosan kézbesítette.”

Nem tévedés: ez valóban egy mondat. Az eredetiről a személyi-, helyi- és időadatokat elhagyásával szörszerűen másoltam le. Régi szabály az, hogy a jó mondatot egyetlen lélekzettel ki lehet mondani. Próbálja ezt meg valaki

az idézett mondattal. Talán sikerül is, hiszen a rekordok korát éljük. Mégis azt hiszem, kissé megerőltető lesz.

Apró-cseprő hibáira nem akarok rámutatni, mindössze a dűlt betűkkel szedett háromszoros által ismétlődésére mutatok rá. Megkísérlem azonban, hogy ezt a mondatszörnyet is felaprózzam az egészséges nyelvérzék bonckésével. Még ennek az írásműnek a gazdája is felfedezheti, milyen egyszerű művelet az egész. Csak a mondat gyakori befejezésétől, tehát a természetes, magyaros kapcsolástól nem szabad félni. Tehát:

„Ebben az ügyben a járőr 20-án megejtette a nyomozást. (Pont!) Ennek során megállapította, hogy X. Y. boltkezelő a fogyasztási szövetkezetnek állandó és fizetéses alkalmazottja volt. (Pont!) Az lett volna tehát a kötelessége, hogy a szövetkezet érdekeit előmozdítsa. (Pont!) E helyett azonban a rábízott árut hűtlenül kezelte, hogy vagyoni haszonhoz jusson. (Pont!) A szövetkezet ellenőrt küldött ki, aki leltározást és felszámolást végzett. (Pont!) Ebből kitűnt, hogy X. Y. folytatólagosan 0000 pengő kárt okozott olyan módon, hogy egyes árucikkeket saját céljaira felhasználta, az eladott árukért befolyt pénzüsszezből pedig magának naponként visszatartott, vagyis a napi bevételt nem kézbesítette pontosan a szövetkezeti pénztárnoknak.”

vitéz Rózsás József ny. szds.

CSENDŐR LEKSZIKON.

132. Kérdés. A gyanúsított erőszakos nemi közönség bűntettét követi el s a bűncselekmény végrehajtása közben a sértettnek 8 napon túl, de 20 napon belül gyógyuló testi sérülést is okoz. A sértett azonban nem terjeszt elő magánindítványt. Önálló feljelentés tárgyává kell-e tenni ily esetben a hivatalból üldözendő súlyos testi sértés vétségét? Nem kétséges-e ily esetben a Szut. 399. pontja utolsó bekezdése értelmében, hogy a cselekmény magánindítványra vagy hivatalból üldözendő-e?

Válasz. Ha a gyanúsított a magánindítványra üldözendő bűncselekménnyel kapcsolatosan hivatalból üldözendő bűncselekményt is elkövetett, a hivatalból üldözendő bűncselekmény e jellege nem szűnik meg azzal, hogy a sértett nem terjesztett elő magánindítványt, még akkor sem, ha ez a hivatalból üldözendő bűncselekmény az elkövetés idejére és helyére nézve a magánindítványra üldözendő cselekménnyel szorosan összefügg is és ha a magánindítványos cselekmény sokkal súlyosabb is, mint a hivatalból üldözendő cselekmény.

A csendőrnek tehát a hivatalból üldözendő súlyos testi sértés vétségét nyomozás, illetőleg feljelentés tárgyává kell tennie ebben az esetben is.

A Szut. 399. pontja utolsó bekezdése akként rendelkezik, hogy ha kétséget kizáró módon meg nem állapítható, hogy a bűncselekmény hivatalból vagy magánindítványra üldözendő-e, a magánindítványt döntés végett az illetékes kir. ügyzségnek vagy járásbírósi hatáskörbe tartozó vétség esetén a kir. járásbírósnak kell előterjeszteni. Logikusan következik ebből, hogy ugyanígy kell eljárni, ha magánindítvány nincs, de a cselekményt az eset különös körülményei szerint magánindítványi jellegűnek is, meg hivatalból üldözendő jellegűnek is lehet felfogni. Ez utóbbi esetben a csendőr azoknak a tényeknek kinyomozására szorítkozik, amelyek az eset megértéséhez szükségesek (elégészes lehet ily esetben a sértett kikérdezése is), ezt foglalja jelentésébe

és terjeszti be ahhoz a hatósághoz, amelynek hatáskörébe tartozik a fennforogni látszó bűncselekmény elbírálása.

Milyen eseteket tart itt szem előtt a Szut.? Szolgálati viszony esetén gyakran lehet vitás a cselekmény magánindítványi jellege, mert az alkalmaztatás jogviszonya különböző tartalomú lehet, a bírói gyakorlat pedig sokszor kimondta már, hogy csak az állandó természetű szolgálati viszony teszi a cselekményt magánindítványi jellegűvé. Az is vitás lehet, hogy a magánindítványt arra jogosult személy tette-e. Így például sokáig vitás volt, hogy valamely uradalom intézője tehet-e gazdája helyett magánindítványt szolgálati lopás esetén. Ma már ez igennel eldöntött kérdés, mert az intéző állásának természetéből fogalmilag következik az erre való jogosultság, de bizonyára téves felfogás lenne az, amely ugyanakkor azt is vitatná, hogy az uradalom intézője gazdájának személyi (nem vagyoni) sérelme esetén is jogosult a gazda helyett magánindítványt tenni.

Erőszakos nemi közönség esetén például szintén vitás lehet, kit kell tekinteni a tettes felügyeletére, gondviselésére, gyógykezelésére bízott személynek, amely körülmény szintén érinti az elkövetett bűncselekmény magánindítványi jellegét.

A csendőrnek természetesen óvakodnia kell attól, hogy ilyen vitásnak tekinthető esetekben tisztán a saját véleményére építsen s ezért rendelje a Szut., hogy az ilyen vitásnak tetsző eseteket is minden esetben az illetékes kir. ügyzség vagy járásbírósi tudomására kell hozni, mert a végső szó kimondása ezekben a kérdésekben azoké a hatóságoké, nem a csendőré.

A csendőr előtt egyébként mindig az a kérdés lebegjen: milyen bűncselekményre van gyanu? Az lévén a kötelessége, hogy bűncselekmény gyanuja esetén az igazságszolgáltatás munkáját elindítsa, nem szabad pusztán egyéni véleménye alapján elmulasztania azt a lehetőséget, hogy egy fennforgó bűncselekményre a megfelelő megfolyás bekövetkezzék.

133. Kérdés. A tolvaj ellen magánindítvány hiányában nyomozást nem teljesítettek. A nyomozás csak az orgazda ellen folyik s ennek során a tolvaj kikérdezése is szükségessé vált. Tanu vagy gyanúsított minőségben kell-e szerepeltetni az orgazda ellen tett feljelentésben a tolvajt?

Válasz. Ha a tolvaj ellen, mint gyanúsított ellen eljárás egyáltalában nem folyt, akkor az orgazda ellen tett feljelentésben nem szerepelhet mint gyanúsított, hanem mint tanu. Ha ellenben a tolvaj ellen eleinte folyt az eljárás, csak később hagyták abba a nyomozást, mert a cselekmény magánindítványi jellege kiderült vagy a korábban tett magánindítványt visszavonták, akkor legcélszerűbb, ha a csendőri jelentés a nyomozás hű tükröként megtartja a történeti fonalat s beveszi a jelentésébe a tolvajnak, mint gyanúsítottnak előadását, annak feltüntetésével természetesen, mikor mily okból, mily szakban hagyták abba a tolvaj ellen a nyomozást?

134. Kérdés. Több tagból álló társaság csónakot vesz kölcsön egy félóra s a kikötött használati díjat előre kifizeti. A társaság tagjai azonban önkényesen meghosszabbítják a használat időtartamát s a kölcsönvett csónakot csak egy óra mulva adják vissza, a csónaktulajdonos ama felhívását pedig, hogy további használati díjat fizessenek, visszautasítják. Forog-e fenn itt büntetendő cselekmény gyanuja?

Válasz. Ha bizonyítható lenne, hogy a társaság tagjai eleve azzal az elhatározással vették kölcsönbe a csónakot, hogy félórát használati díj lefizetése után birtokbavegyék és kölcsöndíj nélkül tovább használják, mint a kikötött idő, a cselekmény a csalás ismertetőjeleit tüntetné fel. Ezt azonban az érdekeltek tagadni szokták, másként pedig nehezen bizonyítható rájuk a csalás szándéka, ha mindjárt ellenük is bizonyítana az az esetleg megállapítható tény, hogy több pénzük nem is volt, mint amennyiből a félórát használati díj kitelt.

Ily körülmények közt tehát a cselekmény polgári perútra tartozó magánjogi sérelem.

135. Kérdés. A Szut. 379. pont 4. bekezdése azt rendel, hogy a vadászoktól őrizetbe vett fegyvereket a közigazgatási hatóságokhoz kell beszolgáltatni. Hogy tegyen eleget a csendőr ennek a rendelkezésnek akkor, ha idegen örskörletben nyomoz s a közigazgatási hatóság székhelyére nem kell bemennie. Jogosult-e a járőr az őrizetbe vett fegyver beszolgáltatása végett a közigazgatási hatóság székhelyére utazni, illetve a fegyvert személyesen köteles-e beszolgáltatni?

Meg van-e ilyen esetben engedve, hogy a csendőr a saját puskája mellett még az őrizetbe vett fegyvert is maga vigye?

Válasz. A Szut. 202. pont 1. bekezdésének utolsó mondata azt rendeli, hogy szolgálatban álló csendőrnek olyan tárgyat, amely a járőrtáskában vagy a hátibőröndben el nem fér, a bűnjelek kivételével, vinnie nem szabad.

Ezzel a rendelkezéssel az utasítás annak a visszaszállításra akarta végét vetni, amelyet megelőzően gyakran lehetett tapasztalni, hogy t. i. szolgálatban álló, jobban mondva szolgálatilag felszerelt járőrök és csendőrök a legkülönbözőbb csomagokat cipelték, amivel nemcsak a maguk és a szolgálat tekintélyének ártottak, de szolgálati fellépésüket is megnehezítették, mert a csomag a csendőr kezét elfoglalja, őt szolgálati ténykedésében és esetleg fegyverének gyors használatában is akadályozza. Nem mindegy, hogy a csendőr miként jelenik meg a nyilvánosság előtt, különösen, ha szolgálatban van. Amikor a csendőr egyes szolgáltatásokat bevásárlási alkalmakként tekint, nem gondolja meg, hogy a felszereléshez nem tartozó tárgyak vagy csomagok hurcolása fegyelmetlenség látszatát kelti, katonaszemnek meg egyenesen komikus látvány.

Kivétel kellett azonban az utasításnak tennie a bűnjelekkel. A Szut. 446. pont 1. bekezdése azt mondja, hogy az őrizetbe vett bűnjeleket a feljelentéssel vagy tényvázlattal együtt rendszerint az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz kell beszovaltatni, olyan bűnjeleket azonban, amelyeknek azonnali elszállítása nehézségbe ütközik, az illetékes községi elöljáróságnak kell megőrzés végett átadni. A csendőr tehát néha nem kerülheti el, hogy egyes bűnjeleket a nyomozás színhelyétől (ha az pl. a határban van) a község elöljáróságához beszovaltson. Ha nagyobb terjedelmű vagy mennyiségű bűnjelről van szó és ha rendelkezésre áll olyan polgári egyén, aki azt az elöljárósághoz beszovaltja, azt kell igénybe venni, ha azonban segítség nincsen, a járőrnek kell azokat bevennie. Főleg ilyen esetekre vonatkozik a 202. pont 1. bekezdésének az a kitétele, hogy: „a bűnjelek kivételével”.

„Azonnali elszállítása” rendszerint annak a bűnjelnek ütközik nehézségbe, amelyet a csendőr a járőrtáskájában nem tud magával vinni. Általános szabálynak kell tehát tekinteni, hogy minden olyan bűnjel, amely a járőrtáskában el nem fér, megőrzés végett a község elöljáróságának kell átadni. Lehetnek persze kivételek is: így pl. ha különösen fontos bűnjelekről, főleg olyanokról van szó, amelyek bizonyítók, könnyen elmosódó jelek vagy elváltozások vannak és nem bizonyos, hogy azok a községi elöljáróságnak rendszerint nem nagyon gondos őrizete alatt nem fognak-e változást szenvedni (vérnym. hajszál, ujjlenyomat. stb.). Ilyen esetben a csendőr a bűnjel akkor is maga fogja beszovaltani, hogy nagyobb terjedelmű is, nehogy az megőrzés vagy szállítás közben a bizonyító erejét elveszítse.

Ha lehetséges, legjobban a bűnjeleket mindjárt a helyszínen becsomagolni és az illetékes bíróság vagy hatóság címére való postáraadás végett a községi elöljáróságnak átadni. A bűnjel az eljárás folyamán az elöljáróságnak úgyis be kell majd szállítania, mindegy tehát, hogy ezt a csendőr jelenlétében vagy később teszi-e meg.

Hasonlóképpen kell eljárni az őrizetbe vett lőfegyverekkel is. A Szut. 379. pont 4. bekezdésében foglalt az a rendelkezés, hogy az őrizetbe vett lőfegyvert a közigazgatási hatóságnak kell beszovaltatni, nem azt jelenti, hogy a csendőrnek azzal személyesen kell a közigazgatási hatóság székhelyére utaznia, hanem, hogy azt „közvetlenül” oda kell beszovaltania, vagyis a helyszínen be kell csomagolni, esetleg csak címkével ellátva a közigazgatási hatóság címére postára kell adnia vagy adatni. Lőfegyvert a csendőrnek személyesen csak a Szut. 450. pont 5. bekezdésének esetében, vagyis akkor kell a bírósághoz vagy hatósághoz beszovaltania, ha azt nem lehet kiüríteni s ezért töltött állapotban kell átadni. Az ilyen bűnjel azonban először az őrsre kell bevenni, az őrsparancsnok gondoskodik azután arról, hogy azt egy csendőr a bírósághoz vagy hatósághoz személyesen továbbítsa. Ez, ha csak lehetséges, ne történjék szolgálati felszerelés.

136. Kérdés. Köteles-e a nős napos csendőr a laktanyában háltni, ha nőtlenek is vannak otthon és meg van-e engedve a nős naposnak, hogy étkezés céljából a lakására távozhassék?

Válasz. Előrebocsátjuk, hogy a nős és nőtlen csendőr szolgálati kötelességei és azok teljesítésének módja között semmi különbség nincsen. Senki sem igényelhet magának a nőtlenekkel szemben kivételes elbánást azon a címen, hogy ő nős. A családi állapot magánügy, ahhoz a szolgálatnak

semmi köze. A nős csendőrt a kincstár éppen úgy, sőt jobban fizeti, mint a nőtlen, természetes tehát, hogy a vele szemben támasztott követelmények is azonosak.

Ha azonban a kérdést a bajtársias belátás szempontjából nézzük, akkor helyesnek találjuk, ha a fiatal, nőtlen csendőrök a lehetőség szerint előzékenységet tanúsítanak idősebb, nős bajtársaikkal szemben. Ha tehát pl. nős csendőr a napos s ha nőtlenek is vannak otthon, akik amúgyis a laktanyában alusznak, nem látjuk akadályát annak, hogy egyikük éjjelre a napos szolgálatot nős bajtársától átvegye, annál inkább is, miután ez különösebb terhet rendszerint nem jelent. Másnap reggel a nős a szolgálatot azután megint visszaveheti. Olyan esetben azonban, ha senki sincsen otthon, a nős napos természetesen a laktanyában köteles aludni.

A nős naposnak nézetünk szerint meg lehet engedni, hogy étkezés céljából a lakására távozhassék, mert a Szut. egyedül a 191. pont esetében (e) alpont), vagyis szigorú készütség esetére rendeli, hogy a nősök az étkezést a laktanyába kötelesek vitetni. Azt, hogy a nős napos étkezés céljából mennyi ideig maradhat távol, az őrsparancsnok határozza meg.

A Szut. 186. pont 2. bekezdés utolsó mondatában foglalt könnyítést természetesen a nős napost is megilleti.

137. Kérdés. A gyanúsított megjelenik harmadmagával a sértett lakásán s felhívja őt, hogy az elhagyott közös lakásban levő ingóságait adja ki. A sértett erre hajlandónak mutatkozik és közli, hogy két tanút fog hívni előbb a szomszédból. A gyanúsított kíséretében levő két egyén erre megragadja a sértettet, földre teperi s fogvatartja mindaddig, míg a gyanúsított a kívánt ingóságokat összeszedi és a lakásból kiviszi. Mily bűncselekményt követett el a gyanúsított, illetve a kíséretében levő két egyén? Változtat-e az eset megítélésén, hogy a gyanúsított a sértetnek menyét?

Válasz. A gyanúsított és a kíséretében levő két egyén a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségét követték el. Mint tettstársak vonandók felelősségre, mert a bűncselekményt együtt és közösen hajtották végre. A két egyén nem bünség, mert nem előmozdítója a cselekménynek, hanem megvalósítója a zsarolás egyik lényeges tényelemének, az erőszaknak. Közömbös, hogy a gyanúsítottakat vagy valamelyiküket jog szerint megillették-e az elvitt ingóságok vagy sem. Közömbös az is, hogy a gyanúsítottakat vagy valamelyiküket családi kanoc s fűzi a sértetthez, mert lényeges az eljárás jogtalan módja s az, hogy vagyoni haszonra irányuló célzattal cselekedtek, ha ez a vagyoni haszon nem is volt jogtalan.

138. Kérdés. Egy béres feljelentést tett gazdája ellen, hogy tiltakozása ellenére összes holmiját átkutatatta. Jóna volt-e ehhez a gazdának s ha nem, mily bűncselekmény jelenségei forognak fenn?

Válasz. A gazda és a gazdasági cseléd jogviszonyainak szabályozásáról szóló 1907:XLV. tc. nem ad jogot a gazdának a gazdasági cseléd holmijának átkutatására. Mint jogtalanság az ilyen eljárás a tetteles becsületsértés (injuria realis) jelenségeit tünteti fel.

Ismerni kell különben az eset megítélésénél az 1907:XLV. tc. 3. §-át. Eszerint a gazda házi fegyelmi joga alatt csak 18 éves koráig van a gazdasági cseléd. Ha tehát a kérdésben leírt eset oly gazdasági cseléd sérelmére történt, aki még nem múlt el 18 éves, a gazda házi fegyelmi jogkörében járt el, bár vitás lehet itt is, hogy a fegyelmi jogkör nem lépte-e át. Ha azonban a cseléd már 18 éves elmúlt, tehát a gazdát rajta házi fegyelmi jog nem illeti, a cselekmény jogtalansága kétségtelen.

Ha tehát a cseléd ily eset miatt gazdája ellen büntetőpanaszt kíván tenni, ezt a csendőr nem utasíthatja vissza, mert ettől a cselédet semmiféle törvényes intézkedés nem zárja el. Midőn a járőr előtt ilyen panaszt emelnek, első sorban figyelemzetni kell a panaszt, hogy ha panaszának érdeme a szolgálati szerződésnek megszegésére, illetőleg megszüntetésére vonatkozik, ez közigazgatási hatóság elé tartozik. Oda kell tehát közvetlenül fordulnia, mert a szolgálati szerződések ügyeivel a csendőrség nem foglalkozik. Ha azonban kifejezetten kéri, hogy panaszát büntető útra menjen, a panaszt becsületsértés vétsége címén el kell fogadni. Minthogy pedig főmagánvádra üldözendő cselekményről van szó, a Szut. 400. pontja irányadó a csendőrség eljárására.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Betöréses lopás.

Nyomozták: Oláh András és Madár István csendőrök.

1925 szeptember 14-én a pincehelyi őrshelyi ügyeleti járőrének Gosztola Sándor ottani lakos, kocsmáros és hentes panasolta, hogy az elmúlt éjjel 3—4 óra között valaki a hússzéke ablakán bemászott. Az ablakot elzáró dróthálót az illető késsel vagy ollóval felvágta, a székéből nagyobb mennyiségű sertéshúst és kolbászfélét vitt el, majd ugyanazon az úton, amelyen bejött, eltávozott. Kárát 425.000 koronában (340 pengő) jelölte meg.

A járőr a panasz vétele után azonnal megjelent a helyszínen és ott alapos szemlét tartott. A hússzék padlózott volt, azon semmiféle nyom nem volt felfedezhető. Az utcán az ablak előtt ugyancsak eredménytelenül keresett a járőr nyomokat. Hosszas vizsgálódás után azonban mégis sikerült a hússzékben egy olló letörött darabját megtalálni. Ez volt a nyomozás egyetlen kiindulási pontja.

A járőr az ollódarabot károsnak és családjának felmutatta, ezek azonban nem vallották azt magukénak. A káros megkérdezte, oda nyilatkozott, hogy a lopással két pincehelyi parasztleányt vél gyanúsíthatónak, mert ő ezeket kocsmái tartozásuk behajtása céljából néhány nap előtt beperelte és így valószínű, hogy azok bosszúból követték el a lopást.

Járőr nem indult el ezen a nyomon, hanem előbb alaposan szemügyre vette az ollódarabot. Világosnak látszott, hogy a tettes ezzel vágta el az ablakon kifeszítve volt dróthálót. Eközben törhetett el az olló és a tettes a nagy sietésben megfedkezett a letört darabról. Az ollódarab szokatlanul keskeny, hegyes és éles volt. Ilyen ollókat földművesek nem szoktak tartani. Fent leírt tulajdonságai, valamint fényes és tiszta volta inkább arra engedtek következtetni, hogy az valami borbély-, esetleg szabószerszám lehet. Valószínű tehát, hogy a lopást borbély- vagy szabómesterséggel foglalkozó egyén követhette el.

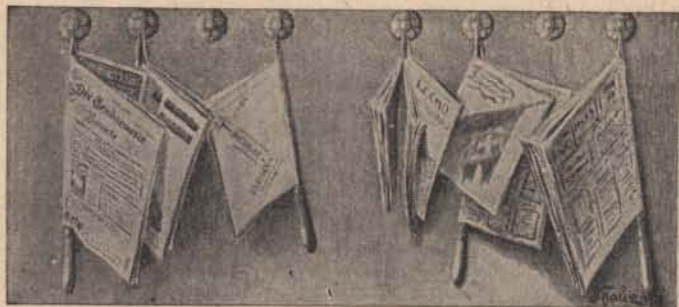
A járőr besúgói és bizalmas emberei útján megtudta csakhamar, hogy lakik Pincehely községben egy Tamás Gábor* nevű fiatal fodrászsegéd, ki már hónapok óta nejtől különváltan él, nem dolgozik, dorbézolásra adta a fejét. A járőr előtt gyanússá vált ez az ember, miért is azonnal keresésére indult. Tamásnak a bátyja könyörületből ingyen adott szállást, de ennek lakásán nem volt feltalálható. Bátyja előadta, hogy öccse hajnaltájban valahonnan ittasan tért haza. Hozott magával néhány kiló sertéshúst és kolbászt, mit ő és családja, öccsével együtt közösen elfogyasztottak. Ebben semmi különösét nem talált, mert öccse az ingyenszállás fejében hébe-hóba szokott húsfélét hazahozni és őket azzal meg szokta kínálni. Midőn öccsét megkérdezte, hogy a húst hogyan szerezte, azt adta elő, hogy munkát vállalt és a munkabérből vette.

Ez az előadás még inkább megerősítette a járőr gyanúját. Tovább keresték Tamást, aki csakhamar kézre is

került. Egy közeli szőlőhegyen, nagyatyja borospincéjében találta őt meg a járőr, hol bor mellett mulatott. A járőr Tamást azonnal őrizetbe vette, ki az ellene felhozott bizonyítékok súlya alatt a cselekményt beismerte.

Tanulság: Az elért eredmény legelső sorban a helyszíni szemle alapos megejtésének köszönhető, mert csak így tudott a járőr nyomravezető bűnjelet találni. Ezen bűnjelet alapos megvizsgálása vezette a nyomozást helyes irányba.

Helyes volt, hogy a járőr nem engedte magát káros fellevéseitől befolyásolni, mert ha ezen fellevéseken indul el, zsákutcába kerül. Így azonban, igen helyesen, a saját-maga által felépített következtetések során gyorsan és símmán jutott célhoz.

LAPSZEMLE.

(Csehország.) Četnické Listy.

1930/12. szám.

Nemcsak a hivatalos körök, hanem a közvélemény is állandóan foglalkozik a közbiztonsági szervek egyesítésének gondolatával. A napisajtó is gyakran visszatér erre a fontos kérdésre. Természetesen a cikkek tendenciája aszerint változik, hogy csendőr, rendőr, avagy más írta őket. Egyik a csendőrségbe óhajta beleolvasztani a rendőrséget, másik viszont a rendőrség kibővítését tartja szükségesnek a mai csendőrséggel. A köztársaságban ezen két intézményen kívül még városi rendőrség is van, amely különösen a nagyobb városokban, igen jó névnek örvend. Így aztán olyanok is vannak, akik az új intézmény alapjául a mai városi rendőrséget óhajtják. A cikk mérlegeli az egyes eshetőségeket és megállapítja, hogy a csendőrség mai szervezete és munkájának eredményei a legalkalmasabbak arra, hogy az új intézménynek magja legyen. Sok körülmény azonban arra a megfontolásra készteti a cikkírókat, hogy az egyesítés tulajdonképpen nem volna előnyére sem a célnak, sem az egyes intézményeknek. Az egyesítés helyett inkább szorosabb együttműködést tart szükségesnek, amelyet máig — nem a csendőrvezetőség hibájából — nélkülözni kellett. Nem hiszi, hogy egyesítés esetén akadna olyan nagytekintélyű egyéniség, aki ezt a mesterségesen összeházasított szervet eredményesen képes volna mozgatni. Külföldi példákra hivatkozik, amelyek az egyesítés ellen szólnak.

A „Č. O.” a felesleges tereptani dolgozatok ellen írt cikket, amelyet annakidején lapunkban is ismertettünk. A „Č. L.” visszatér a cikkekre és megállapításait csak abban tartja helyénvalóknak, hogy a csendőröket fényképészközökkel kell ellátni és azokkal való szakszerű bánásmódra kiképezni. A vázlatot sokszor a fénykép mellett sem lehet nélkülözni. A testületben nincsenek olyan sokan, akik annakidején altiszti iskolát végeztek és így a vázlat szerkesztéshez — ha ugyan még emlékeznek rá — értenének. A csendőrnek állandóan képeznie kell magát, a tereptan pedig szorosan ama ismeretek körébe tartozik, amelyeket a jó csendőrnek is tudnia kell. Nem elegendő, hogy a csendőr ismerje az őrskerületét térkép nélkül is, hanem, ha valami történik, tudnia kell a színhelyet szakszerűen úgy lerögzíteni, hogy vázlatából más is tökéletes képet kapjon az eseményről. Sok csendőr húsz évvel ezelőtt tanult vázlatot rajzolni és térképet olvasni, kétséges, hogy mennyit ért ma hozzá. Háború után

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

olyanok kerültek a testületbe, akik sohasem láttak térképet, az egészen friss pótlásnak pedig ébren kell tartania az e téren szerzett ismereteit. Tehát a tereptannal igenis kell foglalkozni. Ma azonban a helyzet az, hogy igen sok őrsparancsnok egyáltalán nem ért a térképhez és vázlatához és így kénytelen jóval fiatalabb alárendeltjéhez fordulni, ami a fegyvelésre és a parancsnok tekintélyére semmiestre sincs jó hatással. Fontos, hogy az ügyet úgy rendezzék, hogy a csendőr egy grammot se kapjon ahhoz a 17 kg tudnivaló szabályzat-hoz, amellyel eddig ellátták. A tereptannak háború esetén is fontos szerepe lehet, hiszen a tábori csendőr gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy bizonyos pontot térkép alapján kell elérnie. A legutóbbi gyakorlatokhoz beosztott csendőrök ilyen feladatokkal megbízva, a lefűvés után tértek vissza, anélkül, hogy csak egy is képes lett volna feladatát elvégezni. Egyetlen egy sem találta meg azt a helyet, ahová küldték. Hogyan néztek rájuk a katonák, azt el lehet képzelni. A kérdést tehát egyáltalán nem lehet hangulatkeltés céljából olyan könnyen elintézni. Senki sem veheti lelkére háború esetén azt a súlyos és pótolhatatlan mulasztást, amelyet a kérdés helytelen beállításával egyesek elkövetni óhajtanak. Fel kell mindenre készülni, mert sohasem lehet tudni, hogy milyen feladatok elé állít az élet és különösen a háború. Nem szégyen az idősebbeknek sem, ha előről kezdik a tanulást, hiszen a polgári életben is sokan ősz fejjel kezdik újra, amit fiatalabb korukban elmulasztottak.

A megvont felvidéki pótlékkal ismét hosszasan foglalkozik és megjegyzi, hogy a csendőrvezetőség nem minden esetben olyan szűkkeblű. Megtörtént, hogy a belügyminisztériumból egy számvevőségi tisztviselőt csak azért helyeztek át Pozsonyba, hogy a felvidéki pótléokra igényt szerezhessen. Az előírt idő elteltével sürgősen visszahelyezték Prágába, természetesen a pótlék élvezetével.

A csendőrök nem kapják meg munkájuk és szorgalmuk jutalmát. Utóbbi időben többen mentek nyugállományba és ezeket az illetékes parancsnok kivétel nélkül azonos szövegű dicséretben részesítette, bár köztudomású, hogy voltak közöttük olyanok, akik semmiféle dicséretet nem érdemeltek meg. Igen sok ilyen esetet lehetne felsorolni, amikor nem helyénvaló dicséreteket osztogatnak és a megérdemelt dicséretekről megfeledkeznek.

Az új egyenruhára vonatkozólag még mindig nem sikerült konkrét értesülést szerezni. Bizonyos, hogy az összes egyenruhával ellátott szerveknél a csillag rendszerére térnek át, amely tisztelnél és hasonlóknál aranyból, altisztelnél ezüstből készül.

Tiltakozik, hogy a ruthénföldön a csendőröket összeíró-biztosokul rendelik ki.

—0—

(Csehország.) Četnický Obzor.

1930. 18. szám.

A szaklapok igen sokat foglalkoznak az egész állami közigazgatás újabb szervezésével. A lap kifogásolja, hogy a csendőrség ebben a szervezési bizottságban nincs kellően képviselve és így a testület érdekei háttérbe szorulnak. A csendőrfelügyelőség főként a közigazgatási tisztek csoportjában kíván létszámemelést, míg az Obzor a végrehajtó szolgálat állománycsoportjában kíván létszámemelést, ha kell a közigazgatási rováására is. A cikk szemléltető táblázatot is ismertet, amelyből a mai rendszeresített, a tervezett és az Obzor által kívánt csendőrségi állományi rendfokozat, illetve fizetési fokozat szerint megállapítható.

A cseh csendőrség mai összlétszáma tehát 12.339 fő. A szervezőbizottság javaslata szerint a magasabb rendfokozatokban több új állást rendszeresítenek és ehhez képest az állományt ezek számára jelentékenyen emelik. Az Obzor ennek ellenkezőjét kívánja és részletesen igazolja, hogy a közbiztonság és ezzel az államérdek éppen az alacsonyabb rendfokozatokban kíván jelentékeny létszámemelést. A cikk a szervezési bizottság javaslatát egyenesen egyéni érdekeire szabott erőszakos intézkedésnek nevezi, amely tág teret enged a közigazgatási érvényesülésének a csapatcsendőrök érdekeinek mellőzésével. A cikk részletesen foglalkozik az egyes rendfokozatok és állománycsoportok helyzetével és szembeállítja a szükségességet a szervezési bizottság javaslatával. Az Obzor javaslatának elfogadását a minisztertanácsban Dr. Meissner igazságügyminiszter erősen támogatja s így reméli, hogy végeredményben sikerül a csendőrvezetőség, illetve a szervezési bizottság számításait keresztül húzni. Erősen hibáztatja a legionista szövetséget, hogy nem tudta megakadályozni a szervezési bizottság javaslatának tárgyalását. Az ügygel a napisajtó is foglalkozik, de a cikkeiben minden csoport a maga igazát védi s így egység hiányában nem valószínű, hogy a tervezeten jelentősebb változtatásokat sikerülne elérni.

Az államrendőrség részéről a napisajtóban több támadó cikk jelent meg a csendőrség ellen a közbiztonsági intézmények egységesítésének tervével kapcsolatban. Az Obzor is, miként a „Č. L.” erőlyene visszautasítja a szerinte illetéktelen támadásokat, kifejtve, hogy ezen úgynél is a személyes érdekek játsszák a főszerepet és tárgyilagos eszmecseréről ilyen viszonyok között nem lehet szó. Az összeomlás után a legtöbb magyar és német helyen a viszonyok sürgősen szükségessé tették, hogy az eddigi városi rendőrséget államosítsák. Ekkor igen sokan nem várt előléptetésben részesültek. Azóta a viszonyok megnyugodtak, rendeződtek és a váratlan előrejutás reménye is feledésbe ment. Sokan nem nyugszanak bele ebbe, s ezeknek jó alkalom most az „egyesítési” irányzat, amelynek keretében elintézni remélik a maguk kisdéd jatekait. Megtörtént, hogy a belügyminisztérium egyik magasállású funkcionáriusa társulva egy magasállású rendőrtisztviselővel, bútor- és irodaberendezési üzemet létesített, természetesen álnév alatt, mint csendes társ és ez a vállalat évek óta árulja gértmányait a kincstári épületek számára. Az építkezések ma már befejeződtek, ujakat nem igen lehet várni, ilyen embereknek kellene a változások, hogy belőlük a maguk hasznát előlőzzék.

A rendőrség elsősorban a városok és nagyobb helységek közbiztonsági szolgálatát kívánja átvenni, a falvakat és tanyákat egyelőre a csendőrségnek hajlandó átengedni. Ha sok csendőr egész szolgálata alatt nem juthat városba, úgy nemcsak ő maga, hanem egész családja és gyermekeinek jövője reménytelenül válik. Részletesen foglalkozik a cikk annak bizonyításával, hogy a rendőrség nem alkalmas arra a feladatra, amelynek megoldására saját magát feltolni igyekeznek. A rendőrség eddigi működése szintén az ellen szól, hogy ezt az intézményt a mai alakjában tovább fejlesszék. Egyes lapok azt az állítást is meg merik kockáztatni, hogy a rendőrség csak akkor ér el eredményt, ha előre külön megfizetik. Hogy pedig a rendőrség szolgálatban ajándékokat fogad el, az a prágai mulatókban köztudomású. Számszerű adatok alapján is meg lehet állapítani, hogy a rendőrség munkája meg sem közelíti a csendőrségét. A csendőrségre eddig 2 milliárd 772 millió koronát költöttek, a rendőrségre 1 milliárd 750 milliót. Az arány tehát 11:7.

	Egészségügyi	Igazságügyi	Hadbiztosági	Közigazgatási	Végrehajtó	Számvivőségi	Összesen	A l t i s z t e k									
								A végrehajtó szolgálatra				Számvivőségi szolgálatra				Összesen	
								I.	II.	III.	össz.	I.	II.	III.	össz.		
t i s z t e k l é t s z á m a																	
Jelenlegi létszám	3	2	5	147	277	93	527	2500	404	8816	11.720	38	7	47	92	11.812	
A csendőr felügyelőség által javasolt létszám	4	5	5	143	266	93	516	2557	707	8776	12.040	38	11	43	92	12.132	
Az „Obzor” által javasolt létszám					277	106		2880	1000	8270	12.150	72	10	10	92	12.242	

Ezzel szemben a csendőrség 11,873.172 lakos biztonságára ügyel, a rendőrség csupán 1,740.000-re, az arány ennél 7:1, ha pedig tekintetbe vesszük, hogy a rendőrség 139.225 km² területen, a csendőrség pedig csak 1.165 km² látja el a szolgálatot, az arány 118:1. Ebből világosan látszik, hogy a csendőrség az államnak sokkal kevesebb pénzébe kerül. A rendőrség a vidéken hasznavehetetlen, a csendőrt egyformán lehet használni a vidéken és városban. Visszautasítja a nyomozóosztályok elleni rendőrtámadást és a rendőrség állításait hamisnak és ferdítőnek mondja. Ilyen körülmények között az egyesítést lehetetlennek tartja, úgy semmi esetre sem, ahogyan azt a rendőrök képzelik.

Vegyeshírek rovatában közli, hogy Szobránc-fürdő eladó s felhívja az intézőket arra, hogy azt a csendőrség számára szerezzék meg. Más intézmények részéről már is nagy az érdeklődés.

Egy rablógyilkossággal kapcsolatban a prágai városi tanács a külvárosok közbiztonságának emelését, illetve a rendőrség szaporítását határozta el. Az Obzor szerint ez csak a kinyomozatlan büntettek növekedését fogja jelenteni. A cél elérésére sürgősen emelni kell Prágában a csendőrség létszámát.

A rendőrségi szaklapok igen zokon vették az Obzornak ama, általunk is ismertetett cikkét, amelyben a bűnügyi központi nyilvántartó élére és vezetésére csendőröket kívánt. A támadásra a rendőrök erős hangon feleltek s erre felel az Obzor újra igen élesen s bizonyítani igyekszik, hogy a rendőrség kezében ez az intézmény halvaszületett valami, pedig nagy szüksége van rá a közbiztonságnak.

„A tárgyilagosság érdekében” címmel röviden ismerteti Benko századosról legutóbb írt cikkét és megállapítja, hogy nevezett szemléli a kérdéses gyilkosság nyomozását egyáltalán nem hátráltatta, továbbá, hogy Benko egyáltalán nem beszél magyarul, mindig jó tót volt, sőt kellemetlenségei voltak azért, mert előkelő személyeknek szemrehányást tett, hogy azok magyarul beszéltek és magyarul daloltak.

—0—

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie Nationale.

2359. szám.

A nehézségekről ír, melyek az útrendészeti szolgálat ellátásánál felmerülnek. A gépkocsi túlgyors hajtása veszéllyel jár. Hogyan állapítsa meg azonban a csendőr, milyen gyorsasággal halad egy gépkocsi? Fel lehet ugyan állítani egy táblázatot, melyből megállapítható, hogy X méter távolságra Y másodperc gyorsasággal futó gépkocsi hány kilométert tesz meg óránként, mert minden csendőrnek van ugyan órája, de az többnyire még az apjától való, mely a másodperceket nem mutatja. (Jellemző a franciák takarékoságára. Szerk.) 100—200 méter távolságnál, melyen a megfigyelés eszközölhető, azonban néhány másodperc különbség sokat jelent. Kronométert kellene beszerezni minden csendőr részére.

Marokkóban a gyarmatosítás előrehaladása folytán a csendőrség létszámának felemelése vált szükségessé. A hadügyminiszter ennél fogva június 8-án előterjesztéssel élt a köztársaság elnökéhez, hogy a létszám 18 altiszttel és 4 kiegészítő bennszülött csendőrrel felemeltesse. Az altisztek és csendőrök létszáma ennek folytán 295 főről 313-ra, a kiegészítő bennszülött csendőrök létszáma 63 főről 67-re emelkedik.

2360. szám.

Abból az alkalomból, hogy a Rajna-vidékét megszállt francia hadsereg június 4-én a megszállott területet kiürítette, Guillaumat tábornok, a rajnai hadsereg parancsnoka búcsúparancsot intézett a megszállt területek felosztott tábori csendőrökhöz. A parancsban hangsúlyozta, hogy ezen a VIII. és X. hadsereg tábori csendőrségéből alakított megszállt csendőrség a leghasznosabb munkatársa volt a rajnai hadseregnek. Az elfoglalt területeken mértéket tartva, szilárdan, eredménnyel működött.

Hasonló szellemben búcsúzott el a csendőrségtől Lélú ezredes, a rajnai csendőrlégió parancsnoka. Kiemeli, hogy a csendőrség elejétől végig kitűnt, tekintélyt parancsoló magatartásával s méltányos szellemével. Majdnem tizenkét éven át történelmi hivatást teljesítve, a pompás rajnai hadtest oldalán állt a csendőrség őrt a Rajnánál. Minden tiszt, őrsparancsnok és csendőr nagyfokú lelkiismeretességgel látta el feladatát. A légióparancsnok minden körülmények közt méltányolni tudta határtalan odaadásukat, kiváló szellemüket és jó szívüket. Ezért köszönetet mond. A pa-

rancsban kiemelte Lélú ezredes, hogy pályafutásának legnagyobb büszkeségét képezte, hogy parancsnok lehetett a nagy folyó partján, hol századokon át annyi küzdelem folyt, hol annyi csatát vívtak meg azon idő óta, midőn még a mayenci helyőrségben a XIV. és XVI. római légiók álltak őrt a barbár germánokkal szemben. Kiemelte, hogy büszke lévén katonái erényeikre, bizik benne, hogy mindenhol, ahová mennek, becsületet fognak szerezni a rajnai csendőrlégióknak, melynek emléke biztosan kitörülhetetlenül be van vésvőde emlékezetükbe. Azon alkalomból, hogy a francia színeket, — amelyek a becsületet, a jogot s az igazságot képviselték — elvitték a Rajna mellől, minden jót kívánt volt alárendeltjeinek.

—0—

(Olaszország.) Fiamme d'Argento.

1930. 6. szám.

A vezércikkben Pasquale Costanzo Garella az olasz kir. csendőrség 116 éves fennállásának évfordulóját ünnepli. Történelmi visszpillantás kapcsán méltatja a testület érdemeit és rámutat azokra a nagy szolgálatokra, amelyeket a csendőrség békében és háborúban egyaránt a királynak és a hazának tett.

Terjedelmes cikkben számol be a lap egy tevéhaton mozgó csendőrkülönményről, mely résztvett az 1929/30. év telén lefolyt tripoliszi gyarmati hadjáratban. A különítmény 4 karabélyos és egy géppuskás szakaszból állt. Résztvett az egész hadjáratban, mely a lázadó bennszülöttek teljes vereségével és a sivatag mélyén fekvő Fezzan visszafoglalásával végződött. Kiemeli a cikkíró, hogy a csendőrök nemcsak mint katonák, hanem mint emberek is, fényesen megállották a helyüket és becsületet szereztek a csendőr névnek. A megvert arab lázadók elmenekültek a sivatagba és családjaikat a legnagyobb nélkülözések között hagyták vissza. Az ellenség hozzátartozóiról a csendőrök gondoskodtak, nem egyszer megosztva velük szerény élelmészeti adagjaikat. A cikket számos jól sikerült fénykép teszi szemléltetővé.

Kimerítő tudósításokban számol be a lap a június 5-ei, az ország összes csendőrállomásain lefolyt ünnepségeiről. Ezen a napon ülte meg az olasz kir. csendőrség fennállásának 116. évfordulóját, továbbá 10. évfordulóját annak a napnak, amelyen a király a csendőrség zászlajára a katonai arany érdeméremet adományozta. Rómában az ünnepély a II. Viktor Emánuel nevet viselő csendőrlaktányában folyt le, melyen Mussolini, a hadügyminiszter, a közlekedésügyi miniszter, a képviselőház és szenátus elnökei, több államtitkár, továbbá egyéb polgári és katonai előkelőségek is résztvettek. Mussolini ez alkalommal számos kitüntetett csendőrnek személyesen tűzte mellére az ezust, illetve a bronz katonai érdeméremet. A feldiszipítés után a csendőrcsapatok díszmenetben vonultak el az előkelőségek előtt, majd 225 próbacsendőr testgyakorlatokat mutatott be. Utóbbiak között szerepelt egy mutatvány, mely abból állott, hogy a próbacsendőrök 1. és 11. emeleti ablakokból köteleken bocsátkoztak le a földre. A lovascsendőrök különböző lovasmutatványokkal tettek tanúságot alapos kiképzésükről.

A „Szabadságot (tartalékos) csendőrök rovatá”-ban a lap a tartalékos csendőrök egyesületeinek jubileumi ünnepségeiről számol be.

„Olasz háború” címen érdekes statisztikai adatokat közöl a világháborúról. Ezek szerint Oroszország 12,133.460 védkötelezettje közül 5,500.000 embert mozgósítottak, ami 45.3 százaléknak felel meg. Franciaországban ez a százalék 59.4-et, Belgiumban 15.4-et és Angliában 39.2-öt tett ki. Az olasz hadsereg véres vesztesége halottakban 652.000 főre rug, ami 11.9 százaléknak felel meg. (A nyugdíj jogosult hadirokantak száma Olaszországban 458.307 fő. A háború következtében elpusztult vagyon értéke 18.664 millió líra, ebből az összegből 16.829 millió a magánvagyonokra és 1.835 millió líra az elpusztult közvagyonra esik. Az elsüllyesztett hajók értéke 11 milliárd líra értéket képvisel. Mindent számítva a háború Olaszországnak 229 milliárd lírájába került, mely összeg körülbelül az egész nemzeti vagyon értékének felét teszi ki.

A lap újabban egy külön rovatot nyitott a találós kérdéseknek, illetve képeknek. A múlt számban egy kép egy férfit ábrázolt, ki hátán egy kilógó nyelvű kutyát cipelt. A kép alatt az a kérdés állott, hogy vajon mit csinált ez a derék ember? A jelenlegi szám hozza Gai Astolfo csendőr megfejtését, hogy a derék ember nyúlra lőtt és a kutyáját találta.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(35. közlemény.)

Kard vagy szurony és deréköv nem viselhető.

Ismétlőpisztoly táskában övszíjjal a balcsípő hátulján hordva. Ha a szolgálatban orvvadászok leleplezése végett le kell tartani, akkor a karabélyt lovasmódra kell viselni.

Irománytáska. Ez a tárgy a történytáskaszíjon a kormányrúdhöz van erősítve.

Az irománytáskát vállon átvetve is lehet hordani és pedig akként, hogy a jobbcsípő hátulján lógjon és hogy az ismétlőpisztoly hordszíjával a testhez legyen erősítve.

IV.

Használat.

Minden gyalogos csendőr köteles a kerékpár használatát elsajátítani.

Azok, akiknek kora vagy egészségi állapota nem engedi vagy már nem engedheti meg többé a kerékpár használatát, a légióparancsnok által orvosi bizonyítvány előmutatása alapján mentesíttetnek. Ennek a biztnek jogában áll olyan esetekben is felmentést adni, amikor azt kellően indokoltak látja.

V.

Elraktározás.

Olyan esetekben, amikor szolgálatközben (pl. letartóztatások után) a kerékpár a csendőrt akadályozza, jogában áll lakott helyen azt visszatéréséig a községi előjárásnál vagy valamely ismert egyénnél hátrahagyni.

VI.

Karbantartási jutalom.

A kerékpárnak és tartozékainak jókarbantartására és az esetleges pótlások keresztülvételére minden kerékpárosnak évenként 36 frankból álló jutalom van rendszeresítve. Ezt a jutalmat havonként kell kézhez kell fizetni.

Valamely kerékpárnak kiselejtezése a közigazgatási bizottság javaslata alapján és a hadsereg kerékpár utasításának rendelkezései értelmében történik.

A kerékpárosítás iránti kérévényeket az alhadbiztos által való láttamozás után a légióparancsnok évente kétszer, minden félév első hónapjában terjeszti elő a miniszterhez. (Lovasság felügyelőjének, csendőrségi osztálynak).

Guadeolupe gyarmat őrsvezetőinek és csendőreinek felruházása igazságügyi rendészeti tiszt hatáskörrel.

(Lovasság felügyelője, csendőrségi osztály).

Páris, március hó 23.

Jelentés a Francia köztársaság elnökének.

Elnök Úr!

Az 1828. évi október hó 12-én kelt rendelet 9-ik szakasza, amely a bűnvádi perrendtartást Guadeolupe gyarmatra kiterjeszti, nem tesz említést arról, hogy az ott szolgálatot teljesítő őrsvezetők és csendőrök igazságügyi rendészeti tisztnek tekintessenek-e.

Ennek a hiánynak nem volt jelentősége a rendelet kibocsátása idején, de sokkal fontosabb a következménye most, amikor a gazdasági okok miatt a mezei falvak rendőrbiztosi állásai eltöröltettek és így megkevesbedett azoknak a tisztviselőknek a száma, akik az említett gyarmaton az igazságügyi rendészeti tiszt tennivalókat elláthatják.

Hogy ezen az állapoton, amely igazságügyi szempontból tarthatatlan, segítve legyen, véleményem szerint célszerű

lenne Guadeolupe-gyarmaton szolgálatot teljesítő őrsvezetőket és őrsparancsnoki megbízással bíró csendőröket kíséretű igazságügyi rendészeti tiszt hatáskörrel ellátni.

Ugyanilyen rendszabály már Tuniszban, Indokínában és Réunion-szigetén életbelépett; annak Guadeolupe-gyarmaton való alkalmazása nem kevésbé kívánatos.

Ez a cél vezetett a jelen tervezetnek elkészítésénél, amelyet az államtanács is elfogadott és amelyet az igazságügyi és hadügyminiszterrel egyetértően terjeszték legmagasabb jóváhagyás végett elő.

Fogadja Elnök úr hódolattal teljes tiszteletemet.

Trouillot

gyarmatügyi miniszter

Rendelet.

Francia köztársaság elnöke,

A gyarmatügyi, igazságügyi és hadügyminiszterek előterjesztésére;

Tekintettel az 1828. évi október hó 12-én kelt rendelettel a bűnvádi perrendtartásnak Martinique és Guadeolupe-szigetekre való kiterjesztésére;

Tekintettel az 1854 május 3-án kelt szenátusi határozat 6-ik szakaszára;

Tekintettel az 1858 december 1-én kelt rendeletre;

Az államtanács meghallgatásával,

Rendelem, hogy:

1. Az 1828. október 12-én kelt rendelet 9-ik szakasza a következőképpen egészítettessék ki:

„A csendőr őrsvezetők és őrsparancsnoki megbízással bíró csendőrök, akik Guadeolupe-szigetén teljesítenek szolgálatot, a köztársaság ügyészeinek kíséretű igazságügyi rendészeti tisztjei.”

2. A gyarmatügyi, az igazságügyi és hadügyminiszterek megbízatnak azzal, hogy jelen elnöki rendeletet, mely a francia köztársaság hivatalos közlönyében meg fog jelenni és a törvénytárban, valamint a gyarmatügyi miniszter rendeleti tárában közzé lesz téve, — saját hatáskörében hajtassa végre.

Fallières,

mint a Francia köztársaság elnöke.

gyarmatügyi miniszter

igazságügyi miniszter

Trouillot

Barthou

Brun

hadügyminiszter.

Bűnügyi Értesítőben körözött egyéneknek a csendőrség által történt elfogásáról jelentéstétel.

(Lovasság felügyelője, csendőrségi osztály).

Páris, 1910 május hó 18.

A belügyminiszter kérelmének eleget teendő, a légióparancsnokok kötelesek minden év végén egyenesen a belügyminiszternek, a rendészeti osztályhoz egy a bűnügyi rendőrség által kiadott Bűnügyi Értesítőben körözött egyéneknek csendőrség által történt elfogásáról kimutatást beküldeni.

Ezt a kimutatást 1908. és 1909. évekre visszamenőleg azonnal el kell készíteni.

A jövőben a csendőrségi őrsök kötelesek minden olyan egyén letartóztatásáról, aki a Bűnügyi Értesítőben körözve lett, a Bűnügyi Értesítő évfolyamának és lapszámának megjelölésével az országos rendőrfőnöknek (közrendészeti osztálynak) jelentést tenni.

Francia Nyugat-Afrika területén szolgálatot teljesítő őrsvezetők és csendőrök felruházása igazságügyi rendészeti tiszt hatáskörrel.

(Lovasság felügyelője, csendőrségi osztály).

Páris, 1910 június 18.

Jelentés a Francia köztársaság elnökének.

Elnök Úr!

Senegál-gyarmat bűnvádi perrendtartásának 9-ik szakasza, amely 1890 szeptember hó 5-én kelt rendelettel módosult és az összes Nyugat-Afrikai gyarmatokra kiterjesztetett, a csendőrtiszteket, altiszteket és őrsvezetőket igazságügyi rendészeti tiszt hatáskörrel ruházta fel.

Hogy eleje vétessék azoknak a visszásságoknak, amelyek által állhatnak elő, ha valamelyik őrsparancsnoka távol van, közérdekűnek tartom, hogy az igazságügyi rendészeti tisztiséggel, a csendőrök is felruháztassanak, ahogy ez már egyéb gyarmatokon, mint Algierban, Indokínában és Madagaszkáron történt.

Másrésről megragadom az alkalmat, hogy a bűnvádi perrendtartás 9-ik szakaszát összhangba hozzam az 1903 no-

vember 10-én kelt rendelet rendelkezéseivel, kiegészítve a Nyugat-Afrikai francia gyarmatokon szereplő igazságügyi rendészeti tisztok jegyzékét a békebíróóságok mellett működő állami megbízottakkal és törölve abból az elsőfokú békebírákat, mint akik a Nyugat-Afrikai francia gyarmatokon többé már nem működnek.

A Senegáli bűnvádi perrendtartás 9-ik szakaszának ilyen való módosítása szükségessé tette ezzel kapcsolatosan a 48. és 53-ik szakaszok megváltoztatását is.

Ezeket a változtatásokat az igazságügyi és hadügyminiszterekkel egyetértőleg foglaltam az idecsatolt rendelet-tervezetbe és terjesztem legfelsőbb jóváhagyás végett elő.

Fogadja elnök úr hódolattal teljes tisztelettem

Trouillot
gyarmatügyi miniszter.

R e n d e l e t.

A Francia köztársaság elnöke,

A gyarmatügyi, az igazságügyi és a hadügyminiszterek előterjesztésére,

Tekintettel az 1854 május 3-án kelt felsőházi határozat 18-ik szakaszára;

Tekintettel az 1858 december 1-én kelt rendelet 4-ik szakaszára;

Tekintettel a bűnvádi perrendtartásnak Senegál-gyarmaton való alkalmazásáról szóló 1838 február 14-én kelt rendeletre;

Tekintettel a senegáli bűnvádi perrendtartás 9-ik szakaszát módosító 1890 szeptember 5-én kelt rendeletre;

Tekintettel Francia Nyugat-Afrika kormányzóságának újjászervezéséről szóló 1904. évi október hó 18-án kelt rendeletre;

Tekintettel a gyarmatok igazságszolgáltatásának újjászervezéséről szóló 1903. évi november 10-én kelt rendeletre.

Rendelem, hogy:

1. §. Az 1838 február 24-én kelt fent idézett rendelet 9-ik szakasza, mely az 1890 szeptember 5-én kelt rendelet első szakaszával módosult, a következő rendelkezésekkel helyettesíttessék.

(Folytatjuk.)

Nők a kormánykerék mellett.

Autószerencsétlenségek, sajnos, túllontúl gyakran fordulnak elő, akkor is, ha férfiak ülnek a volán mellett, azért igazságtalan lenne, ha a legutóbb előfordult két eset kapcsán csak annyit írának: „Nők! El a volántól!”

A két eset közül az egyikben egy fővárosi színésznő gyermekkocsit ütött el (a gyermek meghalt), a másik esetben pedig egy másik fővárosi színésznő okozott szerencsétlenséget, amely négy kisebb-nagyobb sebesülés árán még anyányag szerencsésen végződött.

Mindkét esetben van valami közös, ami tipikusan női. Úgy az egyik, mint a másik esetben azt hangoztatták — mentésüül! — a női vezetők, hogy a kritikus pillanatban elvesztették a lélekjelenlétüket. És ez nem üres mentegőtödzés, hanem szintiszta igazság. De éppen ebbe a szintiszta igazságba kapaszkodva kellene tőlük — a nőktől — a vezetői igazolványt hevonnii, vagy legalább is olyan feltételekhez kötni, amelyek teljes garanciát nyújtanak arra, hogy a lélekjelenlét nemcsak addig marad meg, amíg nincs reá szükség, hanem akkor is, amikor emberek élete függ tőle. Mert akármilyen bájos látvány is némelyeknek egy

nőt a ruhája színével harmonizáló Rolls-Royce-ban vagy Mercedesben látni, amíg olyan utakon vágat, amelyeken — nem divatból — gyerekkocsikat is tologatnak, vagy — nem passzióból — szekerek vagy gyalogosok is közlekednek, addig a volán mellett lelemegedhetetlen a hibátlan szem, a biztos kéz és az elhasználatlan ideg.

Amikor azt olvastuk, hogy a legutóbbi székesfehérvári baleset után kórházba szállított primadonna-vezető szobáját a közönség virágerdővé varázsolta, két ellentétes érzés civakodott bennünk. Örültünk — mint emberek —, hogy a baleset nem járt súlyosabb következményekkel és bosszankodtunk — mint csendőrök —, hogy a disztinálni nem tudó közönség még erre az esetre is virágokat szórt. Mert a vezetőnek csak szerencséje volt, nem érdeme, sem pedig mentésége, hogy a baleset csak négy könnyű sebesüléssel végződött és nem vált súlyos katasztrófává négy halottal. Már pedig, ha a nagyközönség egy ilyen esetet a megérdemelt szemrehányás helyett virággal intéz el, nem marad más hátra, mint még nagyobb szigorral, még drákoibb könyörtelenséggel kezelni a vezetői igazolványokat, a volán mellett ülők ellenőrzését s általában mindazokat a rendszabályokat, amelyek alkalmasak arra, hogy a személy- és vagyonbiztonságot mindenkiel, tehát az autót vezető primadonnákkal szemben is megvédjék.

Notabene, az illető hölgyvezetőnek nemcsak lélekjelenléte nem volt, hanem vezetői igazolványa sem. Anélkül kormánykerékhez ülni pedig nagy merészség, amelyet nem szabad olyan könnyen venni, mint sok egyebet a kulisszák világában. Hisszük, hogy az illetékes hatóság bebizonyítja majd, hogy vannak dolgok az életben, amelyeket még a sztároknak is respektálniuk kell.

—o—

A Kormányzó Úr Öföméltósága elutazása Kenderesről Gödöllőre. A Kormányzó Úr Öföméltósága e hó 2-án kenderesi kastélyából Budapestre, onnan pedig a gödöllői nyaralóba utazott. Kenderesről való elutazása alkalmával a Hrabár Endre százados parancsnoksága alatt állott csendőr-örkületménynek meleg szavakkal köszönte meg a Kenderesen tartózkodása alatt teljesített szolgálatait és legmagasabb elismerését méltóztatott nyilvánítani az örkületmény mintaszerű magatartása, mindig pontos és lelkiismeretes szolgáltatás-felelt. Gödöllőre folyó hó 2-án érkezett meg Öföméltósága. A pályaudvaron a gödöllői állami hivatalok és intézetek vezetői és nagyszámú közönség várta Öföméltóságát, kit megérkezése alkalmával lelkesen megéljenztek. A díszszázadot a gödöllői csendőr-örkületmény vezényelte Posszert Jakab százados parancsnoksága alatt.

Szökés. Miskolics Károly váli örsbeli (Fejér megye) csendőr a székesfehérvári szárnyparancsnokságtól Csatkára és Székesfehérvárra nyert szabadságáról nem vonult be. A rédei örs értesítése szerint nevezett csendőr július 26-án ör-

Tiszteletet érdemel a tudós is, ki négy fal közt halványulva a mult világ emlékeivel kizárólag társalkodik: de a jelenkorra hatni kívánó polgárnak más pályán kell indulnia. Magányos ismereteket szerezni, hogy azok a sokaságra által plántálva közkinccsé váljanak; világos ideákból fáklyát gyújtani, melynél az együttélők előítéleteik sötétségéből kiléphessenek, régi és új, idegen és saját tapasztalást egyesíteni, hogy a néptömeg előtt vezérelv gyanánt ragyogjanak; szóval minden ismeretet a kor szükségéire s kívánataira, a jelenlét nemesítésére s a jövő előkészítésére fordítani s a lehetségig életbe hozni: ezt kívánom én mindazoktól, kik a haza javát szolgálni akarják.

Kölcsey.

sére bevonulása végett útbaindult s azóta nyoma veszett. Valószínűnek látszik, hogy Miskolics csendőr megszökött.

Fegyverhasználat. Ábrahám István kevermesi (Csanád-Arad-Torontál megye) örsbeli csendőr Burián Demeter elfogott egyén ellen azért, mert nevezett szökést kísérelt meg, a kevermesi örs laktanyaudvarán szolgálatban löfegyvert használt. A fegyverhasználat következtében sérülés nem történt. A kivizsgálás folyamatban van.

A debreceni csata emléke. Hazafias ünnepség keretében ünnepelte meg Debrecen város közönsége az 1849 augusztus 2-án lezajlott debreceni csata évfordulóját. Az ünnepség a régi honvédmetében a csata elesett hőseinek emlékére emelt kóroszlán előtt folyt le több ezer főnyi közönség jelenlétében. Az ünnepi beszédet dr. Tokaji Oláh Béla mondotta, majd az ünnepség műsorának befejezésével Debrecen város nevében Balla Bertalan városi tanácsnok helyezett koszorút az emlékműre, amelyet még megkoszorúzott a honvéd helyőrség és a Tisza István tudományegyetem képviselője is.

Dícséreték. A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka Balogh György őrmester, többrendbeli lopás büntette és közveszélyes munkakerülés vétségével terhelt két egyénnek igen leleményes nyomozás során önbuzgalomból tartott lesállítás alkalmával történt elfogása és az igazságszolgáltatás kezére való juttatásáért, a szolgálat nevében *dicséző okirattal* látta el; Maicz József őrmestert pedig többrendbeli lopás és közveszélyes munkakerülés vétségével terhelt két egyénnek igen leleményes nyomozás során önbuzgalomból tartott lesállítás alkalmával történt elfogásánál és az igazságszolgáltatás kezére való juttatásánál járőrvezetőjének odaadó buzgalommal való támogatásáért, a szolgálat nevében *nyilvánosan megdicséerte*. Ugyancsak *dicséző elismerését nyilvánította* a székesfehérvári kerület parancsnoka a székesfehérvári járás testnevelési vezetőjének egy átirata alapján a *polgárdi, nádasladányi és sárszentmihályi* örsök legénységének a leventeintézmény megszilárdítása körül a testnevelésvezetőség messzemennyre módon, az átlagon felülemelkedő öntevékenységgel kifejtett buzgó támogatásért.

Közlekedési Kihágások. A csendőrség és a rendőrség részére írta dr. Elthes Gyula. járőrszolgálatra használható, könnyen kezelhető zsebfüzet magában foglalja az összes szárazföldi közlekedési kihágásokat, így a vidéki gazdáknak érdekében kiadott közlekedési pótrendeletet is. A zsebfüzetet a belügyminiszter segédletül való használatára alkalmasnak találta. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 35, III. 8. Ára portómentesen 1 P 20 fillér, befizetési lappal.

Magyar Touring Club köszönete. A Steiermaerkischer Motor Sport Club a következő átiratot intézte a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez: „A Steiermaerkischer Motor Sport Clubnak felolyt balatoni túrájával kapcsolatban foganatosított előrelátó és széleskörű intézkedésekért egyesületünk nevében hálás köszönetem fejezem ki a tekintetes Csendőrségi Felügyelőségnek és az utasításaival megbízott összes Csendőrségi Parancsnokságoknak. A kiadott parancsok lelkiismeretes és pontos végrehajtásának köszönhető, hogy a hosszú útvonalon a túrán résztvevő járművek nagy száma (146) dacára csupán egy könnyebb lefolyású baleset történt, rendszeti, útbiztosítási és irányítási szempontból pedig a legkisebb fennakadás vagy zavar sem fordult elő. Derék csendőrségünk, dicsőséges hagyományaihoz híven, fegyelmezett odaadással és tapintattal párosult eréllyel végezte nehéz szolgálatát, úgyhogy kiváló magatartásukról és teljesítményükről a túra összes külföldi résztvevői a legnagyobb csodálat és fenntartás nélküli elismerés hangján emlékeztek meg.” A szolgálatban résztvetteknek a m. kir. csendőrség felügyelője elismerését nyilvánította.

Méhészeink figyelmébe! Méhészkedéssel foglalkozó örsöknek vagy bajtársainknak levelezőlapon beküldendő kérésükre ingyen megküldjük dr. Hilbert Istvánnak, a Szekszárdvidéki Méhészeti Egyesület titkárnak és az Országos Magyar Méhész Egylet igazg. v. tagjának „A modern méhkaptár” című terjedelmes szakkönyvét, amelyet a szerző szivességből bocsát a csendőrség rendelkezésére.

Előléptek. A m. kir. székesfehérvári II. kerületben törzs-ormesterré: Arany László, Sipos István, Fekete Sándor és Kovács Gyula II. őrmesterek. — Őrmesterré: Pintér Pál csendőr.

Házasságot kötöttek: A m. kir. székesfehérvári kerület állományában Iván Pál őrmester Gergics Ilona Erzsébettel Baján.

Gyermektelen, 50 év körüli özvegy, bútorozott lakást, világítást, főzéshez gázt, reggelit és uzsonnát kaphat takarításért és mosás nélküli vasalásért Budapesten nőtlen alezredesnél. Pályázók személyes viszonyaitak egyelőre írásban közölik Havranek János alezredessel, Budapest, I. kerület, Kékgolyó-utca 20/b. II. em. 2. és adják meg azoknak is a pontos címét, akiktől megbízhatóságuk, tisztaság- és rendszeretük felől érdeklődni lehet.

Helyes Sándor tiszthelyetttest kéri Varga János tiszthelyettes, kocséri őrsparancsnok, hogy címét közölje vele.

Lóápolói alkalmazást vállalna csendőrörsön leszerelt lovastüzer. Címe: Turcsányi Kálmán Eger, Szalapart-utca 46.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát feuntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszulunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyaúánt. Kérdezők kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénéi az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi út 21 szám”.

M. K. kpvi. őrm., Budapest. A mult számunkban „Világos” jeligére adott üzenetünk nem téves. Olyan rendelet, amely elvileg kimondaná, hogy a karpaszomány viselésére jogosított egyéneknek a hason rendfokozatú többi egyének tiszteletadással tartoznának, nincsen. Olyan rendeletről, amelyet Ön említ, nekünk is tudomásunk van, de az nem képezte kérdés tárgyát. Ez a rendelet (1928 május 15-én kelt 4436—1928. eln. szám, H. K. Szab. Rend. 10—1928. sz.) azt mondja, hogy azok a karpaszomány viselésére jogosított egyének, akik az előirt elméleti és gyakorlati vizsgát sikerrel letették, a Szolg. Szab. I. r. 52. pont 3. bekezdésében említett egyénnel (hadapródokkal) egy megítélés alá esnek, vagyis a hason rendfokozatú többi egyénnel szemben feljebbvalói viszonyban állanak, ha csak címzetes rendfokozatot töltenek is be. Ez a feljebbvalói viszony azonban nem a karpaszomány viselésére jogosultságnak, hanem a letett szakaszparancsnoki vizsgának a folyamánya. A rendeletről folyó következtetése helyes, hogy t. i. a karpaszomány viselésére jogosult összes őrmesterek (de csak az őrmesterek) a többi hasonló rendfokozatú egyénnel szemben rangnapjukra való tekintet nélkül feljebbvalói viszonyban állanak, mert őrmestereknek csak a letett szakaszparancsnoki vizsga alapján nevezhetnek ki.

Árvavára. A nyugdíjtörvény értelmében először (öt év tartamára) mindenkit csak ideiglenes és nem végleges nyugállományba helyeznek. A nősülés szempontjából azonban különbséget kell tenni azok között, akik meghatározott idő tartamára (félévre, vagy legfeljebb egy évre) és azok között, akik határozatlan időtartamra helyezettek nyugállományba. Az előbbieket felülvizsgálati lelete úgy szól, hogy „csendőrségi szolgálatra ezidőszent alkalmatlan, félév (vagy egy év) múlva újra felülvizsgálatra állítandó” s nyugdíjokmányukra az illetékes gazdasági hivatal reávezeti, hogy csak az illetékes csendőrkürelti parancsnokság engedélyével nősülhetnek. Akiknek a lelete úgy szól, hogy „rokkant, csendőrségi szolgálatra egyszersmindkorra alkalmatlan”, azok — jölehet ők is csak ideiglenes nyugállományba helyeztetnek — engedély nélkül megnősülhetnek. Az ilyenek nyugdíjokmányára a fent említett záradék nincsen reávezetve. Egyszóval a nyugdíjokmány mértékadó, hogy záradékolva van-e a nősülési tilalommal vagy sem? Azokra az ideiglenes nyugállományba helyezett egyénekre nézve, akik csak engedéllyel nősülhetnek, ugyanazok a szabályok mértékadók, mint a tényleges állományúakra, vagyis az engedélyt számukra is az illetékes kerületi parancsnokság adja meg, de csak akkor, ha az előjegyzés szerint sor kerül rájuk.

Örs, Kocsér. Nem közérdekű az alkalom.

Bácskai. 1. Idegen állampolgárt nem lehet magyar állami költségvetésben elhelyezni. A magyar állampolgárságot sem lehet a számára megszerezni, mert azt elmebetegnek számára nem adják meg. 2. Megpróbáljuk a címét megtudni, majd később választ adunk. 3. Külön választ kap.

Víztelenfalva. 1. A július 1-i illetményrendezésnél mindenki ugyanabban a fizetési fokozatban maradt, amelyben június 30-án volt. A fizetési fokozatokba való további előléptetést az 1930 június 15-én kelt 75.438—1930. VI. b. számú rendelet értelmében a belügyminiszter úr magának tartotta fenn, vagyis a kérdés újabb szabályozásáig magasabb fizetési fokozatba nem lehet előlépni. Valószínű azonban, hogy az erre vonatkozó rendelet rövidesen megjelenik. 3. Július 1-én senki sem kaphatott kevesebb rendszeres illetményt, mint azelőtt, mert az esetleges különbözet személyi pótlékként illetékes. Ha kevesebbet kapott, jelentse a gazdasági hivatalnak.

Maros. A folyó évi július 2-án kelt 45.793—1930. eln. VI. c. számú rendelet értelmében az idegen állampolgársági kötelelkből való elbocsátást mindenkinek magának kell kieszközölnie. Az ilyesmit nem szokták hamarosan elintézni, örüljön, ha a folyó évben egyáltalában választ kap. Az idegen állam katonai nyilvántartásából való törlést nem az érdekeltnek kell kérnie, mert azt az elbocsátó irat alapján az előjáró parancsnokságok hivatalból eszközlik ki. Próbálja ügyét az illetékes követségnek levélben megsüregelni, de a sürgetéstől sem várunk sok eredményt. Nem marad más hátra, ki kell várnia, amíg maguktól elintézik. Másik két kérdésre a lekszikonrovatban kap választ.

Sz. J., cs. A rendőrségnél jelenleg nincsen felvétel. Jelentkezhetik felvételre akármelyik kerületi főkapitányságnál s ott előjegyzésbe veszik, de hogy mikor vehetik fel, nem lehet tudni, mert a beálló létszámihiánytól függ. Csak próbaidős rendőri minőségben veszik fel, körülbelül ugyanolyan illetménnyel, amilyen a próbacsendőrnek van. Jelentkezhetik a csendőrségi tényleges szolgálata alatt is, de átmenni csak a kötelező lejárta után lehet. A rendőrségnél az ott eltöltött szolgálati ideje szerint léphet elő, tehát csak ötévi rendőrségi szolgálat után lehet rendőrőrmester. Kivételes leszerelést azon a címen, hogy a rendőrséghez akar átmenni, nem lehet kérelmezni.

Tiszalök. 1. Vallási szertartások alkalmával szolgálaton kívül mindenki a vallása szokásainak megfelelően viselkedik. Az „Imához” vezényszó csak a csapatnak szól ugyan, de helyesen cselekszik a csendőr, ha azt maga is végrehajtja, vagyis ha tiszteleg. Természetes, hogy katolikus vallású egyének le is térdelhetnek. Az, hogy ilyenkor szolgálaton kívül a sapkát le kellene venni, nincs előírva. 2. Nem képez semmiféle bűncselekményt, mert a halaszt gondatlanság nem terheli s a gyermekek csak a saját pajkosságuknak köszönhetik a szerencsétlenségét. 3. Próbálják meg és tegyenek jelentést az illetékes árvaszékeknek, de célszerű lesz ezzel egyidejűen a debreceni állami gyermekmenhely igazgatóságához is fordulni. Megjegyezzük, hogy ingyenes elhelyezésre a gyermek csak akkor számíthat, ha elhagyottnak nyilvánítják. A gyermekmenhely igazgatósága ebben a tekintetben is megadja a szükséges felvilágosítást. 4. A „Díszérem 35 évi hű szolgálatokért” csapatállományú egyéneknek nem adományozható. A csendőrségnél csak gazdasági tiszthelyettesek kaphatják.

Priorálás. Priorálni annyit tesz, mint valakinek az előéletére vonatkozó adatokat nyilvántartás alapján megállapítani. A latin „prius”, „előbbi, előző” szóból származik. Nem valami jó kifejezés, de egyelőre jobb magyar kifejezésünk nincsen reá.

Dunamenti örs. Ha bebizonyul, hogy a betegségét valóban szolgálatban, illetve a szolgálatteljesítésből folyóan kapta, úgy a kórházi ápolási költségeket teljes egészében a kincstár viseli. Azt, hogy a betegsége a szolgálatból folyóan keletkezett, kivizsgálás útján kell megállapítani. Megpróbálhatja jelentést tenni a dologról, de ennyi idő múlva aligha lesz lehetséges az ügyet kivizsgálni. Egyébként olvassa el az 1928. évi 3. számú csendőrségi Közlönyben közzétett 134.686—1928. VI. b. számú rendeletet.

Borotay. Ha ön azóta, hogy a közétkezést közzegzőalkodással átminősítették, nem volt otthon, vagyis a közzegzőalkodásnak nem volt tényleg résztvevő és napibetétet fizető tagja, hanem csak a közétkezésnek, akkor természetesen, hogy csak az annak idején befizetett 40 pengő alapítóje illet meg.

Balaton. 1. Örsparancsnokképző tanfolyam az ősszel kezdődik. 2. Szolgálati úton kell kérni az áthelyezést s ha a saját kerülete átengedi, az a kerület pedig, ahova az áthelyezését kéri, átveszi, a két kerületi parancsnokság egyetértően áthelyezi. Az áthelyezést rendszerint csak úgy szokták engedélyezni, ha az illető kerület területén is van olyan csendőr, aki az önnel való kölcsönös áthelyezését kéri.

Katonaság. Félrajoszlopból nem lehet úgy vonalat alakítani, hogy az élféraj helyben maradjon. „Vonal jobbra előre! Szakasz indulj!” a helyes vezényszó, mire az élféraj rendes lépésben előre indul. Az elindulás után az élférajt vagy meg kell állítani, vagy pedig rövid lépést kell neki vezényelni, mert ha teljes lépésben megy, a többi félraj nem tud felfejődni. Félrajoszlopból az élférajt csak akkor maradhatna állva, ha „Vonal jobbra előre! Indulj!” lenne a vezényszó, de ilyen vezényszó csak menetközben van, állóhelyből nincsen.

Remény. A dolgon nem lehet segíteni, mert az 1928. évi 20. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 129.038/VI. b. 1928. számú rendelet értelmében lakbér csak akkor illetné meg, ha családi pótlék elvezetésében álló gyermeke vagy más hozzátartozója lenne s velük közös háztartásban élne. Kérve nyezni kilátástalan.

Posta. A háztulajdonosnak joga volt ahhoz, hogy a lakót — aki amúgy is maga mondott fel — a lakás elhagyására a községi előjáróság közbenjöttével felszólítsa. Nem tudjuk, miben lát ön itt büntetendő cselekményt. Nem írta ugyan meg, hogy a felmondás mennyi időre szólott, illetve, hogy a lakónak a szerződés értelmében a lakást a felmondás megtörténte után mennyi időre kellett volna kiürítenie, de ez nem is lényeges. A fontos az, hogy a lakás kiürítésére való egyszerű felszólítás semmiféle bűncselekményt nem képez.

K. K. th., Kápolnásnyék. Nem rossz gondolat, előjegyezniük magunknak, talán nem lesz lehetetlen valamikor megvalósítani. Mindenesetre alapos megfontolást és előkészítést igényel. A dolgot napirenden tartjuk.

Sóstó. Olvassa el az 1928. évfolyamunk 243. oldalán a 48. kérdésre adott lekszikon válaszunkat. A megszakítás nem befolyásolja az igényjogosultságot.

L. D. cs., Lovasberény. A helyi jelentőséget olyan bűncselekmények haladják meg, amelyeknek számai nagyobb területre vezetnek, vagy amelyeknek kihatása nemcsak az örskörletre, hanem nagyobb területre terjed. A helyi jelentőséget meghaladja pl. a pénzhamisítás, mert a hamis pénz rendszerint több helységben szokták értékesíteni, de az magától is terjedni szokott; több tagból álló bünszövetkezet elfogása is meghaladja a helyi jelentőséget, ha gyanu van arra, hogy idegen örskörletekben is követtek el bűncselekményeket. Mindig a helyi jelentőséget meghaladónak kell tekinteni pl. a kommunista szervezkedéseket is, mert tudvalevő, hogy azok aknamukája az ország egész területére kiterjed. Röviden tehát: a helyi jelentőséget meghaladónak kell tekinteni minden olyan bűncselekményt, amelynek nyomozásába előreláthatóan más, nem szomszédos csendőrpáncsnokságokat vagy rendőrhatalóságokat is bele fog kelleni kapcsolni.

December 3. A közzegzőalkodásban az örs minden nőtlen tagja résztvenni köteles, tehát a tiszthelyettesek is. Ez alól nem lehet felmentést adni.

Kánikula. A nyári szövetruházatot nyáron mind szolgálatban, mind pedig szolgálaton kívül mindig lehet viselni. Mindenki megkapja, aki a tömege terhére igényli, feltéve természetesen, hogy megfelelő tömegkövetelése van.

Cs. E. Szeghalom. Csak teljes névvel aláírt kérdésre válaszolunk.

Tas. A fenti üzenet önnek is szól.

777. Olvassa el lapunk folyó évi 19. számának 624. oldalán „Sashegy” jellegre küldött üzenetünket.

„G. Gy. th., Kiskunmajsza.” Csak nehezen tudtuk elolvasni a beküldött nyomozást, nehezen olvasható írással volt írva. Ami az első részt illeti (detektív), elég érdekes, de minden különösebb tanulság nélkül való, a másik (bodoglári) kissé unalmas és nincs tömören, összefüggően megírva, ami az érthetőség rovására megy. Nem közölhetjük.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

23.

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

— Megszökött? — kérdezte Borbolya izgatottan.

Gál Imre megrázta a fejét: — Nem. Öngyilkos lett. Beugrott a kútba, úgy húztam ki már holtan. Akkor jött ki az őrmesterem az udvarra és a szememrehányta, hogy hát így vigyáztam a fogolyra. Akkor eszméltem csak, hogy mit is tettem. Akkor jöttem rá, hogy én, aki a legigazibb csendőr akartam lenni, mit vétettem. Hirtelen elkeseredésemben felkaptam a puskát és föbelöttem magamat...

Megdöbbenve ugrott fel Borbolya: — Föbelötted magadat!? Te?

Úgy nézett Gál Imrere, mintha kételkedne, hogy pszéné van. De nem vett észre semmit rajta, ami megcáfolta volna, hogy józaneszű emberrel áll szemben. Némiképen megnyugodott és lassan visszaült a helyére: — Nem mondtad ezt még nekem soha.

Gál Imre legyintett a kezével: — Nem is, senkinek. Most mondom el először.

— Na és aztán felépültél?

— Hát persze, — nevetett Gál Imre — különben nem beszélhetnék most veled.

Borbolya is elmosolyodott: — No folytasd csak, hogy volt aztán?

— Hát akkor kerültem először ide. Amikor hosszú idő múltán feleszméltem, kötés volt a ifejemen meg a szememen. Ujraéledt életöztön hatása alatt, már csak attól féltem, hogy kilöttem a szememet. De csodálatos az emberi természet, ezzel is megalkudtam. Akkor hallottam meg először Jolán hangját. Te Matyi, te ismered lezt a dallamosan zengő han-

got, hát nem fogsz csodálkozni, ha azt mondom, hogy én akkor beleszerettem a Jolán hangjába:

Borbolya egyetértően intett, hogy ezt egészen természetesnek találja.

— Valósággal szerelmes lettem, — folytatta Gál Imre. — és nagyon szépnék /képztem el Jolánt. Úgy láttam lelki szemeimmel, hogy karcsú, sudártermetű, a haja aranyászöke, a szeme szelíden kék...

— Jó képzeleted van — vetette közbe Borbolya — éppen olyanok képztem el, amilyen a valóságban...

— Várj csak — intette le Gál Imre. — Amikor a kötést leszedték a szememről és megláttam Jolánt, megdöbentem...

— Attól úgy-e, hogy éppen olyan, mint amilyennek elképzelted.

— Dehogy, — legyintett Gál Imre a kezével, — első nyedtem, hogy olyan torz.

— Jolán torz? Ez a gyönyörű teremtés!? — ugrott fel Borbolya. Most már komoiyan kezdte hinni, hogy Gál Imre megbolondult. Meghökkenve, tanácstalanul nézett rá.

Gál Imre elértette Borbolya riadt tekintetét, nevetve mondta neki: — Ül vissza nyugodtan Matyi, ne félj, nem bolondultam meg. De úgy volt. Jolán szép volt, gyönyörű volt — szemben, de ha hátat fordított, torz, nyomorék volt, pupos volt...

— Lehetetlen — szölt Borbolya tamáskodva, de azért visszabátorodott a székre. — Lehetetlen Imre, te félrebeszélés. Hiszen olyan egyenes a háta, mint a jegenye.

— Ugye, egyenes a háta? — ismételte meg a kérdést Gál Imre, mint olyan, aki mennél többször akarja hallani a jó hírt, hogy bizonyossága legyen benne. — Ugye egyenes?

— Egyenes, mondom, akár csak vonalzóval húzták volna, — erősítette Borbolya.

— No látod, hogy egyenes most a háta — mondotta Gál Imre boldogan hangsúlyozva, — de pupos volt szegényke gyermekkorától. Fürth doktor évekig kezelte és hála Istennek, teljesen meggyógyította...

— Nohát! — álmélkodott Borbolya. — Nem tudom elhinni.

— Kérdezd meg Fürth doktort, vagy akár Jolánt is.

— No halled? — fakadt ki Borbolya. — Persze, hogy elhiszem, ha te mondd. Dehát mégis csodálatos dolog...

— Valóságos csoda. — mondta Gál Imre. Rövid szünet után folytatta: — aztán felgyógyultam és annyiban maradt volna a dolog, ha nem találkoztam volna megint Jolánnal. De újra-újra összehozott vele a sors. Egyszer rövid időre csak, amikor egy örült katonát vittem be a kórházba, aki összekarcolta az arcomat és eltépte a zubbonyomat. Akkor a Jolán apja, kimosta és betapasztotta az arcom sebeit és Jolán az alatt megvarrta a zubbonyomat. Pár órát töltöttem csak náluk, de ez alatt a rövid idő alatt is, megint elfogott a Jolán hangjának a varázsa. Még azon év őszén egy felhőszakadás-kor tizenöt embert mentettem ki a vízből...

— Akkor kaptad az érdemkeresztet? — vetette közbe Borbolya.

— Igen. — Bólintott rá Gál Imre. — És akkor megint idekerültem a kórházba hosszabb időre. Jolán önfeláldozóan ápolt akkor is, sokat voltunk együtt és észre sem vettük, egyszerre csak szerelmet vallottunk egymásnak. De én akkor még nagyon fontolgattam a dolgot és megmondtam Jolánnak, hogy amíg nem vagyok altiszt, nem vehetem el feleségül, mert a csendőrsold kevés a családalapításhoz. Megállapodtunk abban, hogy nem kötjük le magunkat és egyelőre csak testvérül fogadtuk egymást...

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer. **Harmonikákat** csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánzatoktól.** Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Árjegyzéket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli magyar hangszergyár az országban. Több gyár nincs.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körut 28. (Közp. városnéző épületében).
Fiók: VI., Andrassy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legujabb nagy képes árjegyzékünket.

— Tehát Jolán volt akkor az a bizonyos Testvérke — szolt közbe Borbolya, — akiről postás Gizi beszélt, hogy egy ismeretlen Testvérke irogat neked leveleket...

— Igen Jolán volt a Testvérke — felelte Gál Imre melegen és kissé elmerengett. Aztán mintha hirtelen valamiért restelkedne, úgy jegyezte meg: — Nem is tudtam, hogy Gizi szolt neked erről.

— Említette neked többször — mondotta Borbolya — és én észrevettem, hogy nagyon féltékeny az ismeretlen Testvérkére...

Gál Imre felkacagott: — Ugyan!

— De — bizonygatta Borbolya, — őszintén megvallva én is mindig azt hittem, hogy el fogod venni Gizit...

— Ugyan, hiszen nem is voltunk egymáshoz valók — tiltakozott Gál Imre. — Gizi úrilány volt...

— No és Jolán? — kérdezte Borbolya.

— Jolán az itteni főápolónak volt a lánya — felelte Gál Imre.

Borbolya a fejét csóválta: — Nem tudom, hogy mint van, de azt látom, hogy Jolán nagyon jó nevelésű és olyan általános műveltségű, hogy mindenképen a művelt értelmiségi osztályba sorolható...

Gál Imre a vállát vonogatta: — Hja, Jolán az más.

— Más? Ez az! — kiáltott fel Borbolya. — Más, mert Jolánt szeretted. De Gizit nem vállaltad, mert nem szeretted: akármennyire is szeretted téged...

— Ugyan Matyi — bosszankodott Gál Imre, — hogy beszélhetsz okos ember létedre, ilyen zöldeket.

— Csak ne kösd az ebet a karóhoz Imre! Mintha nem tudtál volna róla.

— Nem is sejtettem ha mondom. Nem hiszem — felelte Gál Imre őszintén. — Nem tudom elképzelni.

— Nem? Hát aztán miért lett Gizi a postatitkár felesége?

— Mert megkérte a postatitkár — felelte Gál Imre egyszerűen.

— Nem azért, mert megkérte a postatitkár, — heveskedett Borbolya, — hanem azért, mert nem kérte meg Gál Imre, svagy mert Gál Imre kitérő választ adott...

— Ugyan — tiltakozott Gál Imre, de már bizonytalanabban, mert eszébe jutott, hogy milyen érthetetlenül sírt Gizi az esküvőjén. Kissé eltűnődött és aztán, mint aki nem tehet róla, a vállát vonogatta: — Nem tudom, lehet. De én nem is sejtettem, hogy milyen okot nem adtam rá.

Borbolya nevetett: — Megengedem, hogy tudatosan nem adtál okot. Dehát tetszettél Gizinek. Ő se tehetett róla, hogy beléd szeretett.

— Mindenesetre jobban járt, hogy a postatitkárhoz ment feleségül — mondotta Gál Imre. — Azóta biztosan már régen elfelejtett. Dehát elvégre nem is öröla, hanem Jolánról akarunk beszélni.

Borbolya helyeslően bólintott és Gál Imre folytatta:

— Amikor elvégeztem az altiszti iskolát, hogy megmutassam magam, mint udonsült örsvezető az érdemkereszttel, akkor egyszer husvétkor meglátogattam Jolánékat. Annyira szerelmes voltam, hogy teljesen figyelmen kívül hagytam Jolán testi fogatkozását. Akár hiszed, akár nem, de engem olyan vakká tett a szerelem, hogy nem láttam a púpját...

Borbolya megértően mosolygott és a szemével intett Gál Imrének, hogy ez teljesen érthető, csak folytassa.

— Husvét vasárnapján — folytatta Gál Imre — templomozás után sétálgattunk a sétatéren. Egyszerre csak észrevettem, hogy az emberek valahogyan furcsán néznek ránk. Minden szemben megláttam a szívtelenül tapintatlan kérdést, hogy hogyan kerülhettem én össze ezzel a kis nyomorrékkal. Szerencsére Jolán ebből mit sem vett észre. De az én szívemet borzasztóan lehütötte ez a felfedezés. Hiába, ilyenek vagyunk, mi férfiak csak addig tudunk értékelni, ameddig tudjuk, hogy mások is értéknek tartják azt, ami a miénk.

Talán meg fogsz érteni, de be kell vallanom, hogy én akkor nagyon szegyeltem magamat — Jolán miatt.

Borbolya elnézően mosolygott, mintha csak mondaná, hogy ez bárkivel megeshetik.

— Este Jolán és Venyige bácsi kikísért a vasúti állomásra — beszélte tovább Gál Imre. — A kivilágított pályaudvar tele volt utazó közönséggel. Megint ránk meredtek azok a gyilkos pillantások elől. Sajnos, azonban most már Jolán is meglátta ezeket a hamisan szánakozó, gúnyos tekinteteket. És megértette. Egyszerre elsápadt és gyönyörű kék szeme kétségbeesve keresett menedéket, hogy hova bújhatna a gyilkos pillantások elől. Én átéreztem azt a keserves kínt, amely szegény Jolán szívét dúlhatta s akkor egy erős elhatározás fogat a lelkemben: Szentül elhatároztam akkor, hogy én ezt a szegény leányt többé el nem hagyom. Az együvé tartozás boldog tudata kapcsolta össze a tekintetünket a búcsúzásnál; mind a ketten éreztük, hogy mi egymást többé el nem hagyjuk. Mégis későbbem egy félreértés éket vert közöttünk, hogy majdnem egész életem távolított el bennünket egymástól...

— Hogy-hogy? — kérdezte Borbolya.

Gál Imre lehajította fejét és csöndesen mondta: — Feltá-

keny lettem...

— Ugyan? — lepődött meg Borbolya. — De hát kire?

— Nem is hiszed — nevetett Gál Imre és a kutyára mutatott: — Erre.

— A kutyára? — kérdezte Borbolya értetlen arccal. — Ne bolondozz Imre.

Gál Imre jóízűen nevetett: — Látod ilyen számár az ember, hogyha szerelmes.

Borbolyára is átragadt a kacagás: — De hát hogyan lehetett?

— Hát úgy, — folytatta Gál Imre — hogy amikor Jolán a Balatonon fürdőzött ez a kutya rögtön hozzásegődött és hűséges játszópajtása lett. Erről Jolán egy levélben részletesen beszámolt, de azt a levelet én nem kaptam meg soha. Értelmetlen módon elveszett. A második levélben aztán megint írt Jolán a kutyáról, hogy Mester így, Mester úgy. De azt nem írta, hogy a Mester kutya. Én amúgy is fel voltam már akkor borsolva a hosszú hallgatásért, mert hiszen azt nem tudlítottam, hogy Jolán írt már nekem, csak elveszett a levele. Képzelheted Matyi, mennyire feldühített, a mikor azt olvastam a levelében, hogy Jolán egész nap a homokon hempereg Mesterrel s közbe-közbe beugranak a Balatonba. És azt írta többek között, hogy ha látnám, hogy Mester milyen képeket csinál... Persze, most már megértem, hogy mit akart ezzel Jolán mondani; de akkor én ezt úgy értettem, hogy a levélben szereplő Mester valami mázólo festőművész...

— No Imre, ez pompás! — kacagott Borbolya —, de el ne mondd másnak.

— Nem is — nevetett Gál Imre s mosolyogva folytatta: — Hát aztán tetejébe még azt is írta Jolán a levélben, hogy ne kacagjam ki, de ő Mestert nagyon szereti. No most aztán Matyi gondold ezt el valójában — mondotta komolyan Gál Imre —, ha neked Eta ilyet írt volna. No úgy-e? Hát benem is, a lelkemben összeomlott minden. Elveszett minden hitem...

— Mit feleltél Jolának? — kérdezte Borbolya.

— Semmit. Nem írtam neki. Hosszú idő mult el, hónapok, talán egy félesztendő is, mégsem írtam Jolának. Igaz, ő sem írt. Husvétkor aztán végre írt. Egy névtelen levelet mellékel a leveléhez, melyben egy „ismeretlen jóakaró” figyelmeztette Jolánt, hogy ne várjon reám, mert én nem őt fogom elvenni, hanem mást és hogy karácsonykor lesz az eljegyzésem...

Hegedűharmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészelesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés, kedvezmény

FÉNYKÉP!

Budapesten átutazó csendőrök és családtagjaik részére 6 darab művész-levelezőlap P 4. —

4 darab kidolgozott igazolvány fénykép P 1.50

SZILÁGYI fényképész Budapest, VIII., Baross-tér 18. Baross-szoborral szemben!

Há áruja megbízható

Hirdessen a Csendőrségi Lapokban

— Ki írhatta ezt a névtelen levelet? — töprengett Borbolya hangosan. — Kire gyanakodtál?

— Gízire.

Borbolya elutasító mozdulatot tett:

— Lehetetlen. Nem Gizi volt. Semmiesetre sem.

Gál Imre egyetértően intett:

— Tudom. De eleinte mégis csak őrá gyanakodtam.

Mert hiszen csak Gizi tudhatta Jolán címét, hogy ő kezelte a postán arra számított, hogy ha Jolát elidegeníti tőled, akkor aztán észreveszed az ő szépségét. Nagyon valószínű, hogy ő lopta el Jolán levélét, amit elvesztettnek gondoltatok...

— Hanem ki?

— Szilvia.

— Gondoltam. Amikor elmondtad a névtelen levél szövegét, megesküdtem volna rá, hogy Szilvia volt. Ilyen aljas dolog csak ő tőle telhetett. Nagyon beléd volt bolondulva s ez indíthatta rá, hogy Jolánnal névtelenül bevádoljon. Biztosan arra számított, hogy ha Jolát elidegeníti tőled, akkor aztán észreveszed az ő szépségét. Nagyon valószínű, hogy ő lopta el Jolán levélét, amit elvesztettnek gondoltatok...

— Könnyen lehetséges jegyezte meg Gál Imre.

Borbolya szigorú erkölcsi érzeke felháborodott:

— De remélem, elbántál aztán vele?

— Nem.

— Miért nem — ütődött meg Borbolya.

— Későn jöttem rá, már akkor halott volt.

Borbolya megdöbben:

— Kicsoda?

— Szilvia.

— Hát meghalt?

— Meg — felelte szárazon Gál úmre. — Persze te erről nem tudsz. Hát kérlek, úgy volt,, hogy Szilviát, meg az öreg pópát az orosz betörés idején agyonlőtték — kémkedésért. Elárultak minket...

Borbolya izgatottan csapott az ép térdére:

— Nahát! Mindig is sejtettem, hogy ezek nem fognak tisztességes halállal kimulni.

— En is úgy sejtettem, már akkor, amikor az a gaz Gruics járt náluk — felelte Gál Imre elgondolkozva.

— No de hagyjuk ezeket. Már nem érdekelnek. Elvették méltó büntetésüket. Megérdemlették — mondotta komoly szigorral Borbolya s aztán türelmetlenül sürgette Gál Imrét:

— Mondd tovább, hogy volt? Irtál-e aztán Jolánnak?

Gál Imre bűnbánóan hajtotta le a fejét:

— Irtam. Világéletemben mindig szégyelni fogom, amit akkor irtam. De magával ragadott a vak indulat. Forró fejjel hevenyében azt irtam Jolánnak gorombán, hogy nem tartozom neki számadással, semmi köze hozzám. Én sem szóltam belé akkor, amikor Mester, a hírneves festőművész mulattatta a Balatonon. Végül kijelenttem, hogy nem tűröm, hogy az én ügyeimbe ártsa magát...

Borbolya megcsóválta a fejét:

— El tudom képzelni, hogy szegény Jolánt mennyire elszomorítottad ezzel a mord levéllel.

— Ne hidd — válaszolta Gál Imre különös mosollyal. — Örült neki.

— Ugyan? — álmélkodott Borbolya. — Honnan tudod?

(Folytatjuk.)

Megfejtés.

A folyó évi 20. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Motoros csendőrség. 14. áru. 15. Orosz. 16. óva. 17. s. s. s. s. s. s. s. 18. iszákosan. 22. Iza. 23. toka. 25. Sebők. 26. Kál. 27. avas. 28. dobre. 30. gaz. 32. zizégés. 36. és. 37. püpos. 39. vasutas. 40. ász. 41. öt. 42. kazal. 44. Arz. 45. poros. 46. radir. 47. vet. 49. öt. 51. gurulat. 53. bagó. 54. gél (lég). 56. itóka. 57. Aral. 58. Évike. 61. joga. 63. Náni. 64. sebesen. 67. bután. 70. dan (dann). 71. borókafenyő. 75. béres. 76. se. 77. ar (ra). 78. hős. 80. esés. 81. szivar. 82. Éva. 84. teje. 85. an. 86. szájas.

Függőleges sorok: 1. másik. 2. országút. 3. tusalap. 4. rosta. 5. Orsova. 6. soska (sóska). 7. cs. 8. szi. 9. nézeget. 10. örködés. 11. sós. 12. Éva. 13. Gangesz. 19. s. s. 20. áb (bá). 21. okos. 24. asztal. 29. részeg. 31. zokog. 33. is. 34. zuhatag. 35. galiba. 37. pöfögés. 38. saru. 39. vasút. 40. árvalányhaj. 43. Zóri. 46. rakódó (rakodó). 48. Tokió. 50. tévedés. 52. lój (jól). 53. banán. 55. libarét. 59. Kenese. 60. es. 62. Aba. 65. eb. 66. nosza. 68. Ufa. 69. Teréz. 72. rein. 73. kiad. 74. ó. 6. 75. bel. 79. sas. 83. vá. (á. v. Államvasut).

Helyesen fejtették meg a következők:

Lakatos István őrm. (Szombathely), Menyhárt István tőr. (Szombathely), Bíró István gth. (Budapest), Tóthpéli József th. (Budapest), Simon Lajos csendőr (Tiszavárkony), Sánta András tőr. (Kalocsa), Simon Péter őrm. (Vajdácaska), Gyarmathy Elek th. (Budapest), Pesci József őrm. (Peremartonyártelep), Cseh Gábor csendőr (Somoskőújfalu), Goldfinger Imre őrm. (Kenderes), Salamon János őrm. (Kiskunhalas), Tóth Lajos II. őrm. (Győrszentmárton), Barna István tőr. (Szombathely), Nozsár Lajos csendőr (Bönyrértalap), Kovács Lajos csendőr (Császár), Dani József csendőr (Baglyasalja), Benedek Lajos tőr. (Dombóvár), Kovács Lajos I. csendőr (Pétervására), Kiss Lajos I. őrm. (Komló), Péntek Ferenc őrm. (Pápa), Pálffy István csendőr (Szécsény), Szócs József II. th. (Nagykanizsa), Kolozsváry Gyula th. (Szombathely), Ivany Imre nyobacsendőr (Salgótarján), Forró József őrm. (Böhönye), Illés Mihály őrm. (Berettyóújfalu), Tausz Ferenc csendőr (Deveser), Portik József th. (Klotildtelep), A. Nagy Imre csendőr (Okány), Reznák Pál őrm. (Mezőkeresztes), Csordás Pál th. (Bakóca), Deák Kálmán csendőr (Siófok), Gaál János őrm. (Mecsekszabolcs), Dóczy István őrm. (Szombathely), Kási Pál th. (Szombathely), Ferenc Máté csendőr (Kapuvár).

A cigatrettabozott a szerkesztőségünkben megejtett sorolás során Cseh Gábor csendőr (Somoskőújfalu) nyerte, akinek azt egyidejűen postán elküldtük.

Rejtvény-mondatok.

A Csendőrségi Lapok pályázata.

1.

„Ezen ügyben a járőr által folyó hó 20-án a nyomozás megejtettet és megállapított, miszerint X. Y. a varrógépet a szövötkezet kárára mutakozó hiányösszegeből szerezte be, miért is ez bünjelként lefoglalva lett és megörzés végett a község előljáróságának átadatott. — A járőr gyanúsítottat, amennyiben szökésétől lehetett tartani, letartóztatta.”

2.

„Folyó évi 1/124. ics. számú tényvázlat 12. pontjában tárgyalta lopási esetre vonatkozólag jelentem, hogy A. B. kárára folyó hó 10-én elkövetett baromfilopás tettése, X. Y. az örs által elfogatott és 1/125. ics. számú tényvázlat a Tekintetes Címnek átadatott, minélfogva jelzett tényvázlat 12. pontját kérem tárgyalannak tekinteni, amennyiben az a sértett nő által baromfiiai tollának vélt felismerése alapján vétetett fel a fogva lévő X. Y. terhére, most a tettés elfogásával tisztázott, hogy a baromfitoll felismerése téves volt.”

*

A megfejtés abból áll, hogy az itt megadott rossz szöveget ki-ki a helyes magyarság elvei szerint újra fogalmazza. E tekintetben a Csendőrségi Lapok jelen évfolyamának „Magyarosan, katonásan” című rovatában megjelent közlemények segítségül szolgálnak. A nyertes az lesz, aki a helyes, magyaros fogalmazást a legjobban eltalálja.

—o—

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadjunk el. Pályázati határidő: szeptember 1. Pályadíj: Azbej Imre festőművész „Nyár” című, 34x48 cm nagyságú, ízlésesen bekeretezett tusrajza, melynek kicsinyített mását lapunk mai számának 729. oldalán közöljük. Több egyenlőértékű pályázat esetén a pályadíjat kisorsoljuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Győry Aladár.